

Vores politik

Velfærd

Velfærd først. Socialdemokratiet vil styrke vores fælles velfærd. Mere tid til ældre, børn og borgere.

Velfærd binder Danmark sammen

Det næste folketingsvalg i Danmark handler om velfærd. Der er gået tre år med nedskæringer og forringelser, fordi de borgerlige partier ville have råd til at sænke skatten.

Skal vi ikke prøve noget nyt? Styrke vores fælles velfærd – i stedet for svække den. Socialdemokratiet sætter velfærd først.

De kommende år bliver vi flere børn og ældre. Heldigvis. Men det koster selvfølgelig noget. For hver gang vi bliver to ældre flere, vil Lars Løkke Rasmussen kun betale for den ene. Han har et klart projekt: Spar på velfærd og uddannelse for at få råd til topskattelettelser.

Socialdemokratiet mener, at vores velfærd skal kunne følge med, når flere får brug for den. Hvis der skal være overskud og plads til at udvikle vores velfærd, så skal økonomien være i orden.

Velfærd er frihed

Hvad er velfærd? Det er blevet et ord, alle bruger, og som vi måske har mistet grebet en smule om. Liberal Alliance og Venstre mener, at skattelettelser er velfærd. Det er det ikke.

Velfærd er frihed. Frihed til at uddanne sig, frihed til at vælge arbejde, frihed til at gøre det vi vil.

Velfærd er, at vi tager os af hinanden, hvis vi får brug for hjælp. Velfærd er rammerne om vores hverdag og liv i Danmark.

De mindste børn bliver passet i vuggestuer og børnehaver, og de større går i skole. Unge kan tage en uddannelse, og de ældre får en værdig alderdom. Hvis du bliver syg eller mister dit arbejde, får du hjælp med at komme på fode igen. Det er velfærd. Vi løser de store opgaver i fællesskab.

Velfærd skaber tryghed og muligheder for den enkelte og binder os sammen.

[Læs vores 2025-plan](#)

Velfærd handler om borgerne

Velfærd er derfor heller ikke kun et spørgsmål om penge. Meget i den offentlige sektor kan og skal gøres klogere og mere effektivt.

Selvom rigtig meget går godt i Danmark, så er der desværre også meget, som ikke går godt nok. Der mangler tid og ressourcer i det offentlige. Mange er bekymret for, om der overhovedet bliver råd til velfærd i fremtiden. Det skaber utryghed.

Socialdemokratiet har fremlagt en samlet plan for, hvordan vi nytænker den offentlige sektor, så den kan levere endnu bedre velfærd til endnu flere.

Læs mere om vores selvstyreform

Pædagoger, politibetjente, lærere, sosu-assistenten, sygeplejersker skal have mere tid til kerneopgaven: At gøre en forskel for danskerne.

Politikerne skal styre mindre og lede mere, mens medarbejderne og lederne skal have større faglig frihed. Få klare mål, som personalet selv bestemmer, hvordan de når.

Velfærden må ikke forsvinde i regelkomplekser og unødvendigt bureaukrati. Alt kan og skal ikke bestemmes fra Christiansborg.

Kommunerne skal kunne planlægge og prioritere velfærden. De har forskellige velfærdsmodeller, og det skal de blive ved med at have. Der er ikke en model, der passer til alle.

God velfærd kommer af at være tæt på danskerne. Hvis vi vil have bedre velfærd, skal opgaverne løses endnu tættere på dem.

Velfærdsstaten er kun en del af den danske velfærd

Velfærd og velfærdssamfundet er mere end velfærdsstaten.

Den danske model på arbejdsmarkedet spiller også en afgørende rolle.

Arbejdsgivere og fagforeninger bliver enige om vilkårene for de danske lønmodtagere. Sammen med Folketinget har arbejdsmarkedets parter skabt mange af de velfærdsrettigheder, vi alle sammen har i dag: Barsel, ferie, løn under sygdom.

Og frivillige foreninger løfter vigtige opgaver, som ligger ud over velfærdsstatens kerneopgave. Fx ved at støtte unge, der har brug for ekstra lektiehjælp, eller ved at lave arrangementer for ældre, som kæmper med ensomhed.

Velfærd er, at vi er der for hinanden og tænker på andre, før vi tænker på os selv.

Det stærke fællesskab har gjort Danmark til et af de rigeste, trykkest og mest lige lande i verden.

Velfærd: 7 tiltag i Selvstyre-reform for den offentlige sektor

1. Lokale aftaler om velfærd: Kommunen, regionen eller staten og den enkelte velfærdsinstitution indgår aftale, der beskriver mål, rammerne og økonomien for den velfærd, der skal leveres. Aftalen gælder for en længere periode, fx 2-4 år. Institutionerne får ikke andre mål eller kontrakter end den ene.
2. Flerårige budgetter: Institutionerne flere årige budgetter, som de skal styre og har ansvar for.
3. Få bindene mål: Folketinget vedtager 2-3 nationale mål for folkeskoler, daginstitutioner, ældreplejen og andre kerneinstitutioner for vores velfærd.
4. Ledere måles for resultater: Bedre velfærd og større selvstyre forudsætter god ledelse. Ledere der ikke lever op til deres aftaler, skal som udgangspunkt ikke fortsætte.
5. Nye løsninger skal betale sig: Hvis den enkelte institution finder klogere og billigere måder at løse deres opgaver på, skal gevinsten blive på institutionen og kommunen/regionen/staten.
6. Stærkere tilsyn: I stedet for det nuværende kontrol-bureaukrati vil vi styrke tilsynene, så vi ved, at vores velfærd har en høj kvalitet.
7. Frivillighedsprincip: Kommuner og regioner bestemmer, hvilke områder og institutioner der skal omfattes af reformen.

Sundhedspolitik

Tid til omsorg. Socialdemokratiet ønsker et sundhedsvæsen, der sætter mennesket før systemet og, hvor der er tid til omsorg.

Socialdemokratiets sundhedspolitik

Tid er en svær størrelse.

Tiden løber afsted, når man har det sjovt. Og man kan have haft en dejlig weekend eller ferie, men alligevel føle det som et splitsekund, når det er overstået.

Og tiden kan gå i stå. Det gør den for mange, når vi får den måske sværeste besked, som vi får i vores liv. Det er en af den slags beskeder, man frygter at få – men uden at man når at ænse, hvad der rammer én.

Derfra føltes tiden som en evighed. Hvornår er næste scanning? Hvornår får jeg svar? Hvem kan fortælle mig, hvad der skal ske?

Det er, når vi er allermest sårbare og udsatte, at vi for alvor har brug for et stærkt velfærdssamfund.

Og vi har brug for, at der er tid nok. Til tryghed. Og omsorg.

[Læs udspillet Tid til omsorg](#)

For på den ene side kan man godt anskue sygehuse som et spørgsmål om scannere og helikoptere. Som brede elevatorer, sygetransporter, sengeafsnit og hvide kitler, sakse og operationsstuer og døre, der åbner, når man trækker i en snor.

Men det er også mennesker. Det er omsorg. Nærvær. Det er en trøstende arm om skulderen, et knus og en hånd at holde i. Det er at føle sig sikker på, at man er i trygge hænder. Og det er en, der siger: Jeg forstår, hvordan du har det.

Og det er det unikke princip, at vi har fri og lige adgang til sundhed i Danmark. Det er både retfærdigt og trygt at tænke på, at vi på den måde hjælper hinanden, når sygdommen rammer, eller livet spænder ben. Ligesom det giver én tryghed at vide, at man får hjælp – uanset hvad man tjener, hvor man bor, eller hvem man er.

Sådan bør det i hvert fald være. At mennesket kommer før systemet.

[Læs udspillet Tid til omsorg](#)

Og nok er historien om vores sundhedsvæsen på mange måder historien om en fantastisk udvikling. Patienter venter kortere tid på operationer end tidligere. Uanset om man rammes af en psykisk eller fysisk sygdom, så har man i dag ret til hurtig udredning. Og rammes man af en kræftsygdom, så er chancerne for at overleve bedre nu, end de var for 15 år siden.

Men desværre er historien om vores sundhedsvæsen også en anden end den, der kan tælles sammen i milliarder og handlingsplaner og initiativer og strukturreformer og politiske annonsekampagner.

Det er historien om sygeplejersker, der løber alt for stærkt. Om ældre medborgere, der er bange for at tage hjem, fordi de udskrives for tidligt. Det er nybagte mødre, der er fortvivlede over, at de ikke kan få amningen til at fungere, og at der ingen er til at hjælpe dem. Og det er mennesker, der rammes af psykisk sygdom, og som er sårbare – men som har svært ved at få den hjælp, de har brug for.

Det gør ondt – som en sygeplejerske har fortalt – når patienter bemærker: ”I siger altid, I kommer om to minutter, men I kommer aldrig igen”. Og den manglende tid går ikke kun ud over nærværet. I den alvorligere ende har det konsekvenser: Forkert medicinering, patienter, der ikke får den nødvendige smertebehandling, beskidt sengetøj, der ikke vaskes, manglende overvågning af blodtryk og mange akutte genindlæggelser i psykiatrien.

Det er også historien om en ulighed, der stadig er alt for stor.

Og så er det historien om sygeplejersker, SOSU’er og et sundhedspersonale, der gør det så godt, som de overhovedet kan. Om stor faglighed, en god tone og en dedikeret indsats. Men mange føler, de svigter. At der ikke bliver lyttet til dem. At de ikke kan nå at læse journaler. Eller spise frokost. Og som et tilsyn på en akutmodtagelse afslører: Det er historien om sygeplejersker, der undgår øjenkontakt med de patienter, der ligger på gangen, for at undgå at blive afbrudt og dermed komme endnu mere bagud med opgaverne.

Læs udspillet Tid til omsorg

Omsorg kan ikke bare effektiviseres. Når der er travlt i sundhedsvæsenet, er det samtalen og relationerne mellem den enkelte patient og sygeplejersken eller lægen, der får ringere vilkår. Og det er ganske enkelt ikke en særlig klog prioritering.

Hvis vi skal hindre de mange genindlæggelser, forebygge i det hele taget og sikre en større grad af livskvalitet, så skal der være tid til at bearbejde chok, traumer og usikkerhed.

Det gælder også i psykiatrien, hvor mange bliver akut genindlagt.

Ligesom der skal være plads til at få hjælp til at ændre nogle ting i hverdagen og i øvrigt bare få de nødvendige sundhedsfaglige råd og vejledning.

Siden 2015 er der blevet færre sygeplejersker på landets sygehuse. Og hvis regeringen fortsætter efter valget, så fortsætter den udvikling også. For selv om Liberal Alliance ikke længere råber højt om, hvor forfærdelig man synes, den offentlige sektor er, så fører regeringen en politik, der gradvist udhuler velfærden. Og som frem mod 2025 vil betyde, at der bliver 10.000 færre offentligt ansatte, heraf 1.000 færre sygeplejersker.

Sygeplejerskerne skal samtidig tage sig af mange flere patienter end tidligere. 54.000 flere for at være helt præcis – bare siden 2015. Derfor er det ikke så mærkeligt, at der er blevet mere travlt. Og også for travlt.

Spørger man sundhedspersonalet selv, som Dansk Sygeplejeråd, FOA og Lægeforeningen har gjort i en stor undersøgelse, så er det netop mangel på tid, der for de fleste er den største barriere for, at

indsatsen kan tilpasses den enkelte borger og patient. Efterfulgt af tidskrævende IT-systemer og mange registreringskrav.

Det skal vi tage alvorligt. Vi har tidligere fremlagt en selvstyre-reform for den offentlige sektor, der skal skabe bedre ledelse og for alvor gøre op med dokumentationskravene.

Og vi foreslår nu, at der over de kommende år ansættes 1.000 ekstra sygeplejersker. Bl.a. på barselgangene og de medicinske afsnit. Det skal give mindre travlhed og mere tryghed. Og vi foreslår, at alle hospitaler i hele landet får såkaldte socialsygeplejersker. Det er sygeplejersker, der tager sig af de allermest udsatte patienter, og som hjælper dem med at finde rundt mellem blodprøver og behandlinger.

Jeg er bekymret for, om vi har skabt et sundhedsvæsen, der i for høj grad tilgodeser dem, der i forvejen er ressourcestærke. Dem, der kan være insisterende og opsøgende og dermed forvisse sig om, at de får den rigtige behandling, og at netop de ikke bliver overset i en travl hverdag. Og det forstår jeg godt; det tror jeg de fleste, der er patient eller pårørende, vil gøre. Men hvad med dem, der ikke forstår at råbe op? Som ikke har pårørende til at hjælpe sig? Har vi også blik for dem i det danske sundhedsvæsen? Her tror jeg netop, at en del af svaret er at ansætte flere socialsygeplejersker.

Og så foreslår vi mere nærhed. I både landområder, provinskommuner og de store byer er der nu mangel på praktiserende læger, og problemet bliver kun værre. Mange steder er der blevet længere til det nærmeste hospital. Det har gjort det muligt, at man kan få den bedste og mest specialiserede behandling ved alvorlige sygdomme. Det er godt. Men det behøver jo ikke være sådan, at man skal køre langt for helt almindelige og ukomplicerede sygdomme. Det er nemlig også tryghed. Særligt for de ældre medborgere, der indlægges.

I gamle dage blev de først udskrevet, når de var blevet raske. I dag bliver de udskrevet til at blive raske. Det fungerer fint for nogle. Men ikke for alle. De indlægges igen og igen. Der er sågar et udtryk for det: svingdørspatienter. De mange genindlæggelser kunne måske undgås, hvis nogle af de ældre patienter i første omgang kunne være indlagt i lidt længere tid. F.eks. på et nærhospital.

Læs udspillet Tid til omsorg

Det er ikke en kritik af den positive udvikling, som det danske sundhedsvæsen har været igennem. Der har været et nødvendigt opgør med for lange ventetider og for dårlige chancer for at overleve en kræftsygdom sammenlignet med vores nabolande. Og meget andet. Derfor ventetidsgarantier, supersygehuse, kræftpakker, effektiviseringer. Og meget mere. Vi er ikke i mål endnu. For afhængigt af, hvor man bor, så er der stadig forskelle i behandlingen, som simpelthen er for store i et lille land som Danmark.

Men pendulet er over de senere år svinget for meget over i den ene grøft. Der er en nærmest blind tro på, at alt kan effektiviseres og centraliseres. Men nærhed har en værdi, der sjældent kan gøres op i et regneark. Og det betyder noget, om man lokalt har indflydelse. Det har en værdi, at det i dag

er folkevalgte politikere fra bl.a. Aalborg, Hadsund, Brønderslev og Skagen, der er med til at afgøre lokale sundhedsspørgsmål i Nordjylland. Og ikke embedsmænd i Sundhedsministeriet i København. Embedsmænd og professionelle bestyrelser kan mange ting, men det er trods alt politisk, at vi har drevet en imponerende udvikling frem med det, vi i dag kender som kronjuvelen i det danske velfærdssamfund: Den frie og lige adgang til sundhed, der tog form med Stauning og socialminister Steinckes socialreform fra 1933.

Her blev det med "Lov om Folkeforsikring" besluttet, at alle fik ret til at være fuldgældige medlemmer af en af de mange sygekasser, der gav adgang til datidens sygepleje, og som oftest var organiseret omkring forskellige fagforbund. Stauning selv havde tidligere været kasserer i sygekassen Alders-trøst. Senere blev ordningen markant udvidet af socialminister Julius Bomholt, inden sygekasserne senere endnu blev til det, vi i dag kender som den offentlige sygesikring.

Erstatning for erhvervssygdomme, solidarisk betaling af medicintilskud, indførelse af sundhedsplejersker, børnevaccinationer, skoletandpleje, forebyggende svangerskabsundersøgelser og dagpenge under barsel. Det er alt sammen andre eksempler på, hvordan vi med politiske beslutninger har skabt afgørende fremskridt for danskernes sundhed og velfærd.

Og vi er langt fra i mål endnu. Med dette udspil præsenterer vi en lang række forslag, der skal skabe et sundhedsvæsen med mere tid, nærhed og lighed. Senere vil vi tilsvarende fremlægge forslag, der skal forbedre psykiatrien. Også her skal vi blive langt bedre til at se det enkelte menneske, der alt for ofte kommer i klemme mellem forskellige systemer. Og hvor uligheden i sundhed slår stærkt igennem.

Over de seneste 30 år er der blevet større forskel i levetid mellem de mest velstående og dem i vores samfund, der har mindst. En ulighed man kan forudse allerede fra livets start. Og selvom sygdom rammer os alle, så rammer den ofte hårdest hos dem, der i forvejen har mest at slås med.

Det er et politisk valg, om vi vil gøre op med den ulighed. Om vi vil prioritere nærhed. Mere tid. Og mere tryghed. Det vil Socialdemokratiet.

Det er tid til at sætte mennesket før systemet. Tid til omsorg.

Klima- og miljøpolitik

En bæredygtig fremtid. Danmark skal igen være en grøn stormagt.

En klima- og miljøpolitik der samler Danmark

Hver eneste time fødes knap 15.000 børn verden over. Kun 7 af dem er danske. Vi er et lille land. Vi taler et sprog, som de færreste forstår. Vi er stolte af vores eneste astronaut, men vi har aldrig haft en mand på månen. Og det er mere end 25 år siden, vi sidst vandt en international fodboldturnering.

Men alligevel præger vi verden omkring os.

Og der er ét område, hvor Danmark kan gøre den absolut største forskel for verden. Det kan vi, når det gælder vores klima og miljø.

[Læs Socialdemokratiets klima- og miljøudspil](#)

For det første, fordi vi tør gå forrest med store visioner. Om en fremtid, hvor vi lever, bor, producerer og transporterer os selv på en måde, der ikke ødelægger vores klima og miljø. En fremtid med mere ren luft og færre skadelige kemikalier. Og en fremtid, hvor langt færre dyr og planter trues af udryddelse. I det 19. og 20. århundrede skabte vi produktions- og velfærdssamfundet. I det 21. århundrede gør vi det bæredygtigt.

For det andet, fordi vi kan. Og for det tredje, fordi der er brug for det.

Jorden er fem milliarder år gammel. Vi ved strengt taget ikke, om jorden på noget tidspunkt i dens historie har været varmere, end den er nu. Men vi ved, at 2015, 2016 og 2017 blev de tre varmeste år, der nogensinde er målt.

Det er ikke den eneste triste rekord, vi som samfund og mennesker sætter i disse år. Vi har sat bundrekord for, hvor lidt havis der er tilbage på kloden. Vandstanden i verdenshavene stiger med den hurtigste hastighed i 2.000 år. Og i februar 2018 er der målt temperaturer på Arktis, der er 25 grader varmere end normalt.

Vi har brug for en eksistentiel diskussion med hinanden om, hvordan vi lever som mennesker og samfund på denne planet. Klimaet, naturen, planter og dyr har en værdi i sig selv. Og samtidig handler den udfordring, vi står over for, om meget mere end alene hensynet til vores klima og miljø. Det handler dybest set om vores muligheder for at overleve.

[Læs også Socialdemokratiet foreslår 15 vilde naturparker, 75.000 hektar urørt skov og mere natur tæt på byerne.](#)

Hvis vi ikke lykkedes med at producere flere og sundere fødevarer, så vil flere mennesker sulte. Hvis ikke vi bliver bedre til at sikre rent vand, så vil det stadig være kilde til alt for mange konflikter. Og hvis vi ikke får stoppet den globale opvarmning, vil endnu flere orkaner og skovbrande og mere tørke sende millioner af mennesker over hele verden på flugt. Mange steder i verden kan man allerede mærke de voldsomme konsekvenser af klimaforandringerne. Et land som Bangladesh nævnes ofte som et af de mest sårbare. Bare ét eksempel herpå er, at op mod tre fjerdedele af det tilgængelige land hvert år udsættes for periodiske oversvømmelser.

Herhjemme kan det med ens egne øjne være sværere at se det, der faktisk sker med vores klima og miljø. Men også her er statistikkerne alvorlige. Mere ekstremt vejr og stigende vandstande forårsager ødelæggelse på kysterne og i byerne. Hvert år dør mere end 3.000 danskere for tidligt på grund af luftforurening. Og alt for mange børn udsættes for skadelige kemikalier.

Samtidig er foruroligende mange dyr og planter i fare for at uddø alt for hurtigt. "Jeg ved en lærkerede", synger vi. Men Danmarks bestand af lærker er mere end halveret. Haren og sommerfuglen er andre eksempler på dyr, der er blevet væsentligt færre af. Det anslås, at næsten 3 millioner fugle allerede er forsvundet fra det åbne land. Mangel på plads, for lidt sammenhængende natur og pesticider er hovedårsagerne.

For Socialdemokratiet er konklusionen klar: Vi må knække kurverne, før de knækker os.

Socialdemokratiet var Danmarks første grønne parti. I 1937 gennemførte statsminister Thorvald Stauning, at danske strande skal være frie, tilgængelige og uden byggeri. Som den første regeringsleder i verden udpegede Jens Otto Krag en miljø minister i 1971. Og i 1990'erne lykkedes det med Svend Auken i spidsen at skabe stabile rammer for at investere i ren energi med brede politiske aftaler. Det gjorde Danmark til en verdensførende grøn nation.

Læs også [Socialdemokratiet foreslår 15 vilde naturparker, 75.000 hektar urørt skov og mere natur tæt på byerne.](#)

Danske lønmodtagere og danske virksomheder er dygtige. Vi nyder godt af et fremsynet dansk erhvervsliv, der har taget chancer, og som går forrest. Men det har krævet politisk vilje. Vi har ikke ladet markedet klare sig selv. Vi har turdet regulere, og vi har udvalgt områder, som vi har satset mere på end andre. Det har været en succes. For mange år siden besluttede vi f.eks. at bekæmpe vandspild og satse på bedre vandkvalitet. Og i dag eksporterer Danmark vandteknologi for milliarder.

Eksempler som dem er talrige. Ikke så få af de vindmøllehoveder, termostater og pumper, der hver dag gør alverdens lande en lille smule grønnere, er "made in Denmark".

Det giver os et helt særligt ansvar. Og det giver os nogle helt særlige muligheder.

Fordi det er vigtigt. Fordi vi kan. Og fordi det er rigtigt. Klima- og miljøforandringerne er voldsommere end nogensinde før i nyere tidsalder. Der er brug for grønne fyrtårne. Som på trods af tvivl og stort besvær først som sidst insisterer på, at vi vil overlade en bæredygtig klode til vores børn.

Med politisk vilje og lederskab kan Danmark igen blive et sådant fyrtårn.

Når andre lande tager ét skridt frem, skal vi tage to og træde endnu længere frem på scenen.

Kort sagt: Den, der har evnen, har pligten.

Og det er ikke en sur pligt. Ansvarer tynger ikke, det løfter. For Socialdemokratiet er det en grundlæggende etisk forpligtelse at tage vare på vores fælles klode. Og hvis vi også i fremtiden skal præge verden, står vi over for et valg i Danmark:

Vil vi overbevise de andre? Eller vil vi overbevise hinanden?

For også herhjemme opsættes der ofte modsætninger mellem klima og vækst. Der er dem, der mener, at væksten og forbruget må vige for at redde klimaet og miljøet. Omvendt er der dem, der mener, at vi ingen problemer har. At vi bare kan fortsætte ufortrødent uden omtanke for mennesker og miljø.

Begge synspunkter glemmer helt, at vi i Danmark ikke bare er lykkedes med at kombinere de to hensyn. Vi er lykkedes med at gøre dem til hinandens forudsætninger. Der er i dag en sammenhæng mellem på den ene side større vækst og flere job og på den anden side et bedre klima og miljø.

Læs også [Socialdemokratiet foreslår 15 vilde naturparker, 75.000 hektar urørt skov og mere natur tæt på byerne.](#)

Er man i tvivl, kan man spørge en af de titusinder af danskere, der hver dag gør en forskel for klimaet, alene fordi de passer deres arbejde.

I Midt- og Østjylland producerer de vindmøller. På Als er det termostater. I Bjerringbro energieffektive pumper. I Bagsværd enzymer til biobrændsel. Og i mange af landets mindre byer producerer dygtige underleverandører delelementer og komponenter. Danmark har en myriade af store, mellemstore og små virksomheder, som lever af at producere grøn teknologi. Derfor har mange danske virksomheder stor ekspertise inden for rensning af spildevand og forurennet jord.

Hvis H.C. Andersen stadig levede, havde han for længst skrevet et eventyr om det. For det, Danmark har præsteret, er intet mindre end et eventyr. Nu er det op til os at afgøre, om det er ét af dem, der ender lykkeligt.

Vi er blevet et grønt mekka for mange udenlandske regeringer, investorer og virksomheder, der alle sammen spørger: Hvad er det, I kan?

Verdensmarkedet for grøn omstilling bliver mildt sagt ikke mindre i fremtiden. For at nå målet om at begrænse temperaturstigningerne skal verdenssamfundet de næste 12 år investere svimlende 90.000 mia. kr. i den grønne omstilling. Det svarer til mere end 40 gange hele Danmarks bruttonationalprodukt.

Og selvom USA's føderale regering desværre har forladt målet om at begrænse temperaturstigningerne, så kan det ikke ændre på, at stort set alle andre lande, og mange amerikanske stater og byer, for alvor er begyndt at tackle udfordringerne. Også hjulpet på vej af FN's 17 verdensmål for en mere bæredygtig udvikling.

Danmark har en førerposition. Som mindst af alt skyldes held. Tværtimod er det et resultat af bevidste politiske beslutninger. Men sagt lidt populært, så sidder vi nu med en lottokupon. Vi har vundet. Det er ikke nu, vi skal smide kuponen i skraldespanden. Det er nu, vi skal indløse gevinsten.

Også her står vi over for et valg i Danmark:

Skal vi stoppe op, lade andre komme til og i stedet fokusere på nye gøremål? Eller skal vi være dem, der også i de næste årtier sætter visionære mål op og derpå viser, at vi igen sætter handling bag ordene?

Vi har før realiseret epokegørende visioner. Spørger du Socialdemokratiet, kan vi gøre det igen. Der er brug for en ny klima- og miljøpolitik, der samler Danmark.

Lad os sammen opstille en ny og mere ambitiøs vision for en fremtid baseret på udelukkende ren energi. Hvor vi sætter barren højere. Socialdemokratiet foreslår en vision, hvor Danmark skal være fri af fossile brændsler allerede i 2045. Og ikke først i 2050, som målet er i dag. En vision om et samfund uden plastik- og luftforurening. Hvor vi er omgivet af mere vild natur og urørt skov.

Og lad os så komme i gang med at realisere det.

Med dette udspil lægger Socialdemokratiet sine visioner frem. Og punkt for punkt præsenterer vi en lang række konkrete initiativer, der skal bidrage til at realisere visionerne.

En grøn fremtidsfond

Socialdemokratiet vil oprette en ny fond, der skal investere i de løsninger og teknologier, som kan løse verdens store udfordringer. Fonden etableres med 20 mia. kr. fra den danske stat. Der vil dermed være tale om en af verdens største satsninger på fremtidens grønne og bæredygtige løsninger. Med fonden kan Danmark bidrage til at løse de udfordringer, der skabes af klimaforandringerne og en voksende verdensbefolkning. Samtidig vil det understøtte fremtidens grønne arbejdspladser.

En fremtid baseret udelukkende på ren energi

500.000 grønne biler, 5 havvindmølleparker inden 2030 og en grøn forskningsmilliard skal gøre Danmark grønnere. I dag er grøn energi, som vinden blæser. Danmark skal være det land, der finder svaret på, hvordan vi bedre kan lagre energien.

Læs mere om [Socialdemokratiets klimapolitik](#)

En fremtid med meget mere natur og en sundere hverdag

75.000 hektar urørt skov og 15 nye vilde naturparker. Det skal bidrage til, at flere dyr og planter overlever. Og så vil vi udfase dieslbiler og have flere elbusser. Det vil nedbringe luftforureningen.

Læs mere om [Socialdemokratiets miljøpolitik](#)

En socialdemokratisk ledet regering vil gøre Danmark til en grøn stormagt igen.

Selvom Danmark er et lille land, kan vi godt gøre en stor forskel.

De forslag til et bedre klima, som vi præsenterer i dette udspil, finansieres af den ramme, som Socialdemokratiet aftalte med regeringen for halvandet år siden i forbindelse med PSO-aftalen. Og når det gælder vores forslag til et bedre miljø, så finansieres det af målrettede afgifter på plast og kemi.

Man siger ofte, at vi er den første generation, der mærker klimaforandringerne, og den sidste generation, der kan gøre noget ved dem. Det kræver, at vi tager ansvar. Heldigvis starter vi ikke fra bunden i Danmark. Vi er allerede i gang.

Vi har før gjort verden grøn af misundelse. Lad os gøre det igen.

Udlændingepolitik

Retfærdig og realistisk. Danmark har brug for en samlet udlændingepolitik, der både er retfærdig og realistisk, og som kan samle Danmark.

En udlændingepolitik der samler Danmark

I mange år har udlændingepolitikken delt os danskere. Der findes næppe et andet område, hvor fronterne trækkes så hårdt op. Hvor argumenter bliver til angreb. Det er måske forståeligt nok? Udlændingepolitikken betyder meget for, hvilket land vi ønsker at være. Der er store følelser på spil. Og stadig flere oplever, hvad der sker, når integrationen slår fejl.

I Socialdemokratiet tror vi ikke på, at vi danskere er så uenige, når det kommer til stykket. Vi vil gerne hjælpe mennesker, der er på flugt. Det er en medmenneskelig pligt. Samtidig er vi også enige om, at der er en grænse for, hvor mange flygtninge og udlændinge der kan integreres i vores samfund. Og det er altafgørende, at integrationen kommer til at fungere bedre.

[Download udspillet >>](#)

Udlændingepolitik: Hvorfor er det så svært?

Måske har vi danskere været for hurtige til at dømme hinanden? Man er ikke et dårligt menneske, fordi man ikke ønsker at se sit land blive grundlæggende forandret. Og man er ikke naiv, fordi man gerne vil hjælpe andre til en bedre tilværelse. Langt de fleste vil gerne begge dele: Hjælpe flere og passe på Danmark.

Måske er det svært, fordi verden og Danmark faktisk står i en oprigtig vanskelig situation. En ny situation. Historisk mange flygtninge er på flugt. Samtidig er der stadig flere, som ikke er på flugt fra krige og ufred, men som af andre årsager forståeligt søger en bedre tilværelse på vores del af kloden. Klimaforandringerne vil sætte flere mennesker i bevægelse. Og læg dertil at Afrikas befolkning fordobles frem mod 2050.

I Danmark har befolkningen forandret sig hurtigt på kort tid. I 1980 havde 1 pct. af den danske befolkning ikke-vestlig oprindelse. I dag er det 8 pct. Det er en udvikling, der er sket over bare én generation.

Det danske samfund nyder godt af bidraget fra rigtig mange af dem, der er kommet hertil gennem årene. Som har lært dansk, er i arbejde, deler vores værdier og som kort og godt er danskere. Men desværre er der også for mange, der er kommet til Danmark uden at blive en del af Danmark.

Den udfordring, vi står over for, er ikke midlertidig. Den er kommet for at blive. Det presser vores velfærdsmodel, vores lave ulighed og vores måde at leve på. Det er en svær udfordring, vi står over for. Men vi har håndteret svære udfordringer før. Gennem historien har vi været uenige – også om de store spørgsmål. Men Danmark er bedst, når vi indgår kompromisser og tager de store ryk fremad sammen. Undervisningspligt. Folkepension. Fri og lige adgang til sundhed. Ingen af de beslutninger er gennemtruffet af et smalt flertal og en splittet befolkning. Derfor står de endnu.

Det samme er der brug for, når det gælder udlændingepolitikken. At vi løfter os over de daglige diskussioner. Sætter det lange lys på. Tænker mere på, hvad der både er retfærdigt og realistisk end, hvad der er i partiernes kortsigtede interesse.

Kort sagt: En udlændingepolitik, der samler Danmark

[Download udspillet >>](#)

Så man om 30 år kan se tilbage på vores generation af borgere og beslutningstagere og om os sige, at vi løste vores tids helt store udfordring. At vi fandt de rigtige balancer i svære dilemmaer. Mellem at løfte et ansvar i verden og løfte et ansvar for Danmark.

For lige så stor en sandhed det er, at vi ikke kan hjælpe alle her i Europa og Danmark. Lige så stor en sandhed er det, at mennesker på flugt skal hjælpes. Og at vilkårene i de fattigste dele af verden grundlæggende skal forbedres, hvis ikke folk skal søge lykken andre steder. Vi kan – og vil – ikke vende verden ryggen.

Derfor er der brug for en samlet og langsigtet plan. Det er den, som vi giver vores bud på med dette udspil. Vi præsenterer det, vi mener er den ideelle løsning. Der er elementer, som ikke kan gennemføres lige med det samme. Men det hele starter med en holdning og vilje. Og den har vi.

Vores udlændingepolitik består af tre elementer:

Antallet har en betydning

Danmark skal have kontrollen igen. Vi vil indføre et loft for, hvor mange nye ikke-vestlige udlændinge der kan komme til Danmark på et år. Så vores boligområder, skoler og arbejdspladser kan følge med. Så vi får en reel mulighed for at integrere dem, der kommer hertil. At de lærer sproget, får et arbejde og tilegner sig vores grundlæggende værdier. Og vi har forslag til, hvordan vi rent faktisk kan håndhæve sådan et loft samtidig med, at vi overholder de internationale konventioner. Vi vil ændre vores asylsystem og bl.a. oprette et modtagecenter uden for Europa. Fremover skal det kun være muligt for flygtninge at få asyl i Danmark som kvoteflygtning gennem FN.

Vi skal hjælpe flere

Lige nu lader vi de svageste i stikken; dem der ikke kan eller har råd til at flygte. Men som har mest brug for hjælp. Det er ikke retfærdigt. Vi skal ikke acceptere, at mennesker drukner i Middelhavet eller udsættes for vold og overgreb under deres flugt. Målet må være, at færre er nødt til at flygte, og at flere kan skabe sig en fremtid i deres eget land i stedet for at søge en tilværelse i Europa. Det kan Danmark ikke løse alene, men vi kan gå forrest. Ved selv at fordoble dansk flygtningehjælp til nærområderne. Og ved i EU at stille os i spidsen for et historisk løft af særligt Afrika.

Den nye frihedskamp

Socialdemokratiet er og har altid været et frihedsprojekt. Det har handlet om at give stadig flere mennesker muligheden for at forme deres eget liv. Det er i vidt omfang lykkedes gennem uddannelse, fri og lige adgang til sundhed og høj beskæftigelse. Nu står vi over for et nyt kapitel i den frihedskamp: De nye danskere. Ligestilling mellem kønnene skal også gælde for dem. Ret og pligt. At religion altid er underordnet demokratiet. Det kræver et opgør med de normer, der eksisterer i dele af Danmark. Det kræver først og fremmest, at flere bliver en del af det danske fællesskab. Hvor vi deler de samme grundlæggende værdier. Og hvor vi møder hinanden i boligområder og skoler. En 10-årsplan skal sikre, at ingen boligområder, skoler eller uddannelsesinstitutioner i fremtiden har mere end 30 pct. ikke-vestlige indvandrere og efterkommere. Og flere skal bidrage til det danske samfund. Vi vil derfor indføre en pligt til at bidrage i 37 timer om ugen for alle indvandrere på integrationsydelse og kontanthjælp.

[Download udspillet >>](#)

Er der ting, vi socialdemokrater ikke tidligere har ment? Ja. Verden og samfundet har forandret sig. Og politik er heldigvis ikke støbt i beton. Vi sagde til os selv fra starten: Nu tænker vi forfra, nu tænker vi nyt og nu tænker vi det i en helhed. Det synes vi, vi har fundet med det, vi lægger frem nu.

Vi mener, Danmark har brug for en sammenhængende og langsigtet udlændingepolitik. Hvor den grundlæggende retning ligger fast, og hvor der ikke konstant ændres på enkeltelementer. Hele vores udspil er et oplæg til diskussion. Vi lytter meget gerne til andres gode ideer. Men vi vil insistere på én ting: Der er behov for et bredt og forpligtende samarbejde om langsigtede løsninger. Danmark har ikke brug for den blokpolitik og splittelse, som historisk har kendetegnet udlændingepolitikken. Tværtimod.

Socialdemokratiet står for en udlændingepolitik, der både er retfærdig og realistisk. En udlændingepolitik, der samler Danmark.

Asyl: Antallet har en betydning

Antallet har en betydning. Antallet af ikke-vestlige udlændinge der får asyl i Danmark har en betydning for, hvor mange vi kan integrere. Derfor skal Danmark selv kunne bestemme, hvor mange vi vil tage imod.

Muligheden for at søge spontan asyl i Danmark fjernes

Danmark skal selv kunne bestemme, hvor mange ikke-vestlige udlændinge vi vil tage imod. Det kan vi ikke i dag. Det vil Socialdemokratiet lave om ved at indføre et årligt loft. Og vi vil oprette et modtagecenter udenfor Europa. Det skal ske indenfor rammerne af de internationale konventioner. På en måde der samtidig skaber et mere retfærdigt og humanitært asylsystem. Det skal ikke længere være muligt at søge spontan asyl i Danmark. Til gengæld skal Danmark tage imod kvoteflygtninge.

Danmark er et lille land. På bare få generationer er det lykkedes os at bygge et velfærdssamfund, som resten af verden misunder os. Med fri og lige adgang til sundhed. Skolegang og SU. Folkepension og ældrepleje. Hvor de bredeste skuldre bærer de tungeste byrder. Og hvor vi har et stærkt socialt sikkerhedsnet. Det fantastiske er, at det ikke kun er retfærdigt. Det har også gjort os til et af verdens rigeste lande.

[Download udspillet >>](#)

Den danske samfundsmodel forudsætter en høj grad af lighed. At flest mulige bidrager. At vi stoler på hinanden. Og derfor har en stor tryghed. Alt det vi normalt kalder for den danske sammenhængskraft.

Udlændinge er velkomne i Danmark. Netop fordi vi er et lille land, har vi også brug for ideer og virkelyst udefra. Det afgørende er blot, at de der kommer hertil bliver en del af samfundet. Det kan de kun, hvis de selv ønsker det og arbejder for det – og hvis der ikke kommer flere, end vi som samfund kan integrere.

For mange er kommet ind i Danmark uden at blive en del af Danmark

For mange har fået asyl og er kommet ind i Danmark uden at blive en del af Danmark. Det presser sammenhængskraften. Når mange ikke-vestlige indvandrere – ikke mindst kvinder – går hjemme i stedet for at være i arbejde, så betyder det ikke kun, at de får sværere ved at begå sig i det danske samfund. Det har også økonomiske konsekvenser. Ifølge Finansministeriet var de offentlige net-toudgifter til ikke-vestlige indvandrere og efterkommere 33 milliarder kroner i 2014.

Den nuværende udlændinge- og asylpolitik skaber ikke kun problemer for Danmark. Den er i mindst lige så høj grad med til at skabe en voldsom uretfærdighed. Hvor mennesker på flugt udsætter sig selv for livsfare. Og hvor kyniske menneskesmuglere tjener milliarder på andres ulykke.

Alene de sidste tre år er flere end 10.000 børn, kvinder og mænd druknet på Middelhavet i forsøget på at komme til Europa og få asyl. Endnu flere er udsat for vold og overgreb undervejs. Kvinder tvinges til prostitution, familier afpresses og mennesker handles som slaver.

Samtidig lader vi de svageste i stikken. Landene i Europa har de seneste fire år brugt markant flere penge end tidligere på at behandle asylsager for dem, der har klaret rejsen hertil. Også selvom mange viser sig at være migranter, der ikke har behov for beskyttelse. Eller udsigt til lovligt ophold i Europa. Det går udover hjælpen til nærområderne og de mest udsatte flygtninge.

Vi svigter vores ansvar for andre mennesker, hvis vi lader det nuværende system fortsætte. Og vi svigter vores egen unikke samfundsmodel, hvis ikke Danmark får kontrollen igen.

Asyl: Danmark skal selv bestemme antallet der kommer hertil

Socialdemokratiet har en samlet plan, der både tager ansvar for Danmark og som rækker ud i verden. Det er en plan, der fuldt ud overholder de internationale konventioner. Og en plan som kan danne forbillede for andre europæiske lande. Ikke mindst fordi planen bygger på de enkelte landes ret til selv at bestemme, hvor mange udlændinge de kan tage imod. Og samtidig understøtter en international verdensorden gennem FN. Hvor den retfærdige fordeling af flygtninge sker ved, at landene tager imod det antal kvoteflygtninge, der rimeligt kan integreres.

Planen er derfor også en vej ud af den nuværende uholdbare situation. Hvor den ene stramning efter den anden i ét land medfører stramninger i nabolandene. Og hvor landene i Europa så at sige konkurrerer om at være det mindst attraktive sted for flygtninge at søge til.

Socialdemokratiets plan kan realiseres af Danmark alene. Men Socialdemokratiet har som ambition, at flere lande i EU går sammen om at oprette modtagecentre. Og vi vil arbejde for, at hele EU's asylsystem indrettes efter de samme principper. Således at asylbehandling udelukkende foregår i sikre lande udenfor Europa. Og at tilstrømningen til EU reguleres via FN's ordning for kvoteflygtninge.

ASYL: SOCIALDEMOKRATIET FORESLÅR

- Danmark opretter, helst i samarbejde med andre EU-lande, et modtagecenter udenfor Europa. Muligheden for at opnå ophold i Danmark ved spontant at søge asyl på dansk jord fjernes. I stedet vil spontane asylansøgere fremover blive sendt til et asylcenter, hvor de også vil få deres sag behandlet. Er de flygtninge overgår de til FN, der sikrer dem beskyttelse enten i en FN-lejr eller lokalt i det land, hvor modtagecentret ligger. Er de migranter, sendes de tilbage til deres hjemland. Til gengæld modtager Danmark et antal kvoteflygtninge gennem FN.
- At Folketinget vedtaget et politisk fastlagt loft for, hvor mange ikke-vestlige udlændinge Danmark hvert år kan tage imod - bestemt af, hvor mange der kan integreres i Danmark. Hensigten med loftet er, at Danmark får kontrollen igen, og at vi selv kan regulere tilstrømningen til Danmark.
- At der stilles stramme krav for at blive familiesammenført til Danmark særligt for tilflyttende ægtefæller. Der skal f.eks. stilles stramme krav til sprog, uddannelse, beskæftigelse og et vist forudgående kendskab til Danmark. Og det skal være en forpligtelse, at man som tilflyttende ægtefælle arbejder og bidrager til fællesskabet i Danmark.
- En "hjemsendelsesreform" der kan sikre, at flere afviste asylansøgere sendes hjem. En sådan reform skal bl.a. indebære: a) der oprettes en ny specialenhed i politiet med særlige kompetencer inden for hjemsendelse af afviste asylansøgere, b) der sættes ind med massiv rådgivning om hjemrejse allerede ved indrejse og asylansøgning, c) der indføres mulighed for økonomisk støtte frivillig hjemrejse før der er givet endeligt afslag på asyl, d) at Danmark i udgangspunktet ikke giver udviklingsbistand til lande, der nægter at tage imod deres egne statsborgere.
- Den danske grænsekontrol skal opretholdes, så længe der ikke er styr på EU's ydre grænser. Samtidig vil Socialdemokratiet arbejde for en reform af Schengen-samarbejdet. Så udgangspunktet bliver, at det er de enkelte lande, der selv kan bestemme, hvornår og hvor længe, man ønsker at kontrollere sine egne grænser.
- Princippet om at man som tilflytter til Danmark skal bidrage først, før man kan få fuld gavn af de danske velfærdsydelser, er rimeligt, når det gælder kontante ydelser. Den fri og lige adgang til velfærdsløsninger som lægebesøg, skolegang og ældrepleje skal fastholdes.
- Vi forventer, at alle udlændinge i Danmark bidrager. Det gælder også flygtninge på midlertidigt ophold. Det ændrer ikke ved, at flygtninge, der er her midlertidigt, skal rejse hjem igen, når forholdene i deres hjemlande tillader det.

Løft af Afrika: Vi skal hjælpe flere

Vi skal hjælpe flere. Lige så stor en sandhed det er, at vi ikke kan hjælpe alle i Europa og Danmark. Lige så stor en sandhed er det, at mennesker på flugt skal hjælpes.

Socialdemokratiet foreslår, at det internationale samfund går sammen om et løft af Afrika.

I takt med at verden er blevet mindre, er det blevet nemmere for flere at bevæge sig. Og uligheden i verden er så enorm, at mennesker forståeligt vil søge en bedre tilværelse andre steder. At ændre det kræver en radikal anderledes tilgang. Socialdemokratiet foreslår derfor, at det internationale samfund går sammen om et historisk løft af Afrika. Og så vil vi gennemføre en omfattende reform af dansk udviklingsbistand. Målet er, at vi kan hjælpe flere og mere.

Gennem de sidste årtier er det lykkedes at halvere antallet af mennesker, der lever i ekstrem fattigdom. Flere piger går i skole, flere har adgang til rent vand, flere spædbørn overlever. Verden er i dag et bedre sted for flere mennesker.

Historisk mange mennesker er på flugt

Samtidig lever vi i en tid, hvor historisk mange mennesker er på flugt. Faktisk skal vi tilbage til 2. verdenskrig for at finde et tidspunkt i verdenshistorien, hvor flere var på flugt. Dertil kommer, at flygtninge i stigende grad får følgeskab af økonomiske migranter.

Fordelingen af verdens goder er så skæv, at tusindvis af mennesker dør i forsøget på at rejse til Europa. Ikke mindst fordi vi har skabt et asylsystem, der reelt fungerer som forretningsmodel for menneskesmuglere. Kvinder tvinges ud i prostitution, familier afpresses og mennesker udsættes for vold, tvangsarbejde og overgreb. Udnyttelsen af andre mennesker er blevet en milliardindustri, som finansierer våben og terrorisme.

Samtidig bruger vi vores egne ressourcer forkert. Hver gang vi i Europa bruger 135 kroner på asylansøgere, bruger vi 1 krone på de flygtninge, der opholder sig i nærområderne. Det er typisk nogle af de svageste flygtninge, der ikke kan eller som ikke har et ønske om at rejse til Europa.

I nærområderne kan vi hjælpe flere og mere. Bare ét eksempel er dette: Leveomkostningerne for 10.000 asylansøgere i Danmark svarer til, hvad det koster at drive hele Kenyas flygtningeprogram, der hjælper ca. 600.000 af nogle af verdens aller mest udsatte flygtninge.

Lige så stor en sandhed det er, at vi ikke kan hjælpe alle i Europa og Danmark. Lige så stor en sandhed er det, at mennesker på flugt skal hjælpes. Og at vilkårene i de fattigste dele af verden helt grundlæggende skal forbedres, hvis ikke folk forståeligt skal søge en bedre tilværelse andre steder.

Det har de enkelte borgere og lande naturligvis selv det primære ansvar for. Et af de største problemer er stater med svage institutioner, dårlig regeringsførelse og udbredt korrupsion. Det gør det svært at sikre en offentlig infrastruktur i form af skoler, politi og sygehuse.

Og særligt tre forhold kan – hvis de ikke håndteres – føre til, at endnu flere mennesker end i dag vil forlade deres hjem.

Uligheden i verden vokser

For det første er uligheden i verden vokset. Den rigeste ene pct. af verdens befolkning ejer i dag mere end resten af verden tilsammen. Høj arbejdsløshed, lav løn og dårlig regeringsførelse er nogle af de største årsager til, at særligt unge mennesker i Afrika rejser væk fra deres hjemland.

For det andet forandrer vores klima sig hurtigere end nogensinde før. Tørke, oversvømmelser og vandstigninger vil føre til store folkevandringer. Og det vil forstærke de faktorer, der skaber konflikter: Fattigdom, økonomiske omvæltninger og øget konkurrence om stadig mere knappe ressourcer. Allerede i dag er der flere mennesker på flugt på grund af klimaforandringer end på grund af væbnede konflikter og krige.

For det tredje bliver der markant flere mennesker i særligt de mest fattige lande i verden. Afrikas befolkning fordobles frem mod 2050. Og uanset hvor hurtigt levevilkårene måtte blive forbedret i Afrika, vil de i mange år fremover være markant ringere end niveauet i Europa.

Dertil kommer væbnede konflikter, korrupsion, skrøbelige stater og religiøs ekstremisme.

Det kræver en indsats af enorme dimensioner at vende udviklingen. Så flere kan se og skabe sig en fremtid i deres eget land fremfor at søge en bedre tilværelse i Europa. Det har de afrikanske lande selv et ansvar for. Men de kan ikke gøre det uden, at Danmark og det internationale samfund også løfter sit ansvar.

Marshallplan til Afrika

Inspireret af "Marshallplanen", der fandt sted i Europa efter 2. verdenskrig, er der brug for en tilsvarende ambitiøs og historisk indsats nu. Men for Afrika. Den hidtidige indsats har ikke haft den tilstrækkelige effekt. Det er derfor tydeligt, at det ikke alene er et spørgsmål om at sende flere penge. Det er afgørende, at der bliver en bedre regeringsførelse. Og så er der brug for markant bedre muligheder for handel for at vende udviklingen i de mest sårbare lande.

Vor tids "Marshallplan" skal skabe en bedre fremtid for flere i deres eget land. Det kan bidrage til, at presset mod Europas grænser aftager. Nok så mange stramninger af dansk udlændingepolitik vil ikke kunne forhindre mennesker i at søge væk fra fattigdom og elendighed.

At ændre situationen i særligt Afrika kan virke som en umulig opgave. Og hverken Danmark eller noget andet land kan grundlæggende løse problemerne alene. Vores bedste mulighed for at skabe en bedre verden for flere, er et stærkt og forpligtende internationalt samarbejde. Og her kan Danmark gå forrest. Ved at fordoble Danmarks bistand til nabolandene og ved at ændre vores asylsystem. Og ved i EU at stille os i spidsen for et historisk løft af Afrika.

Socialdemokratiets mål er, at Danmark og Europa hjælper flere mennesker, end vi evner at gøre i dag.

SOCIALDEMOKRATIET FORESLÅR

- At EU og det internationale samfund går sammen om at gennemføre et historisk løft af særligt Afrika inspireret af "Marshallplanen" for Europa efter 2. verdenskrig.
- En omfattende reform af dansk udviklingsbistand, der indenfor den nuværende samlede ramme fordobler bistanden til nabolandene.

Integrationspolitik: Den nye frihedskamp

Den nye frihedskamp. Integrationspolitik handler ikke kun om at lære det danske sprog og blive en del af arbejdsmarkedet. Det handler i lige så høj grad om, at vi deler de grundlæggende værdier i vores samfund.

Integrationspolitik handler om mere end at lære sproget og finde et arbejde

For mange er kommet ind i Danmark uden at blive en del af Danmark. Det vil Socialdemokratiet lave om på. Vi vil indføre en pligt til at bidrage for indvandrere på offentlig forsørgelse. En ambitiøs 10-års plan skal sikre blandede boligområder og skoler. Samtidig med en stærk integrationspolitik er der brug for en frihedskamp, hvor demokrati altid står over religion. Og en målrettet indsats mod social kontrol og parallelsamfund.

Socialdemokratiet har gennem historien bekæmpet de barrierer og uligheder, som fastholder mennesker i en uretfærdig tilværelse. Vi har i Danmark sikret kvinder stemmeret, taget et opgør med patriarkalske samfundsstrukturer og senest har vi givet homoseksuelle ret til at blive kirkeligt viet. Når det gælder om at skabe et samfund, der sætter mennesker frie, er vi nået langt i Danmark de sidste 100 år. Det skyldes først og fremmest udbygningen af vores velfærdsmodel. Fri og lige adgang til sundhed. Uddannelse for alle og et fleksibelt arbejdsmarked. Omsorg når man bliver gammel. Det giver tryghed. Og dermed reel frihed til, at man kan skabe sig det liv, man ønsker.

Frihed for den enkelte – skabt af og i et fællesskab

Danmark bygger på, at vi har et stærkt fællesskab. Et fællesskab, som alle føler sig forpligtet til at være en del af og bidrage til. Fordi vi har forventninger til hinanden. Og fordi vi skaber en fælles forståelse af, hvem vi er som land og som folk. Og hvilket samfund vi ønsker.

Mange udlændinge er blevet en integreret del af det danske samfund. Fordi de taler sproget, er i arbejde eller på anden vis bidrager, og fordi de deler vores værdier. De er danskere ligesom alle andre. Fordi de selv har ønsket det, kæmpet for det og fordi vi som samfund har givet dem muligheden.

Desværre har en del af den ikke-vestlige indvandring til Danmark også medført, at vi i dag har områder i vores land, hvor friheden ikke eksisterer for alle. Hvor man ikke er en del af et dansk fællesskab. Og hvor konsekvenserne af den sociale kontrol er dybt foruroligende. Tvangsægteskaber, æresdrab, vold, pres for at gå med tørklæde, genopdragelsesrejser, forbud mod at gå til fritidsaktiviteter. Alt det foregår i Danmark.

Integrationspolitik: Vi står over for en ny frihedskamp

Det er først og fremmest en kamp for og med de mange nye danskere, der deler de danske værdier og som mere end noget andet gerne vil være en del af vores samfund. Men som bliver forhindret i det af deres familier og de miljøer, de er en del af. Derfor er det også en kamp for vores demokrati. Og for at religion altid er underordnet vores demokrati.

Integrationspolitikken er også en kamp for blandede skoler, blandede boligområder og blandede fællesskaber. Fordi alternativet er parallelsamfund, hvilket gør integrationen noget nær umulig. I parallelsamfund eksisterer andre normer og regler, end dem der gælder i resten af samfundet. Og ekstreme minoriteter kan uimodsagt prædike had og vrede mod det danske samfund og andre religioner.

Socialdemokratiets ønsker en integrationspolitik, hvor flere skal bidrage til vores samfund. Derfor vil vi indføre en pligt til at bidrage for indvandrere på kontanthjælp og integrationsydelse svarende til et normalt arbejde i 37 timer om ugen.

Det er ikke nogen nem opgave, vi står over for. Og det er hverken løst med et enkelt forslag eller lige med det samme. Det kræver ikke mindst, at vi bliver mere tydelige om de værdier, der gælder i Danmark.

Integrationspolitik handler ikke kun om sprog og arbejde. Det handler i mindst lige så høj grad om værdier og kulturelle barrierer. Vi har som samfund længe troet, at hvis blot dem der kom hertil lærte sproget og fik et arbejde, så ville de også dele vores værdier. Og det er der heldigvis også rigtigt mange, der gør. Men der er desværre også alt for mange, som er ideologiske modstandere af vores demokrati og samfundsværdier, og som modarbejder det, hvor de kan.

De ødelægger mere, end nok så mange integrationsprojekter nogensinde kan rette op på.

Her skal svaret være enkelt: Enten bliver de en del af Danmark, med alt hvad det indebærer. Om at bidrage til samfundet og støtte vores grundlæggende demokratiske værdier. Eller også finder de et andet sted at bo, som er mere i overensstemmelse med deres værdier.

SOCIALDEMOKRATIET FORESLÅR

- En række tiltag skal gøre op med parallelsamfund og styrke indsatsen mod social kontrol. Bl.a. skal børn automatisk opskrives til vuggestuer. Familiesammenføring til udsatte boligområder skal standses. Der er brug for et opgør med muslimske friskoler, hvor flere end halvdelen af eleverne har udenlandsk baggrund. Og så skal offentligt ansatte ikke stå alene i kampen om, hvorvidt demokrati står over religiøse hensyn.
- Der indføres en pligt til at bidrage med en obligatorisk 37-timers arbejdsuge for indvandrere på kontanthjælp og integrationsydelse. Og der indføres forbud mod at bruge børn som tolke.
- Der nedsættes en ydelseskommision, der får til opgave at gennemgå de nedsatte ydelser. Kommissionens anbefalinger skal bl.a. sikre, at konsekvenserne for børnene ved forældrenes manglende job minimeres, at nytilkomne ikke modtager højere ydelser end herboende, og at der er de rigtige balancer mellem hensynet til integration, deltagelse på arbejdsmarkedet, levevilkår mv. Vi vil indføre en børnepakke til familier på integrationsydelse, som skal sikre børnene ordentlige vilkår. Og vi vil årligt investere mindst 200 mio. kr. i daginstitutioner og skoler i udsatte områder.
- Boligområder og skoler skal over tid blandes. En 10-årsplan skal sikre, at ingen boligområder, skoler eller uddannelsesinstitutioner i fremtiden har mere end max 30 pct. ikke-vestlige indvandrere og efterkommere.
- Initiativer der bekæmper det illegale arbejdsmarked. Bl.a. skal virksomhedsejere ved brug af illegal arbejdskraft kunne fratages retten til at drive virksomhed. Myndighederne skal have bedre muligheder for kontrol. Og bødestraffene forhøjes markant.
- Det skal være muligt at frakende personer deres danske statsborgerskab, hvis de f.eks. begår alvorlig personfarlig eller narkorelateret kriminalitet.
- En række initiativer, der giver mennesker, som ønsker at rejse hjem, bedre økonomiske muligheder for det. Det skal bl.a. gøre det muligt, at man kan starte en reel ny tilværelse i ens oprindelsesland. F.eks. ved at man som pensionist kan tage sin offentlige indtægt med til oprindelseslandet, hvis man frasiger sig sit danske opholdsgrundlag.
- Danske domstole skal udvise flere kriminelle udlændinge til afsoning i hjemlandet. Og Danmark skal i regi af Europarådet udfordre fortolkningen, der kommer fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.
- Øget politiindsats skal bekæmpe bander. Socialdemokratiet vil indføre et bandetilhold og gøre det strafbart at rekruttere unge under 18 år til bander. Det skal også afsøges, om der kan etableres et socialt sanktionssystem, der er uafhængigt af domstole og politi. Som kan styrke den præventive indsats og sætte ind med sociale og opdragende sanktioner i udsatte boligområder.

[Download udspillet >>](#)

Det dysfunktionelle asylsystem

Det nuværende asylsystem er uholdbart, uretfærdigt, inhumant og dyrt.

Det nuværende asylsystem er dysfunktionel

Vi står i en historisk flygtninge- og migrantkrise. Over 60 millioner mennesker er drevet på flugt fra krig og ufred. Samtidig søger stadigt flere migranter et bedre liv i Europa, men desværre ender rejsen ofte ulykkeligt. På bare tre år er mere end 10.000 børn, kvinder og mænd druknet i Middelhavet, mens kyniske menneskesmuglere tjener milliarder på andres ulykke. Og dem, der ikke har råd til at flygte, lades i stikken.

Danmark skal hjælpe, når mennesker sendes på flugt. Det har vi altid gjort, det gør vi, og det skal vi fortsat blive ved med. Samtidig vil den demografiske udvikling i Afrika og klimaforandringerne i sig selv betyde, at migrationspresset på Europa kun vil vokse i de kommende årtier. Det skal vi forholde os til. Og vi skal forholde os til, at vores nuværende asylsystem ikke er indrettet til en permanent migrationsvandring skabt af eksplosiv befolkningstilvækst, fattigdom og klimaforandringer.

Den grundlæggende udfordringen er, at så længe man har kan kræve spontan asyl ved Europas ydre grænse, vil mennesker fortsætte med at drukne, menneskesmuglere blive forgyldt, mens reelle flygtninge svigtes. Derfor skal det vendes på hovedet. Det nuværende system er uholdbart, uretfærdigt, decideret inhumant og for dyrt.

Dertil kommer, at langt de fleste af verdens flygtninge opholder sig i konflikternes nærområder. Det er her, der er mest brug for hjælp. Men den måde det nuværende asylsystem er indrettet på skaber en voldsom skævvridning af de mange ressourcer vi anvender på flygtninge og migranter. Vi bruger flere penge på de asylansøgere, som formår at nå Europas grænser med menneskesmuglere, mens vi afsætter langt færre midler til flertallet af verdens allermost udsatte og fattige flygtninge i nærområderne. Det er uholdbart. Og det er dybt uretfærdigt.

Derfor bliver vi nødt til at have en dialog om, hvordan vi får skabt et europæisk asylsystem, der kan håndtere det vedvarende migrationspres på Europas grænser. Et system, der ikke kun hjælper de flygtninge, der har ressourcerne til at møde op ved vores grænser. Og et system der nedbryder menneskesmuglernes forretningsmodel, så ingen kan profitere på at tusinder af mennesker omkommer i forsøget på at nå Europa.

Socialdemokratiets mål er at hjælpe flere og mere. På en måde, hvor vi samtidig passer på vores egne samfund. Og på en måde hvor vi sikrer, at de midler og de ressourcer vi bruger på verdens flygtninge bliver brugt, så de rækker længst og hjælper flest.

Vi mener, Danmark har brug for en sammenhængende og langsigtet udlændingepolitik. Hvor den grundlæggende retning ligger fast, og hvor der ikke konstant ændres på enkeltelementer. Hele vores udspil er et oplæg til diskussion. Vi lytter meget gerne til andres gode ideer. Men vi vil insistere på én

ting: Der er behov for et bredt og forpligtende samarbejde om langsigtede løsninger. Danmark har ikke brug for den blokpolitik og splittelse, som historisk har kendetegnet udlændingepolitikken. Tværtimod.

Socialdemokratiet står for en udlændingepolitik, der både er retfærdig og realistisk. En udlændingepolitik, der samler Danmark.

[Download og læs hele vores udspil: En udlændingepolitik, der samler Danmark.](#)

Folkepension

En ny ret til tidlig folkepension De mest nedslidte fortjener også en værdig pension.

Folkepension: Værdig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet

Socialdemokratiet vil indføre en ny ret til tidlig folkepension.

Det skal gælde lønmodtagere, der er blevet nedslidte, og dem som har været længst tid på arbejdsmarkedet, fordi de typisk startede i en meget ung alder. De skal have mulighed for at gå tidligere på pension end andre.

Helt grundlæggende bør det være sådan i et velfærdssamfund som det danske, at man værdigt kan trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Det er kun rimeligt, når man i mange år har bidraget til samfundet og betalt skat. Alle fortjener gode år på pension med tid til børn, børnebørn og fritidsinteresser.

Sådan er det desværre ikke for alle i dag.

Socialdemokratiets forslag til en ny ret til tidlig folkepension

Et job som f.eks. murer, social- og sundhedsassistent, slagter, rengøringsassistent, jord- og betonarbejder, butiksassistent, pædagog eller sygeplejerske kan være hårdt. Det samme er mange andre jobfunktioner. Ja, det gælder for rigtig mange danskere, at de har et arbejde, hvor de står op meget af tiden, er få på arbejde, har tunge og skæve løft, arbejder på akkord, arbejder om natten eller udendørs i al slags vejr.

Uden deres indsats ville vi ikke have et velfungerende samfund. I det hele taget står vi på ryggen af generationer, der med slid og hårdt arbejde har bygget vores samfund op. Over årene er det gradvist lykkedes at forbedre løn- og arbejdsvilkår. Ikke mindst takket være de faglige organisationer. 8 timers arbejde. Fem ugers ferie. En løn man kan leve af. Imponerende resultater.

Men det ændrer ikke på, at der med hårde job stadig følger smerter, skader og helbredsproblemer.

Statistikkerne er deprimerende: Hver fjerde lønmodtager i fag med hårdt arbejdsmiljø er eller har været syge på grund af deres arbejde. I nogle brancher har hver anden smerter flere gange ugentligt. En større andel af faglærte og ufaglærte har begrænset arbejdsevne på grund af smerter. Et hårdt arbejdsmiljø kan komme i mange former. F.eks. svarer en tredjedel af alle specialpædagoger, sosu'er og fængselsbetjente, at de har været udsat for fysisk vold og trusler på deres arbejdsplads inden for det sidste år.

Socialdemokratiets forslag til en ny ret til tidlig folkepension

Selvom konsekvenserne altså er alvorlige, så er det ikke en problemstilling, der generelt fylder meget i den offentlige debat. Men senest har bl.a. Avisen.dk og Ekstra Bladet sat fokus på problemerne:

Mureren Christian fortæller, hvordan han må tage smertestillende medicin hver dag inden han møder på arbejde. Elektrikeren Torben har arbejdet i 45 år og kan mærke det i ryggen, knæene, nakken, skuldrene og fingrene. Sosu-assistenten Bente startede på arbejdsmarkedet allerede da hun var 16 år og dør nu med rygsmerter. Pædagogen Anette har leddegigt. Og lufthavnsarbejderen Finn fortæller om smerterne der følger af at håndtere flere tons bagage om dagen.

Historier som deres bør gøre et dybt indtryk på Christiansborg. Som partier og politikere er det os, der laver reglerne for, hvornår man kan gå på pension. Derfor har vi et særligt stort ansvar for at forholde os til det arbejdsliv, som mange danskere har.

Mennesker er forskellige. For nogle er et arbejde "bare et arbejde". For andre opsluger det alt. Der er dem, der kan blive ved at knokle løs i nærmest en uendelighed. For andre siger kroppen stop. Vi ønsker et samfund, der kan rumme os alle. Hvis man vil og kan arbejde længere, skal man selvfølgelig have muligheden for det. Men ingen skal tvinges til at arbejde, hvis de ikke kan længere. Alle fortjener en værdig tilbagetrækning.

Socialdemokratiets forslag til en ny ret til tidlig folkepension

Er man nedslidt eller startet tidligt på arbejdsmarkedet, så kan det være svært at blive ved med at arbejde, indtil man kan gå på pension. Ifølge fagforeningen 3F har hvert femte af deres medlemmer forladt arbejdsmarkedet inden de fylder 60 år – enten fordi de er havnet på førtidspension eller simpelthen fordi de er døde.

Når man endelig kommer på pension – ja, så er der stor forskel på, hvor gode år man får. Hvor mange år, man får.

Der er nemlig stor forskel på, hvor længe vi hver især lever. Et eksempel: En mand på 30 år. Han har ingen uddannelse. Men han har allerede været mange år på arbejdsmarkedet. Spørger man Dan-

marks Statistik får han syv et halvt år mindre på pension end en mand på samme alder – bare med en lang videregående uddannelse. Så stor er uretfærdigheden stadig i vores samfund.

Den forskel i tid svarer f.eks. til, om man kun når at opleve barnebarnets konfirmation – eller om man også stolt kan være med til svendegildet eller studenterfesten. Og for mange er det også forskellen på at vågne op om morgenen og række ud efter glasset med kodimagnyler – eller at vågne op til en dag med et fuldt og energisk program.

Nedslidning er for mange forbundet med et fysisk hårdt arbejdsmiljø. Det ændrer imidlertid ikke på, at et hårdt psykisk arbejdsmiljø også er nedslidende.

Uanset hvorfor man bliver nedslidt – så fortjener man lige så gode senior-år som alle andre.

Syv principper for en ny ret til tidlig folkepension

1. Det skal gavne de nedslidte
Den nye rettighed målrettes de personer, som er mest nedslidte, uanset om det er fysisk eller psykisk nedslidning.
2. Det skal gælde efter et langt arbejdsliv
Den nye rettighed målrettes personer, som har været mange år på arbejdsmarkedet og som tidligt startede med at arbejde.
3. Der skal være tale om en –egentlig rettighed
Derfor baseres den nye rettighed på objektive kriterier.
4. Mænd og kvinder skal have reel lige adgang
Den nye rettighed skal kunne tilfalde mænd og kvinder ligeligt, selvom de typisk har forskellige arbejdsliv. Det er helt afgørende, at perioder med barsel eller deltid ikke står i vejen for, at man kan få gavn af ordningen.
5. Det skal være muligt at blive visiteret til tidlig folkepension
Mennesker, der ikke er direkte omfattet af rettigheden, men som på anden vis er nedslidte, har nedsat arbejdsevne eller fysiske eller psykiske gener, skal kunne visiteres til tidlig folkepension.
6. Modellen skal være simpel, overskuelig og varslet i god tid
Det nye pensionssystem skal være simpelt og overskueligt for alle. Den enkelte skal varsles i god tid, så man kan nå at indrette sig efter de nye forhold.
7. Pengene skal passe
Den tidlige folkepension skal være samfundsøkonomisk ansvarlig og indenfor den ramme vi afsætter på 3 mia. kr. årlig.

Vi foreslår en ny ret til tidlig folkepension. Det er første skridt til at sikre en mere værdig tilbagetrækning. Det er et nybrud, at pensionsalderen i Danmark dermed ikke vil være ens for alle. At dem, der er nedslidte eller har været længst tid på arbejdsmarkedet, kan gå på pension tidligere end andre. Men vi synes, det er mere retfærdigt på den måde.

Det er vigtigt for os, at mennesker, der er nedslidte, eller som har været lang tid på arbejdsmarkedet, får en egentlig rettighed til at gå på pension tidligere. Det er rimeligt, når man i mange år

har bidraget og gjort sit. Siden vi i 1930'erne afskaffede almisserne og i stedet gav folk ret til at få hjælp, har rettigheder – og pligter – netop været de bærende principper i udbygningen af velfærdssamfundet.

Derfor kalder vi det en ny ret til tidlig folkepension. Rettigheden skal udformes på en måde, så den rammer dem, den er tiltænkt: Nedslidte og dem, der startede tidligt på arbejdsmarkedet. Det findes der ikke nogen enkel model for – det er tværtimod kompliceret. Og uanset hvordan den endelige model bliver, så vil der være nogle, der er nedslidte, men alligevel ikke lever op til de objektive kriterier, der lægges til grund for rettigheden. De skal ikke fratages muligheden for en værdig tilbagetrækning. Derfor skal rettigheden kombineres med muligheden for, at man kan visiteres til at få tidligere folkepension.

En ny ret til tidlig folkepension skal ses som et første skridt i retningen af at sikre alle en værdig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Det er således en rettighed, der løbende kan udbygges.

Socialdemokratiets forslag til en ny ret til tidlig folkepension

Den endelige model skal udarbejdes med arbejdsmarkedets parter

Det er et politisk ansvar at indføre den nye rettighed. Det vil Socialdemokratiet stille sig i spidsen for at søge opbakning til. Men hvordan modellen præcis udformes, kan og skal ikke tilrettelægges uden et tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter.

Det er de faglige organisationer og arbejdsgiverne, der repræsenterer hhv. de lønmodtagere, det vedrører, og deres arbejdspladser. Derfor er det også dem, der bedst kan være med til at skabe de bedste muligheder for, at man værdigt kan trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

Sammen med parterne skal vi blandt andet afklare, hvordan anciennitet konkret kan og skal måles i forhold til arbejdstid, aflønningsform mv. Om nedslidningstruede brancher kan indgå som et kriterie. Hvordan den nye rettighed bedst indrettes i forhold til arbejdsmarkedspensionerne. Og ikke mindst skal vi sikre, at mænd og kvinder, der har brug for det, får reel lige adgang til tidlig folkepension.

Arbejdsmarkedets parter har allerede i overenskomsterne taget initiativ til seniorordninger og forskellige muligheder for delvis tidlig tilbagetrækning. Om en ny ret til tidlig folkepension kan udbygges, når overenskomsterne løbende fornyes er selvsagt op til parterne at træffe beslutning om. Det afgørende for os er, at vi politisk tager det først skridt på Christiansborg ved at indføre selve rettigheden.

En mere ambitiøs indsats for arbejdsmiljøet

Behovet for en langt mere omfattende og ambitiøs politisk indsats for at skabe et bedre arbejdsmiljø bliver på ingen måde mindre af en ny ret til tidlig folkepension. For uanset, hvornår man har mulighed for at gå på pension, skal det være sådan i Danmark, at man kan gå på arbejde uden at

blive syg – hverken fysisk eller psykisk. Derfor skal vi være langt bedre til at opdage og bekæmpe dårligt arbejdsmiljø. Nye generationer skal ikke havne med de samme problemer, som deres forældre og bedsteforældre har i dag.

Ny teknologi kan aflaste nogle af de tunge løft. Hårde straffe og en mere effektiv kontrol kan have effekt over for de virksomheder, der ikke tager arbejdsmiljøet alvorligt. Arbejdstilsynet skal styrkes. Men vi må have større ambitioner. Sammen med landets arbejdsgivere og faglige organisationer vil Socialdemokratiet drøfte, hvordan arbejdsmiljøindsatsen kan forbedres yderligere.

Det gælder også det psykiske arbejdsmiljø. I den tid, vi lever i, er der ikke mindst brug for, at vi bedre kan håndtere det grænseløse arbejde, stress, for store arbejdsmængder og uklare krav. Og så har vi voksende problemer med vold og trusler mod særligt offentligt ansatte.

Ingen danskere skal blive syge eller nedslidte af at passe deres arbejde.

Ligesom det skal være sådan, at man ikke bliver en udsat medarbejder, blot fordi man runder de 60 år. Mange vil gerne arbejde, men måske på nedsat tid. Spørgsmålet er, om mulighederne for det er gode nok?

Omvendt kan nok så gode seniorordninger og et nok så godt arbejdsmiljø næppe ændre på, at nogle vil blive nedslidte. Nogle kan ikke arbejde mere. Og nogle vil simpelthen bare få rigtig mange år på arbejdsmarkedet, fordi de startede i en meget ung alder – tidligere end andre.

Den nye rettighed er en reform, der udbygger vores velfærdssamfund

Der var engang, hvor reformer handlede om at udbygge det danske velfærdssamfund og give borgerne flere rettigheder. At give flere del i muligheder og opsving. F.eks. var det Socialdemokratiet, der i sin tid stod i spidsen for at indføre folkepensionen, der i dag sikrer alle et grundlag at leve for, efter man er holdt op med at arbejde.

Men i særligt de sidste 10 år har vi vænnet os til, at reformer typisk betød forringelser. Sammen med finanskrisen og senest skandalerne i banker og problemerne i SKAT har det udfordret vores samfundskontrakt. Og medført en stigende bekymring for fremtiden. Er vores samfund så stærkt, som vi troede? Bliver velfærden bedre? Går vores børn en bedre fremtid i møde, end vi selv har haft?

Kort sagt: Holder den danske samfundsmodel stadig?

Det er vi selv med til at afgøre. Vi har muligheden nu: Dansk økonomi er sund. Med politisk vilje til at prioritere nye indtægter kan vi udbygge vores samfundsmodel igen. Med bedre velfærd og flere muligheder for den enkelte.

Det handler denne reform om. En ny ret til tidlig folkepension. Så alle får en værdig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.

Social ulighed

Altid på børnenes side Socialdemokratiet vil skabe et samfund, hvor alle får muligheden for at forme deres eget liv.

Social ulighed: Altid på børnenes side

3564 gram og 52 centimeter er sådan i gennemsnit vægten og højden for nyfødte drenge.

Man ved det temmelig præcist, for noget af det første der sker, efter en baby kommer til verden og navlestrengen er klippet over er, at barnet vejes og måles.

I de første timer efter en fødsel tænker nybagte forældre næppe meget over, hvordan det lille nye liv kommer til at forme sig. De er opslugt af øjeblikket, der de fleste steder også fejres med et lille dannebrogsglag, ristet toastbrød, en skive ost, lidt jordbærmarmelade og saftvand. Og det hele smager uendelig godt.

Imens færdiggør jordemoderen fødselsattesten på computeren, for som så meget andet findes den også digitalt. Men desværre afslører den stadig en hel del om fremtiden.

Læs udspillet [Altid på børnenes side](#)

Og så er vi tilbage ved barnets vægt.

De børn, der fødes af en mor, som ikke har været så heldig at få en uddannelse – de vejer mindre end andre børn, når de bliver født.

Når de 10 år senere fejrer fødselsdag har de fået et dårligere resultat i de nationale test i dansk end deres kammerater.

Flere vil som 25-årige have fået en dom for kriminalitet end deres jævnaldrende.

Som voksne vil relativt færre have et job, og dem der har vil tjene mindre end de fleste andre.

60 år efter fødslen vil færre være i live. Hvis de er, lever de med mere sygdom end andre. Og også for dem vil Dannebrog hurtigere komme til at flage på halvt end for dem, der på fødegangen havde en mor med en uddannelse.

Det kan lyde barskt, og det er det også.

For selvfølgelig gemmer der sig et rigtigt menneske bag ethvert tal. Et gennemsnit, som dem jeg her

har refereret fra Rockwool Fonden, svarer til at flyve op i helikopteren. Man ser ikke alle detaljerne, men man ser til gengæld mønstret – og monstret: At ikke alle mennesker har samme mulighed for at realisere deres drømme.

Ulige vilkår og betingelser i opvæksten er den værste uretfærdighed, der findes i vores samfund. Ethvert menneske er unikt med sine egne drømme og håb, og i et velfærdssamfund som det danske bør det være alle forundt selv at kunne forme sin tilværelse og gribe efter mulighederne.

Man vælger ikke selv sine forældre. Men man skal selv kunne forme sit liv!

Takket være de stærke, forpligtende fællesskaber vi har bygget i Danmark, har hver ny generation kunne gå en bedre fremtid i møde end den forrige. Stadig flere har fået muligheder, som deres forældre ikke havde.

Læs udspillet [Altid på børnenes side](#)

Bliver det også sådan for vores børn? Får de et bedre liv end os? Bliver det nemmere for dem at klare sig? Får de større tryghed i arbejdslivet? Går de en lysere fremtid i møde? Bliver fællesskabet stærkere for dem? På papiret er mulighederne der. Men er de det også i virkeligheden?

Ikke for alle.

Det er uholdbart for vores ellers stærke samfundsmodel, at så mange børn stadig ikke vokser op med de samme gode muligheder som andre.

Vi nåede ikke langt nok, sidst vi socialdemokrater selv havde ansvaret. Det er i det hele taget en nedslående kendsgerning, at ingen regering i de senere årtier for alvor har formået at bryde den negative sociale arv.

Derfor har vi brug for en anden beslutsomhed. Næste gang vi er i regering, skal vi for alvor flytte hegnspele.

En regering under min ledelse skal først som sidst vurderes på, om den næste store gruppe af børn og unge kommer til at klare sig bedre i vores samfund. Det er netop den kamp, jeg ønsker at stille mig i spidsen for.

Det betyder ikke, at alle skal være ens, og at ingen må skille sig ud. Sikke et kedeligt samfund vi så ville have. Når nogen klarer sig godt, skal vi være stolte. Vi skal anspore alle til at gøre deres bedste. Og vi skal forvente noget af hinanden. At gøre sig umage er en dyd. Vi behøver ikke være ens, men vi behøver være fælles.

Vi skal altid hylde mønsterbryderne. Der går mange mønsterbrydere på meteren hos os i Socialdemokratiet. Men vores vigtigste politiske opgave er at bekæmpe de mønstre, der fastholder børn og

unge i et liv med dårlige muligheder og fremtidsudsigter. Så alle kan skabe gode liv med ordentlige forhold, uanset hvilken livsbane man vælger.

Læs udspillet *Altid på børnenes side*

Det er strukturelle forbedringer, der for alvor kan flytte mennesker og samfund fremad. Socialpolitik, velfærdspolitik og fordelingspolitik hænger uløseligt sammen. Og skal vi åbne verden for alle børn, så er det i vuggestuer, børnehaver og skoler vi for alvor kan skabe resultater.

Her er det afgørende spørgsmål: Er der tid nok til de mindste?

Jeg har set, hvad én engageret lærer kan gøre af forskel for de allermest udsatte børn. Og der er brug for flere pædagoger og lærere særligt i de institutioner og skoler, der har mange børn fra udsatte familier. Det kræver ressourcer. Og det kræver en regering, der vil prioritere velfærden år efter år og ikke kun i de år, hvor der skal være folketingsvalg.

For jeg har omvendt også set, hvad det kan have af konsekvenser, når der ikke sættes ind i tide. Unge der laver ballade. Som har svært ved at sidde stille. Men hvor det senere viser sig, at det måske bare skyldes, at de er ordblinde.

Selvfølgelig kan man ikke et helt liv forsvare sine handlinger med sin historie. Ethvert menneske har grundlæggende et ansvar. Især for sit eget liv. Også for at ændre historiens gang. Men ansvaret for at klare sig godt er ikke kun den enkeltes.

Vi taler meget om diagnoser. Måske er det på tide, vi giver samfundet en diagnose i stedet.

Sociale problemer er ikke kun den enkeltes problem. Alligevel straffer vi unge, når de ender i et misbrug frem for at rette op på den virkelighed, de forsøger at flygte fra. Men som samfund må vi aldrig give op. Der er nogle mennesker, der snubler flere gange end de fleste. Vi vil et samfund, hvor der bliver ved med at være en fremstrakt hånd. Og hvor mulighederne for at blive resocialiseret eller afvænnet ikke stopper. Tålmodighed og omsorg er og bliver en nødvendighed, når man arbejder med mennesker på kanten af vores samfund.

Socialpolitikken er et spejl på vores samfund. Selv om vi i spejlet ser meget godt, så ser vi også skyggesiden. Endnu en trist statistik er det f.eks., at der er blevet flere hjemløse i Danmark. For der er langt fra det ikoniske billede af en glad vagabond, der atter lokkes af de lange veje og så til virkeligheden i København og andre byer, hvor mennesker sover på gaden og risikerer at dø af kulde, når vinteren bider sig fast.

Det er den slags samfund, vi med alt for stor tydelighed konfronteres med i andre lande, hvor enhver er sin egen lykkes smed, og hvor fanden tager de sidste. Det er ikke den slags samfund, vi ønsker i Danmark.

Læs udspillet [Altid på børnenes side](#)

Vi vil give hjemløse et ordentligt tilbud, et sted at være hvor de kan få behandling for deres misbrug og sygdom. Vi vil gøre mere for at hjælpe kvinder ud af prostitution. Tage et opgør med de kviklån, som fanger mange mennesker i uoverskuelig gæld. Og sørge for gratis tandpleje til de mest udsatte mennesker.

Og så vil vi kigge vores uddannelsessystem efter i sømmene.

Jeg er bange for, at vi har gjort det sværere at gå i skole særligt for drengene. Vi er nødt til at spørge os selv, om skolen er god nok til de børn, der har brug for mere faste strukturer? Det er ikke alle, der kan navigere lige godt i projektstyring og teori. Nogen har måske brug for at starte senere. Andre har brug for at kunne gå i skole på en anden måde.

Lige nu taber vi en masse drenge, fordi de bliver så skoletrætte, at de aldrig tager en uddannelse. Det er de drenge, der har brug for at bruge deres hænder og deres krop for at bruge deres hoveder.

De vil gerne lære og tage en uddannelse, hvis de får lov til at gøre det på deres egne præmisser.

Det skal vi give plads til.

Og så skal vi præsentere dem bedre for de muligheder, de har i dag. Jeg tror, at mange af de skoletrætte drenge ville være helt vilde med at arbejde som smed, snedker eller industrioperatør. Finde på noget og skabe det med deres hænder. Men mange af dem ved slet ikke, hvad en smed, snedker og industrioperatør laver. De ved ikke, hvilke muligheder de i virkeligheden har, og derfor ender de med slet ikke at vælge noget. Vi svigter dem.

Historien om fødselsattesten er først og fremmest historien om uretfærdighederne i vores samfund. Samtidig er det en historie om, hvor meget det betyder, at man lærer noget. Derfor skal vi være ufravigelige i vores krav: Alle skal lære at læse, skrive og regne! Alle skal have papir på det, de kan. Men vi skal til gengæld ikke låse os fast på, hvordan det sker.

Vi har alle en funktion i vores samfund. Der er behov for alle. For ingen kan alt, men alle kan noget. Vores samfund bliver stærkere, når vi sætter pris på alle funktioner.

Det er lige så fint at bygge et hus, som det er at tegne det.

Det er lige så fint at stå i butikken, som det er at lede den.

Og det er lige så fint at hjælpe ældre op af sengen, som det er at udvikle teknologien, der bruges til at løfte dem.

Når vi vil en meget bedre indsats for de udsatte børn og unge i Danmark, er det ikke på grund af medlidenhed eller hattedameri. Det skyldes, at vi er drevet af retfærdighed og en stærk ambition om, at hvert eneste menneske har fortjent at kunne skabe sit eget liv og drive det så vidt som ens evner, lyst og talent rækker.

Ingen skal være dømt på forhånd. En barndom skal være tryk og god. Det skal ikke være en dom over et barn.

Læs udspillet *Altid på børnenes side*

Og takket være de politiske landvindinger gennem historien har Socialdemokratiet bevist, at vi generation for generation kan skabe et bedre samfund at vokse op i. Fra Peter Sabroes kamp for bedre forhold på landets børnehjem i starten af 1900-tallet til Poul Nyrups definitive afskaffelse af forældres ret til at slå deres børn. Sidst vi var i regering hævdede vi den kriminelle lavalder, fordi ingen børn skal i fængsel. Vi gjorde fixerum lovlige, så stofmisbrugere har fået et mere værdigt liv. Og vi indførte en officiel fattigdomsgrænse, som den borgerlige regering nu har afskaffet.

Men problemerne forsvinder ikke, fordi man lukker øjnene. Socialdemokratiet vil vedblive med at være det parti, der højst og stærkest råber op på vegne af de udsatte i vores samfund.

Og de forældre, der vitterligt ikke kan passe på deres børn – de skal ikke længere have lov til at beholde dem. Der er for mange børn, der vokser op med alkohol, misbrug og vold. Når forældre ikke kan finde ud af at være mor og far, skal samfundet tage over. Og der er brug for, at vi i fremtiden gør det hurtigere. Alt for mange forældre får chance på chance. Og børnene betaler prisen.

Hensynet til barnet må gå forud for hensynet til de biologiske forældre. Så en nødvendig anbringelse bliver så god som mulig.

Og så skal vi også tage os bedre af plejefamilierne.

Mange af dem er usynlige for os andre. Fantastiske familier, der sætter sig selv til side. Åbner døren til deres hjem og til deres hjerter. Alligevel behandler vi dem ikke altid ordentligt. Pludselig kan anbringelsen af et barn ophøre. Lønnen ændres. Men plejefamilierne knytter jo bånd til børnene. De bliver familier.

Plejeforældrene opdrager ikke "bare" et barn. Det er ofte et barn, der i en alt for tidlig alder er blevet voksen. Som har været overladt til sig selv. Som aldrig har prøvet at leve i en familie med faste spisetider og godnathistorier. Svigt og psykiske lidelser. Børn, der kender bare næver, men ikke nærhed.

Flere end hver fjerde af de anbragte børn har forsøgt at begå selvmord. Og flere end hver tredje af de anbragte piger har været udsat for en voldtægt eller et voldtægtsforsøg. Derfor er der også brug

for langt større krav til de institutioner, hvor udsatte børn anbringes. Hvis man vil tjene penge må man sælge vaskepulver. Man skal i hvert fald ikke kunne tjene penge på udsatte børn!

For når klokken ringer ind til en ny skoledag, og der er dansk, matematik og engelsk på skemaet, lektier, drillerier, kærestesorger og en helt almindelig hverdag på godt og ondt, så slæber de børn samtidig rundt på en mental rygsæk, der vejer væsentligt mere end et helt bibliotek. Hver eneste dag.

Ser vi dem? Oplever de det samme gode velfærdssamfund som andre? Gør vi nok? Ikke så længe fremtiden stadig står skrevet i fødselsattesten.

I dette udspil præsenterer vi 18 forslag, der skal give børn og unge en bedre start på livet og være en tiltrængt håndsrækning til dem, der nok er blevet voksne, men som stadig er udsatte. Vores forslag er ikke udtømmende, for der er meget mere at gøre end det, vi foreslår i dette udspil.

Derfor vil vi også fremlægge yderligere politiske tiltag. Vi skylder en bedre indsats for mennesker, der lever med handicap. Mange af vores unge slås med psykisk sårbarhed skabt af et enormt præstationspres, som det er nødvendigt at gøre op med. Vi skal blive bedre til at hjælpe misbrugerne i vores samfund. Ligesom der er behov for investeringer i psykiatrien. Og Godhavns-drengene, der nu er voksne, men som børn blev misbrugt, mens de var i statens varetægt, som har fortjent samfundets undskyldning.

Når man arbejder med mennesker på kanten af vores samfund kan man aldrig gøre for meget.

At skabe et samfund, hvor flere børn og unge får muligheden for at forme deres eget liv bliver en socialdemokratisk regerings vigtigste projekt. Det er derfor, vi er imod, når regeringen ikke prioriterer vores velfærdssamfund, fordi vi ved, at det rammer dem hårdest, som har mest brug for et solidt fællesskab. Det er derfor, vi taler så meget om at styrke det, der har gjort Danmark stærkt. Vores unikke samfundsmodel. Hvor de stærke forpligtende fællesskaber er en bærende værdi. Hvor vi tager hånd om hinanden.

Økonomisk retfærdighed

Danmark er for lille til store forskelle 17 tiltag til et mere retfærdigt samfund, hvor de bredeste skuldre bærer de tungeste byrder.

Vores samfund bygger på tillid

Derfor tør vi gå sammen om de store opgaver: fødestuer, folkeskoler, folkepension. Om børnene og bedsteforældrene. Og om hinanden. De fleste får den rette hjælp. En ordentlig behandling, hvis man bliver syg eller mister sit arbejde. Muligheder, uanset hvem man er, hvor man kommer fra og hvor man bor.

Og vores samfund baserer sig på en relativ stor lighed. Vi har bygget et samfund, hvor få har for meget, og færre for lidt. Det er ikke kun retfærdigt. Det har også gjort Danmark til et af verdens rigeste

samfund. Vi har vist, at der ikke behøver at være et modsætningsforhold mellem velfærd og gode vilkår for lønmodtagere på den ene side – og erhvervslivets vilkår og evne til at skabe vækst på den anden side.

Vores opskrift er enkel: Vi har bedt de bredeste skuldre bære de tungeste byrder. Og vi stoler på, at alle bidrager med det, de kan – og vi forventer, at de gør det.

Er det stadig sådan?

Det er mange år siden, at John Mogensen sang om Dybbøl Mølle, der maler helt af helvede til: "Bare tegnedrenge er i orden, kan man få det, som man vil".

Det er som om, det er mere aktuelt end nogensinde før.

Når få i toppen stikker af fra resten. Når nogle store banker svigter deres samfundsansvar. Når myndighederne sover i timen. Så smuldrer den tillid, der er forudsætningen for vores danske samfundsmodel. Og når forskellene vokser sig for store, så bliver sammenhængskraften i vores samfund mindre.

Blot i de senere år er det blevet meget tydeligt, når vi ser ud over Danmarks grænser.

Det handler ikke kun om, at nogle få mennesker tjener meget mere end andre. Men at store dele af befolkningerne i en række vestlige lande står med færre valgmuligheder og en dårligere udsigt for deres børns fremtid, end de selv har haft.

Den danske samfundsmodel er i sig selv et solidt værn mod den galoperende ulighed, vi ser mange andre steder i verden. Alligevel er det også et dansk fænomen, at uligheden stiger, og at en gruppe af de mest velstillede stikker af fra fællesskabet.

Et par eksempler bør mane til eftertanke:

Hvad får du i løn? Det er de færreste, der mener, at man skal have fuldstændig samme løn, uanset hvilken stilling man har. Men lønforskelle kan også blive for store. Det er en bekymrende udvikling, når en direktør i en af landets 100 største virksomheder nu tjener 17 gange mere end en almindelig medarbejder. Det er næsten en fordobling af lønforskellen siden årtusindeskiftet. Og på bare 10 år er formuerne mere end tredoblet for de 50 rigeste danskere.

Får du større indtægter fra aktier end ved at gå på arbejde? Så tilhører du sandsynligvis en meget privilegeret gruppe af danskere. Og indkomsterne fra formue er meget ulige fordelt. Halvdelen af al formueindkomst – det vil blandt andet sige aktier – går til den rigeste én procent af danskerne. Her er forskellene blevet fordoblet på tyve år.

Hvor bor du? Selvom Danmark er et lille land, så er der markante forskelle, når vi sammenligner de 25 områder i Danmark, hvor man tjener mest, med de 25 områder, hvor man tjener mindst. I den

ene ende er indkomsten i gennemsnit 412.000 kr. om året, mens indkomsten i den anden ende er 192.000 kr. om året. Indbyggerne i de mest velstillede postnumre tjener altså mere end dobbelt så meget som indbyggerne i de fattigste postnumre. Igen er der tale om, at forskellene er næsten fordoblet på et par årtier.

Må der være forskelle? Ja. Må de blive for store? Nej.

Derfor foreslår Socialdemokratiet nu en række initiativer, der skal øge retfærdigheden i Danmark. Og samtidig modvirke den udvikling, der ellers underminerer vores tillid og sammenhængskraft.

Vi vil regulere lønningerne i toppen hårdere. Det skal blandt andet ikke være muligt, at meget høje lønninger kan trækkes fra i virksomhedernes regnskab, som det ellers er muligt i dag.

Vi vil målrette arveskatten til de mest velstillede. De fleste danskere efterlader sig mindre end en halv million, når de dør. Det bør arvinger ikke betale skat af. Til gengæld skal skatten øges for dem, der arver meget store formuer.

Vi vil øge skatten på indkomster fra formue. I dag får man de facto en skatterabat, hvis man tjener sine penge på f.eks. udlejningsejendomme og obligationer frem for almindelig løn. Det tilgodeser de absolut mest velstillede, og det vil vi ændre.

Derudover foreslår vi, at der nedsættes et permanent arbejdsmarkedsråd, som kan styrke rammerne om den danske model.

For når vi taler om ulighed i Danmark, så handler det ikke så meget om den brede middelklasse. Til forskel fra f.eks. USA, så har lønmodtagerne i Danmark mærket, at samfundet er blevet rigere. Når velstanden er steget, har det – takket være stærke fagforeninger – udmøntet sig i større lønninger. Det er da også kun retfærdigt, fordi de økonomiske fremskridt i høj grad skyldes, at medarbejderne er blevet mere produktive.

De lande, hvor uligheden er steget mest, er også de lande, hvor organiseringsgraden er faldet mest. Og derfor er der heller ingen garanti for, at danske lønmodtagere også i fremtiden vil få del i den velstand, de selv er med til at skabe. Det kræver ikke mindst, at opbakningen til fagforeningerne forbliver høj.

At imødegå den stigende ulighed kan ikke kun gøres nationalt. Det kræver et større internationalt samarbejde og vilje til politisk at regulere markedet på tværs af grænser. Derfor fremlægger vi også en række initiativer, der skal styrke den internationale indsats mod stigende ulighed. Blandt andet foreslår vi en europæisk bund under selskabsskatten, en ny skat på finansielle transaktioner og en ny skat på IT-giganter.

Der er et politisk valg: Hvor vi bør vælge at styrke den socialdemokratiske ligning mellem tryghed, tillid og retfærdighed på den ene side – og en vækstskebnende erhvervs politik på den anden side, der udvinder de bedste sider af kapitalismens entreprenørskab og kraft.

Det er den bedste opskrift på både at skabe økonomisk fremgang og en mere social retfærdig udvikling. Og det er netop meningen med de forslag, vi nu lægger frem: At styrke den samfundskontrakt, der har gjort Danmark til et af de mest rige og retfærdige lande i verden.

Socialdemokratiet foreslår:

- Lønningerne i toppen skal reguleres hårdere
- Arveafgiften skal målrettes meget store arvesummer
- Højere skat på store formueindkomster
- Styrkelse af den danske model
- International indsats mod stigende ulighed

Læs de 17 konkrete tiltag til et mere retfærdigt samfund.

Miljøpolitik

Mere vild natur og dyreliv. Socialdemokratiets miljøpolitik bygger på en vision om en bæredygtig fremtid med mere ren luft og færre kemikalier i dagligdagen.

Miljøpolitik: En fremtid med meget mere natur og en sundere hverdag

En mangfoldig natur. Et rigt dyreliv. Det har en værdi i sig selv. Verden bliver simpelthen et fattigere sted, når arter i tusindvis forsvinder i disse år. Det er også en del af baggrunden for FN's 17 verdensmål om en mere bæredygtig udvikling.

Samtidig er oplevelser i det fri en kilde til livskvalitet for rigtig mange mennesker hver eneste dag. Og hvis vi i fremtiden skal drikke rent vand fra hanen, indånde ren luft, spise sunde fødevarer og undgå skadelig hormonpåvirkning fra kemikalier, så skal vi prioritere vores miljø og klima.

Læs også Socialdemokratiet foreslår 15 vilde naturparker, 75.000 hektar urørt skov og mere natur tæt på byerne.

Socialdemokratiet vil give naturen og miljøet et massivt løft. Så vores børn vokser op i et Danmark med mere natur og renere luft. Og uden at blive syge af kemikalier og forurening.

Mon ikke alle ønsker det? Men hvis det skal lykkes, skal vi være klar til at sætte handling bag ordene. Det er Socialdemokratiet.

SOCIALDEMOKRATIET FORESLÅR:

1. Flere dyr og planter skal overleve
2. Markant indsats mod plastikforurening
3. Vi skal beskytte vores havmiljø og vandmiljø
4. Renere luft ved udfasning af dieslbiler og flere elbusser
5. Bedre overvågning af drikkevand og mere bynær skov
6. Mindre skadelig kemi i hverdagen og strammere regulering i EU
7. Danmark skal være et foregangsland inden for cirkulær økonomi
8. Mere økologi og mindre madspild

Læs [Socialdemokratiets samlede klima- og miljøpolitik](#)

Læs mere om [Socialdemokratiets klimapolitik](#)

1. Flere dyr og planter skal overleve

Det er svært at se, og måske lægger vi ikke så meget mærke til det. Men den danske natur er ved at forandre sig. Og det har betydning for vores dyr og planter.

Lærken, sommerfuglen og haren er alle dyr, som vi kender, og de er sågar forevige i danske folkesange. Heldigvis er der stadig mange af dem i Danmark. Men udviklingen går den forkerte vej. Bestanden af sanglærker er f.eks. halveret over de senere årtier. 32 dagsommerfuglearter er truede eller sårbare. Og haren er så udsat, at den optræder på listen over truede dyr herhjemme.

For 5000 år siden var hele Danmark dækket af skov. Skovene er den naturtype i Danmark, som har den største biologiske mangfoldighed. Men den mangfoldighed er under pres.

Næsten tre mio. fugle er forsvundet fra det åbne land. Og den danske bestand af biarter er under pres. Det er både et tab for biodiversiteten og en økonomisk byrde for planteavlerne i Danmark på grund af bestøvning.

Vi har været dygtige til at udvikle vores bysamfund og infrastruktur i Danmark. Det binder landet tættere sammen – og det er godt. Men det betyder også, at vi i højere grad mangler store, sammenhængende og vilde naturarealer, så arter kan sprede sig. Vi mangler urørt skov. Områder hvor naturen får plads til at udbrede sig på mere naturlige præmisser end i dag.

Det vil Socialdemokratiet ændre på med vores miljøpolitik. Vi vil sætte et ambitiøst mål om 75.000 hektar urørt skov i Danmark – mere end en seksdobling i forhold til i dag. Om 15 vilde naturparker med et samlet areal, der svarer til hele Bornholm. Og om mere beskyttet natur.

”Der er et yndigt land”, synger vi. Og den danske sangskat er i det hele taget rig på beskrivelser af den danske natur. Det samme er vores kunst og kultur. Det er netop fornøjelsen ved at nyde naturen i Danmark. At det hele ikke er ens, men at naturen er forskellig, og at den forandrer sig.

Også her gælder, at man sagtens kan opsætte modsætninger. Det har mange gjort så tit. Mellem hensyn til landbrug og hensyn til natur. Den modsætning anerkender Socialdemokratiet ikke. Det er muligt at finde områder, hvor naturen kan være mere sammenhængende – uden at komme i konflikt med landbruget.

Nye vilde naturparker i Danmark vil understøtte turismen. Naturparkerne skal være for alle. Og samtidig tilbyde de besøgende særlige oplevelser, som eksempelvis overnatninger i det fri eller guidede ture med inspiration fra Canada og USA.

Socialdemokratiet foreslår:

- Etablering af 15 vilde naturparker på statens og kommunernes areal, som giver den sammenhængende og vilde natur et massivt løft. De vilde naturparker vil være naturreservater med store naturoplevelser, hvor der i forvejen ikke er beboelse, hvor træer og andre planter hverken dyrkes, høstes eller fældes, og hvor der kan udsættes forskellige større planteædere som naturforvaltere, der kan bringe den danske natur tættere på sit oprindelige udgangspunkt. Samtidig vil de prægtige dyr være publikumsmagneter, som det eksempelvis allerede ses i dag med vildhestene på Langeland og elgene i Lille Vildmose.
- En styrkelse af naturturisme og friluftsliv. I de nye naturparker skal naturen være tilgængelig for alle danskere. Samtidig skal naturparkerne understøtte turisme ved at tilbyde særlige oplevelser for de besøgende inspireret af USA og Canada. Det kan f.eks. være overnatninger eller guidede ture i naturen. Indtægter herfra skal bruges til at styrke vores natur.
- 75.000 hektar urørt skov. Urørt skov er den billigste og mest effektive måde til at sikre, at Danmark tager ansvar for at stoppe den såkaldte ”sjette massedød”, som kloden oplever lige nu, og hvor arterne uddør op til 1.000 gange hurtigere end naturligt. Socialdemokratiets mål er, at halvdelen af al statsskov svarende til 55.000 hektar skal være udlagt til urørt skov. Herudover skal 20.000 hektar privat skov på sigt være udlagt til urørt skov enten ved at bytte eller opkøbe privat skov.
- Indføre et forbud mod sprøjtning og gødskning på §3-arealer. På de arealer der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Et forbud vil forbedre naturen og dermed de levesteder, som er nødvendige for en lang række arter.
- En stram dispensationspraksis for brug af giftstoffet neonikotinoide. Neonikotinoide er et kemisk giftstof, der er anvendt i landbruget, og som udgør en alvorlig fare for både vilde bier og honningbier. Socialdemokratiet foreslår derfor, at giftstoffet ligesom i resten af EU som udgangspunkt forbydes i Danmark, og at der indføres en stram dispensationspraksis.
- En langsigtet strategisk plan for, hvordan vi tager vare på de rødlistede arter i Danmark. Dette arbejde vil Socialdemokratiet sætte i gang, så Danmark på ny påtager sig sit ansvar for klodens truede dyr.

- At udvikle dansk natur, så Danmark med tiden får et større beskyttet areal. Danmark skal i fremtiden udpege flere områder som fredet natur, så de mest værdifulde dele af dansk natur kan bevares til kommende generationer.

2. Markant indsats mod plastikforurening

Plastik er noget af det, der ødelægger vores natur og miljø allermost. I hvert fald når det ikke bliver genanvendt – og det er der desværre alt for meget plastik, der ikke bliver.

I EU som helhed bliver under 30 pct. af affaldet fra plastik indsamlet og genanvendt. Og konsekvenserne er fatale. For dyr og for naturens økosystemer.

Socialdemokratiet vil gøre det smartere.

Det er f.eks. et paradoks, at vi i Danmark har noget af verdens bedste postevand samtidig med, at vi årligt køber mere end 100 mio. liter flaskevand. Det er også et paradoks, at der er pant på nogle typer drikkevareemballager af plast – men ikke på andre.

Når det gælder plastik, er vi nødt til at ændre vores vaner. Det er altid svært. Her kan en politisk regulering være med til at skubbe udviklingen i den rigtige retning.

Socialdemokratiet foreslår:

- Pant på flere typer af plastikflasker. Pantbærende emballage får kun lov at ligge i naturen i meget kort tid, inden det samles op. Derfor er der et stort miljømæssigt potentiale i at gøre flere typer drikkevareemballager af plast pantbærende som f.eks. saftflasker, juiceflasker og proteinflasker.
- En ressourceafgift på flaskevand af plastik. Det skal nedbringe vores forbrug af plastik.
- En forhøjelse af afgifterne på bæreposer af plastik. Danskerne bruger ca. 460 mio. bæreposer om året svarende til ca. 85 poser pr. dansker om året. Det vil være bedre for miljøet, hvis danskerne i højere grad genbrugte deres bæreposer. En forhøjelse af afgifterne på plastik- og papirposer og engangsservice vil være med til at nedbringe forbruget.
- At forbyde at butikker udleverer poser med hank gratis. Butikker skal fremover opkræve et gebyr for udlevering af poser med hank i alle materialer, da det vil være med til at få os til at genbruge vores bæreposer.
- Producentansvarsordninger. Det er afgørende, at producenter af plastikemballage tager ansvar for at plastik ikke ender som affald i naturen. Producenter skal i højere grad bruge plasttyper, der kan genanvendes i andre produkter, og de skal undgå at blande plasttyper. Den konkrete udformning drøftes med industrien.
- En styrkelse af indsatsen for at fjerne plastik og andet affald fra strande og øvrig natur. Plastaffald på de danske strande er et stort problem. Det har direkte indflydelse på naturen, men det kan også være med til at ødelægge naturoplevelsen for de besøgende langs de danske strande og kyster.

3. Vi skal beskytte vores havmiljø og vandmiljø

Ingen steder i Danmark er der mere end 50 kilometer til havet. Vi er omgivet af en kystlinje på over 7.000 kilometer. Og vi har derfor ansvaret for både indre og ydre farvande af en meget betydelig størrelse.

Havet er den største og vildeste naturtype, vi har. Men vores havmiljø presses af bl.a. næringsstoffer, miljøfarlige stoffer og fiskeri. Det skader havbunden og dyre- og plantelivet. Og det går udover lystfiskeriet, som ellers er en af de største fritidsbeskæftigelser i Danmark.

Som en del af Socialdemokratiets miljøpolitik vil vi beskytte vores maritime miljø bedre. Det bør f.eks. ikke længere være tilladt at sandsuge i Øresund. Og der er behov for at etablere flere stenrev tæt på kysterne. Det vil gavne fiskebestanden.

Målrettet regulering, hvor reguleringen af landmændenes forbrug af næringsstoffer bestemmes af konkrete lokale jord- og naturforhold, har længe været en mærkesag for Socialdemokratiet. Det vil det fortsat være. Socialdemokratiet ønsker en miljøpolitik, hvor dansk landbrug skal have en balanceret og fornuftig tilgang til gødning af deres afgrøder, og det sikrer vi kun med målrettet regulering af landbruget. Danmark er et lille land med et stort landbrug. Det betyder også, at der er forskellige hensyn at tage, når der skal gødes. Med mere målrettet regulering sikrer vi både hensynet til miljøet og skaber større fleksibilitet i landbruget.

En del af problemet er også, at vi ikke udnytter jorden godt nok. Når dårlig landbrugsjord ligger for tæt på vandløb, så føres næringsstoffer ud i vandmiljøet. Større marker har i mange tilfælde betydet, at markveje er blevet inddraget eller lukket. Det har gjort naturen utilgængelig selv for de nærmeste naboer. Ligesom en dårlig udnyttelse også betyder gylletransporter over lange afstande.

Det kan løses ved, at landmændene internt bytter jord i højere grad. Den jord, der er dårlig at drive landbrug på, kan omdannes til natur. Det giver en stærkere biodiversitet og er meget bedre for klimaet. Og så vil det være en fordel under kraftige regnskyl, hvor jorden bedre kan opsamle vandet. Det vil mindske oversvømmelser af landbrugsjorde og byer.

Det vil samtidig være en anledning til at sikre, at alle danskere har adgang til naturen. I de seneste år har vi desværre set eksempler på, at natur, som offentligheden retmæssigt har adgang til, reelt er blevet afspærret. Det gælder både skove og strande.

Socialdemokratiet foreslår:

- Et forbud mod sandsugning i Øresund. Øresund er et unikt havområde med mange dyr- og plantearter, da det har været forbudt at trawle i Øresund siden 1932. Men sandsugning i Øresund er med til at belaste det maritime miljø. Der vil være mulighed for at dispensere fra forbuddet ved større fremtidige anlægsprojekter.
- Et EU-forbud mod bomtrawls-fiskeri i Skagerrak. Udenlandske bomtrawls-fiskere i Skagerrak er med til at ødelægge det maritime miljø.

- Etablering af flere stenrev i kystnære områder. Flere stenrev i vores kystnære områder vil betyde, at fiskebestanden får det bedre, fordi de får nye og flere levesteder. Det vil være til gavn for både lystfiskerne og dem, der lever af at fiske.
- At fjerne såkaldte spøgelsesnet fra havet. Tabte fiskenet på havets bund ødelægger livet i havet, og de udskiller desuden mikroplast i havet, og er dermed også et stort miljømæssigt problem. Socialdemokratiet vil lave en strategi i samarbejde med fiskerne, som skal være med til at fjerne spøgelsesnet fra havet.
- Bedre muligheder for jordfordelinger. Bl.a. ved at afskaffe tinglysningsafgiften i forbindelse med jordbytte, en national afdækning af, hvor jordfordelinger kan gennemføres, og midler til opkøb af jord.
- Bedre adgang til naturen. Gennemgang af reglerne for at se, om der er mulighed for i fællesskab med landbrugs- og naturinteresser at gøre naturen mere tilgængelig, f.eks. ved at stramme reglerne for, hvornår markveje og skov- og naturstier kan lukkes eller nedlægges.
- Måltrettet regulering af landbruget. Dansk landbrug skal have en balanceret og fornuftig tilgang til gødsning af deres afgrøder, og det sikrer vi med måltrettet regulering af landbruget.

4. Renere luft ved udfasning af dieselmotorer og flere elbusser

Mere end 3.000 danskere dør hvert år for tidligt på grund af luftforurening. Endnu flere bliver syge. Dårlig luft er også skyld i lungekræft, hjertekarsygdomme, diabetes og astma.

For den enkelte, der rammes, er det en tragedie. Og det alene er grund nok til at sætte meget mere markant ind mod luftforurening. Men der er også et økonomisk argument i at gøre det. For i alt koster luftforureningen årligt vores samfund cirka 30 mia. kr.

Særligt i byerne er luftforurening et problem. Tunge køretøjer som busser, lastbiler og arbejdsmaskiner forurener meget. Og de nuværende regler, der skal sikre en renere luft, er forældede. Så det kræver vi opdaterer den danske miljøpolitik.

Langt den største forurening kommer fra transport og brændeovne.

Heldigvis er luftforureningen faldende. Men der er brug for, at vi gør meget mere. Det vil Socialdemokratiet.

Vi vil derfor i lighed med andre lande indføre et stop for salg af nye dieselmotorer i Danmark fra 2030. Og vi vil have flere elbusser og mere miljøvenlige brændeovne.

Socialdemokratiet foreslår:

- Et stop for salg af nye dieselmotorer fra 2030 og udfasning af nuværende dieselmotorer. Det er med så langt et varsel, at alle har en rimelig mulighed for at forberede sig på det. Lande som Norge, Holland, Storbritannien og Frankrig har allerede besluttet at forbyde dieselmotorer i fremtiden. Og med god grund: På verdensplan forventes det i 2040, at 174.000 mennesker årligt vil dø af dieselmotorernes udstødningsgasser, hvis vi ikke gør noget. Ud over et stop for fabriksnye dieselmotorer, skal der findes en rimelig model for udfasning af gamle dieselmotorer, der tager hensyn til de nuværende bilejere, f.eks. gennem en særlig skrotpræmie for dieselmotorer.

- Nye afgifter på dieslbiler. På kort sigt vil vi søge et politisk flertal til at gennemføre afgifter, som gør det mindre fordelagtigt at købe en diesebil.
- Et stop for kørsel med forurenende biler i byerne. Forurenende dieslbiler skal udfases fra trafikken i takt med, at bilerne skrottes. Der skal i et samarbejde med landets store byer iværksættes tiltag f.eks. inspireret af Københavns Kommune.
- Evaluere og stramme de eksisterende miljøzonerregler. Så de tager højde for de nye teknologiske muligheder, der kommer i fremtiden.
- Fremme af elbusser og miljøvenlige brændeovne. Støtte til kommunale initiativer til fremme af elbusser, lokale ordninger med skrotningspræmie for udfasning af brændeovne samt til kommunale forsøgsordninger med installering af filtre i brændeovne.
- Kommuner skal kunne fastsætte regler om brug af brændeovne i de store byer. Vi vil give de store bykommuner mulighed for at fastsætte regler om brændeovne, herunder eksempelvis at stille krav om, at brændeovne i helårshuse med fjernvarme skal udfases, hvis et politisk flertal i kommunen ønsker det.
- Begrænsning af luftforurening fra skibe. Vi vil igangsætte en dialog med branchen om, hvordan vi nedbringer forureningen fra skibe. Desuden vil vi afdække, hvilke initiativer der kan iværksættes for at øge kontrollen med skibes udstødning i dansk farvand.

5. Bedre overvågning af drikkevand og mere bynær skov

Det er fuldstændigt naturligt for os danskere, at vi kan åbne for vandhanen og drikke vandet. Danmark har noget af verdens bedste drikkevand.

Det skyldes bl.a., at man næsten alle steder i Danmark kan indvinde grundvand, der er egnet til drikkevand. Men desværre har flere forskellige undersøgelser for nylig vist, at der kan findes mikroplast og for høje mængder nitrat og pesticider i vores drikkevand. Der er også fundet spor af nye skadelige stoffer i drikkevandet, som man ikke tidligere har undersøgt for.

Socialdemokratiet mener, der er behov for en langt mere grundig overvågning af vores drikkevand.

Og så skal det undgås, at mikroplast ender i vores fødevarer og grundvand. Socialdemokratiet støtter de restriktioner på brug af mikroplast, som EU-Kommissionen har foreslået.

Noget af det, der også hjælper med at beskytte vores drikkevand bedre, er skov. Derfor har vandværker, kommuner og staten i de sidste mange år rejst skove. Samtidig er bynær skov noget, som mange danskere sætter pris på. Til løbe- og vandreture, mountainbike eller overnatning i shelter.

Socialdemokratiet foreslår:

- Mere bynær skov til drikkevandsbeskyttelse og naturformål. Etablering af nye skove beskytter grundvandet samtidig med, at det bidrager til klimatilpasning, mindre luftforurening og reducerer udledningen af næringsstoffer til vandmiljøet.
- Et forbud mod gødsning og sprøjtning i de boringsnære beskyttelsesområder. Udpegningen af boringsnære beskyttelsesområder er et virkemiddel til at beskytte grundvandet. Sprøjt-

ning og gødskning tæt ved boringerne indebærer en stor risiko for forurening af grundvandet. Den konkrete udformning af forbuddet skal ske i samarbejde med interessenter og eksperter.

- En styrket grundvandsovervågning. Efter fundet af nye stoffer i vores grundvand er der behov for, at vi undersøger grundvandet for stoffer, som vi tidligere ikke har undersøgt for.
- En prioritering af forskning- og udviklingsprojekter, der skal finde løsninger på problemerne med mikroplast. Vi vil til bunds i, hvor mikroplasten i vores miljø kommer fra. I hvilket omfang den er skadelig. Og hvorfor mikroplasten havner i vandmiljøet, samt hvordan vi forhindrer det.

6. Mindre skadelig kemi i hverdagen og strammere regulering i EU

Der er kemi i alt, hvad vi omgiver os med. Danskerne kommer i kontakt med kemi, når vi trækker vejret, spiser, tager tøj på eller smører vores børn ind i solcreme.

Vi er altså udsat for mange stoffer samtidig, og effekterne kan vare i generationer. Al kemi er heldigvis ikke farligt, men der er grupper af skadelige stoffer, som ophobes i naturen, er kræftfremkaldende eller hormonforstyrrende. De hormonforstyrrende stoffer snyder kroppens naturlige hormonsystem og har store konsekvenser for vores sundhed. Det kan nedsætte fertiliteten, misdanne kønsorganer, øge risikoen for en række kræftsygdomme og føre til tidligere pubertet.

Børn og gravide er særligt udsatte, når det gælder skadelige stoffer. Men det gælder for alle danskere, at de skal beskyttes bedre mod skadelig kemi. Der er både brug for mere viden – og bedre regulering.

Socialdemokratiet foreslår:

- At genindføre afgiften på skadelige stoffer. Vi vil genindføre afgiften på PVC, ftalater og PVC-folier. De blev afskaffet af regeringen for at give få virksomheder mindre administrative byrder. Men det står ikke mål med de sundhedsmæssige og miljømæssige konsekvenser.
- Flere forbud mod skadelige stoffer. Vi vil arbejde for at få indført flere EU-forbud mod problematiske stoffer (som f.eks. fluorerede stoffer og bisphenoler i fødevareremballage).
- Mere ambitiøse krav i EU. Vi vil i EU presse på for højere europæiske ambitioner på kemiområdet blandt andet gennem lovgivning imod grupper af skadelige stoffer frem for enkeltstoffer.
- Mere information til danskerne. Vi vil styrke informationen til danske forbrugere gennem flere midler til test af kemi i forbrugerprodukter som kosmetik og rengøringsmidler samt indenfor produkter til børn og unge.

7. Danmark skal være foregangsland inden for cirkulær økonomi

Den 2. august sidste år var den dag på året, hvor verden opbrugte de ressourcer, som det ellers tager et år at reproducere. Hvert år rykker den dag længere frem i kalenderen.

På globalt plan forbruger vi, hvad der svarer til 1,7 jordkloder. Sagt på en anden måde: Vi bruger for mange ressourcer.

Det findes der heldigvis en løsning for, og den kaldes cirkulær økonomi. Hvor vi forbruger og producerer smartere og med respekt for de begrænsede ressourcer, vi har til rådighed.

Også her gælder, at Danmark via vores miljøpolitik kan blive et foregangsland for resten af verden. Hvis vi forebygger affald, reducerer spild, genanvender mere, fremmer deleøkonomi og udnytter alle ressourcerne i affaldet og biprodukter fra f.eks. fødevarerindustrien.

Socialdemokratiet foreslår:

At Danmark skal være et foregangsland inden for cirkulær økonomi ved bl.a. at:

- Udarbejde en handlingsplan for cirkulær økonomi og en ny version af 'Danmark uden affald' bl.a. med udgangspunkt i anbefalingerne fra Advisory Board for cirkulær økonomi.
- Nedsætte et permanent vækstpanel for cirkulær økonomi, som løbende skal rådgive regeringen i at fremme omstillingen til cirkulær økonomi i Danmark.
- Etablere cirkulære frikommuner, der kan gå foran og afprøve løsninger indenfor f.eks. spildevand eller bioøkonomi.
- Undersøge mulighederne for at opdatere bygningsreglementet, så det fremmer bæredygtigt byggeri, mindre affald og mere genanvendelse i byggeriet.
- Strømline reglerne for indsamling af affald for landets 98 kommuner med bedre muligheder for genanvendelse af affald til nye produkter f.eks. på plast- og tekstilområdet.
- Understøtte flere grønne offentlige indkøb.

8. Mere økologi og mindre madspild

Socialdemokratiet vil styrke økologi, fordi det er sundere for danskerne og bedre for miljøet. Økologi skal fremover være et lettere og mere tilgængeligt tilvalg for danskerne. Økologi er også en vigtig del af vores landbrug.

Socialdemokratiet foreslår:

- At styrke økologien. Til gavn for dyrevelfærd, miljø og fremtidens generationer. Socialdemokratiet vil senere i valgperioden komme med et egentligt økologiudspil.
- Mindre madspild. Etablere forum for offentlige og private aktører for at forebygge og mindske madspild, herunder indgå partnerskaber med detailhandlen, storkøkkener og fødevarerproducenter. Og styrke informationen til forbrugerne.

Klimapolitik

Ren energi. Socialdemokratiets klimapolitik bygger på en vision om en fremtid, hvor vi lever, bor, producerer og transporterer os selv på en måde, der ikke ødelægger vores klima og miljø.

Klimapolitik: Danmark skal igen være en grøn stormagt

Klimapolitik: En fremtid baseret udelukkende på ren energi

Derfor foreslår Socialdemokratiet, at Danmark allerede i 2045 skal være uafhængig af fossile brændsler. Det er fem år tidligere end den nuværende ambition. Fem år fra eller til lyder måske ikke af meget. Men det vil i praksis betyde, at der for alvor skal langt mere fart på den grønne omstilling. Og det vil gøre det mere realistisk, at vi når en netto-nuludledning i 2050.

SOCIALDEMOKRATIET FORESLÅR:

1. En halv million grønne biler og øget elektrificering
2. Fem nye havvindmølleparker inden 2030
3. Bygninger og industri skal spare på energien
4. Kyster og byer skal sikres mod ekstremt vejr
5. Flere private grønne investeringer
6. Større eksport af Danmarks grønne løsninger
7. Landbruget skal yde et fair og fornuftigt bidrag til klimaet
8. Nye og ambitiøse pejlemærker for klimaet
9. En grøn forskningsmilliard
10. Et grønt nationalregnskab

[Læs Socialdemokratiets samlede klima- og miljøudspil](#)

[Læs mere Socialdemokratiets miljøpolitik](#)

1. En halv million grønne biler og øget elektrificering

Tænk over, hvor meget du transporterer dig selv og din familie hver eneste dag. Når du skal på arbejde, handle ind, aflevere ungerne eller besøge familien i den anden del af landet.

Danmark har en veludviklet infrastruktur. Det gør det nemt at komme rundt – i hvert fald for det meste. Og det er en fordel for virksomheder, der kan producere varer og få dem afhentet, og hvor medarbejderne ikke skal bruge unødvendig lang tid på transport.

Nogle tager bussen eller toget. Men det virker gammeldags, at vi stadig i Danmark kører rundt i gamle dieseltog. Vi ved, at diesel er noget af det, der forurener luften allermest. Og vi har alle muligheder for at elektrificere mere togkørsel. Det er kun et spørgsmål om politisk vilje.

Andre cykler. En by som København er kendt som verdens cykelhovedstad. Det skal vi være stolte af og påskønne. Og i hvert fald i de større by er cyklen typisk et fantastisk transportmiddel. Men det siger sig selv, at ikke alle kan cykle til og fra arbejde.

Derfor har mange også en bil. Knap 2 mio. danske familier har en bil og er afhængige af bilen. Når man selv skal på arbejde. Eller når børnene skal køres til og fra fodbold. I en travl hverdag skal det først og fremmest være nemt og praktisk.

Det skal kunne lade sig gøre på en måde, der samtidig er mere klimavenlig og bedre for [miljøet](#).

Som en del af Socialdemokratiets klimapolitik vil vi derfor sætte et mål om 500.000 grønne biler i Danmark i 2030. Det vil sige el-, opladningshybrid- og brintbiler. Der er der i dag kun omkring 12.000. Målet skal sætte en klar retning. Og det skal sikre, at bilfabrikanterne introducerer deres nye elbiler på det danske marked. Den teknologiske udvikling vil stille elbilerne bedre i løbet af en årrække, men der er også brug for at skubbe politisk på.

Socialdemokratiet vil også gennemføre den fulde elektrificering af jernbanestrækningerne, som tidligere har været aftalt med Togfonden DK.

Transporten er nemlig - sammen med varmesektoren – det der står for en stor del af Danmarks samlede CO₂-udledning. Og derfor er der et stort potentiale her, hvis vi kan gøre det smartere. Det vil både reducere CO₂-udledningen og sikre renere luft.

Socialdemokratiet foreslår:

- **Et mål om 500.000 grønne biler i 2030.** Målet omfatter el-, opladningshybrid- og brintbiler. Målet skal medvirke til, at Danmark når EU's ambitiøse klimamål og sikre, at bilfabrikanter introducerer deres elbiler på det danske marked. Fem konkrete forslag skal fremme målet:
 - **Den særligt lave elafgift ved opladning forlænges yderligere for al vejtransport.** Dermed sidestilles elbiler og ellastbiler med elbusser, der i dag er tildelt den særligt lave afgift i en længere periode.
 - **Staten finansierer tilslutningsbidrag for nye, hurtige ladestandere.** Så der kan sættes turbo på udbredelsen af ladestandere, hvor elbiler kan lade nok på ti minutter til at køre 150-350 km.
 - **Firmabilbeskatning for el- og opladningshybridbiler sænkes.** Til hhv. 10 pct. og 15 pct. Med inspiration fra Holland og Storbritannien.
 - **Indfasningen af registreringsafgift på elbiler udskydes.** Næste skridt i indfasningen af registreringsafgift på elbiler vil ellers iværksættes pr. 1. januar 2019.

- **Kommuner skal have ret til et tilskud på 10.000 kr.** til hver el- eller brintbil, de indkøber. Forslaget skal give kommuner et incitament til at vælge klimavenlige biler, når de skal udskifte i deres bilflåde.
- **Elektrificering af jernbanestrækninger.** Herunder strækningerne Vejle-Struer og Aalborg-Frederikshavn, der er aftalt i Togfonden DK, men som regeringen vil droppe. Potentialet for CO2-reduktion er ca. 170.000 ton pr. år.
- **Nedbringe CO2-udledning fra varmesektor.** Bl.a. ved en permanent nedsættelse af elvarmeafgiften, der skal udbrede brugen af varmepumper. Ved bedre udnyttelse af overskudsvarme ved at fjerne administrative byrder eller tilpasse afgiftssystemet. Og ved en strategi for at udfase oliefyr.

2. Fem nye havvindmølleparker inden 2030

I den sydlige del af San Francisco i Californien ligger Silicon Valley. Det er først og fremmest blevet et samlet begreb for de mange højteknologiske firmaer, der har hovedsæde i området. Google, Apple, Tesla og mange flere.

Det er svært at forestille sig, at vi kan skabe noget tilsvarende i Danmark. Og helt lige så højt bliver det nok ikke. Men vi har Nordsøen. Og det er et af verdens bedste områder for vindproduktion. Vindmøllen er i det hele taget Danmarks vartegn. Alle, der lander med fly i Kastrup lufthavn, bliver mødt af vindmøller i Øresund.

Det skal vi være stolte af. Og det skal vi have mere af.

Socialdemokratiet mener, der bør opføres fem nye havvindmølleparker i dansk farvand inden 2030. De skal være store – og langt fra land. Og det bedste er, at skatteborgerne i fremtiden ikke længere skal finansiere opførelsen. Om under 10 år vil priserne være så lave, at havvindmøller ikke længere skal modtage støttekroner. Gør vi det rigtigt, kan Danmark måske endda skabe en indtægt fra vinden i Nordsøen. Samtidig rasler prisen på solceller ned. Og der er ingen tvivl om, at også solceller skal spille en vigtig rolle i energisystemet i fremtiden.

Vi vil sætte det mål, at hele elforbruget i Danmark skal dækkes af vind, sol eller anden vedvarende energi allerede i 2030.

Socialdemokratiet foreslår:

- **Fem nye havvindmølleparker frem mod 2030.** Der udvikles desuden en strategi for at gøre den danske del af Nordsøen til 'Silicon Valley for havvind'.

- **Årlige udbud for landvind og solceller på 250 MW fra 2020-2030.** For at sikre en markant udbygning på land, hvor den vedvarende energi stadig er billigst. Derudover ønskes flere incitamentter for kommuner og lokalsamfund til at opføre anlæg til vedvarende energi.
- **En ny udbudsmodel for vind- og solenergi.** Der giver mere vedvarende energi for pengene. Den nye udbudsmodel for vind- og solenergi bør følge Klimarådets anbefalinger. Det vil give langt mere vedvarende energi for pengene og formentlig betyde, at Danmark vil få indtægt fra produktion af vedvarende energi.
- **Nye principper for anvendelse af biomasse.** Principperne skal blandt andet sikre, at der ikke foretages nye miljø- eller samfundsmæssigt u hensigtsmæssige investeringer i biomasse.
- **Strategi for at erstatte naturgas med gas fra vedvarende energi.** For at sikre at vi erstatter brugen af naturgas til både individuel opvarmning og til produktion af el med gas produceret som vedvarende energi.

3. Bygninger og industri skal spare på energien

Når vi producerer og forbruger energi, går meget af den til spilde. Derfor har det været en central del af den grønne omstilling i Danmark at effektivisere vores brug af energi. Men der er stadig et stort potentiale for at spare yderligere på energiforbruget i Danmark. Både i bygninger og industri.

Socialdemokratiet mener, at alle offentlige bygninger skal være energieffektive.

I dag står vores bygninger for hele 40 pct. af Danmarks samlede energiforbrug. Vi bruger energien, når vi tænder lyset eller opvaskemaskinen. Eller når vi varmer vores huse op. Derfor har det stor betydning for den grønne omstilling hvilke produkter, komponenter eller løsninger vi bruger i vores hjem og bygninger. Har vi installeret vinduer, der holder på varmen? Er vores huse isolerede? Er vores varme- og husholdningsapparater energieffektive?

Danske virksomheder har specialiseret sig i at udvikle og producere løsninger, der netop skal sikre, at vi bruger energien effektivt. Produkter som nu kan sælges på et voksende verdensmarked. Og som er udviklet blandt andet fordi vi har sat ambitiøse krav til energibesparelser. Det skal vi også i fremtiden. Derfor mener Socialdemokratiet, at vi skal sætte et ambitiøst energieffektiviseringsmål. Et mål, der går længere end det minimumskrav, EU har sat.

Socialdemokratiet foreslår:

- **Krav om at spare på energien i alle offentlige bygninger.** Der er i dag hverken frivillige aftaler eller krav om energibesparelser til de kommunale og regionale bygninger. Krav til offentlige bygninger kan ellers i høj grad være med til at drive innovationen af mere

energieffektive materialer og løsninger. Derfor foreslår Socialdemokratiet, at der med inspiration fra de krav, statslige bygninger er underlagt, hvor ministerier og underliggende institutioner skal reducere energiforbruget med 14 pct. i perioden 2006-2020, også sættes krav til kommunale og regionale bygninger om at spare på energien.

- **Ny Energispareordning.** Med separate puljer til energibesparelser i bygninger og industri.
- **Mindre energiforbrug i private udlejningsejendomme.** Den gældende lovgivning betyder i dag, at der gennemføres få energirenoveringer i private udlejningsejendomme. Der er derfor brug for at analysere, hvilke barrierer der er for at forbedre energiforbruget i udlejningsejendomme uden, at det stiller lejerne ringere.

4. Kyster og byer skal sikres mod ekstremt vejr

Danmark er et land med en lang kystlinje. Næsten 1 mio. danskere bor under én kilometer fra kysten. Vores lange og mange steder ubrudte kystlinje er ikke kun noget, vi danskere selv nyder godt af. Det er også grunden til, at mange turister besøger vores land.

Global opvarmning og klimaforandringerne medfører mere ekstremt vejr. Storme, skybrud og stormfloder bliver hyppigere. Det ekstreme vejr truer med at ødelægge vores kyster og de huse og andre værdier, der er på kysterne, hvis vi ikke beskytter dem godt nok. I andre lavtliggende områder og i byerne medfører det ekstreme vejr oversvømmelser af kældre og huse.

Skaderne bliver kun større og dyrere i fremtiden, hvis vi ikke handler nu. At beskytte kyster og huse mod klimaforandringer og oversvømmelser er kommunernes ansvar i et tæt samarbejde med grundejerne. Men opgaven er så vigtig og stor, at staten bør tage et større medansvar.

Derfor foreslår Socialdemokratiet, at staten i højere grad end i dag koordinerer og prioriterer indsatsen, så vi i fremtiden undgår store ødelæggelser, som koster samfundet dyrt og får mange til at sove uroligt om natten.

Socialdemokratiet foreslår:

- **En national kystsikringsfond.** Kystsikring skal fortsat være kommunernes ansvar i et tæt samarbejde med beboerne. Men der er behov for, at staten i højere grad koordinerer og prioriterer indsatsen samt bidrager økonomisk til de store kystbeskyttelsesindsatser, som samfundsøkonomisk giver mening.
- **Finansieringsreglerne for klimasikringsprojekter skal ændres.** Så det fremover igen bliver muligt for vandselskaberne at finansiere 100 pct. af alle typer klimasikringsprojekter.

5. Flere private grønne investeringer

Hvis vi skal løse klimaudfordringerne er der brug for privat kapital og foretagsomhed. Udfordringen er så stor, at det ikke kan løses alene af offentlige investeringer.

Men det offentlige kan skabe bedre rammer for, at private – bl.a. pensionskasser – kan investere i den grønne omstilling.

Danmark har brug for at føre en klimapolitik, hvor vi ikke opfatter grønne og bæredygtige investeringer som noget, der er ”alternativt” eller noget, der per definition er mere risikobetonet. Og som derfor kommer i anden række i forhold til andre mere traditionelle investeringer.

Det kan lade sig gøre, hvis staten indgår et samarbejde med relevante investorer om at finde måder at fremme grønne investeringer. Som vi har gjort det før med stor succes. Kombinationen af politisk regulering og fremsynede virksomheder er netop det, der har givet Danmark en grøn førerposition.

Socialdemokratiet foreslår:

- **Et samarbejde mellem stat og relevante investorer om at fremme private grønne investeringer.** Målet er at sikre investeringer i nye grønne innovationsprojekter og bedre udnyttelse af det store potentiale for grønne job og grøn vækst og eksport. Arbejdet skal bl.a. udmønte sig i en analyse, som skal afklare, om der er regulering, som forhindrer grønne og bæredygtige investeringer.

6. Større eksport af Danmarks grønne løsninger

Vi bliver rigere herhjemme, når vi formår at sælge danske produkter på udenlandske markeder. I Danmark har vi en styrkeposition, når det kommer til grøn teknologi og klimavenlige løsninger. Der er således et stort potentiale i at styrke eksporten af gode danske grønne produkter til andre lande, som i stigende grad efterspørger klima- og miljøvenlige løsninger.

Socialdemokratiet mener, at staten kan og bør spille en større rolle i at udbrede danske løsninger. Målet er, at dansk erhvervsliv får bedre muligheder for at trænge igennem på internationale markeder.

Socialdemokratiet foreslår:

- **Styrket indsats for eksport af Danmarks grønne løsninger.** Gennem en række konkrete tiltag, der skal øge danske virksomheders konkurrenceevne på det globale grønne marked:
 - **Medfinansiering af projektudvikling.** Det skal gøre det mindre risikabelt at udvikle nye produkter.
 - **Statslig finansiering af demonstrationsprojekter i prioriterede udviklingslande.** Det foreslås at etablere mulighed for finansiering af konkrete demonstrationsprojekter, hvor en energiteknologisk løsning med dansk baggrund demonstreres under lokale forhold i et officielt partnerskab med modtagerlandet. Herved kan det gøres muligt at demonstrere danske kompetencer og skabe et dansk aftryk i udviklingen af lokale energisystemer.
 - **Fasttrack-adgang til Udenrigsministeriet for virksomheder, der har gennemført et succesfuldt udviklings- og demonstrationsprogram.** Det skal sikre, at virksomhederne ikke skal gennemføre en længere ansøgningsprocedure, men kan sættes direkte i kontakt med medarbejderne i en relevant eksportordning.
 - **Øgede muligheder for systemeksport.** F.eks. gennem en Systemeksportpulje i regi af EKF (Eksportkreditfonden). Skal bruges til at etablere forløb for virksomheder inden for energibranchen med det formål at danne relevante alliancer, der kan gøre dem i stand til at fremstå som helhedsleverandører, når der skal bydes på store opgaver i USA, Kina eller i Europa.

7. Landbruget skal yde et fair og fornuftigt bidrag til klimaet

Vi lever i det måske mest intensivt dyrkede land i verden. Cirka to tredjedele af vores areal er under plov. Og i vores lille land producerer vi fødevarer nok til at brødføde mere end tre gange flere mennesker, end vi selv er. Det er godt. Vi har brug for eksportindtægterne og de medfølgende job.

Vi skal producere fødevarer af høj kvalitet på en innovativ og bæredygtig måde. Og heldigvis gør en stor del af fødevarerektoren allerede det. En stor del af de danske varer, der sælges på verdensmarkedet, afsættes til en pris, der er 15 pct. højere end gennemsnitsprisen. Det er en succeshistorie.

Derfor skal vi også være stolte af dansk landbrug. Landbruget er en enestående vækstmotor, som skaber arbejdspladser til mennesker i hele landet. De arbejder med alt lige fra at passe grise til at udvikle det nyeste udstyr og teknologi. Vi er lykkedes med at kombinere en ambitiøs satsning på økologi med en generel forøget eksport af fødevarer. Det skal vi fortsætte med. Så vi kan sikre et mangfoldigt landbrug. Og udbygge vores økologiske styrkeposition. Til gavn for dyrevelfærd, [miljø](#) og fremtidens generationer.

Mangfoldigheden i dansk landbrug betyder nemlig, at vi ikke kun har et produktivt landbrug. Vi har også et landbrug, der ofte er i stand til at producere fødevarer mere miljøvenligt, end man kan i de fleste andre lande.

Dansk landbrug er i dag blandt de mest klimaeffektive i verden og er på mange måder et foregangsland. F.eks. har dansk landbrug reduceret udledningen af drivhusgasser med 20 pct. fra 1990 til 2015.

Vi er altså langt i Danmark. Men alle sektorer skal bidrage til klimaindsatsen, hvis vi skal nå i mål. Og derfor skal dansk landbrug også bidrage yderligere til at mindske CO2-udledningen. Landbruget er ikke omfattet af et klimamål i dag, ligesom det f.eks. er tilfældet for transportsektoren. Det ønsker Socialdemokratiet at ændre på i samarbejde med landbruget.

Socialdemokratiet foreslår:

- **Reducere CO2-udledning fra landbruget.** Der skal nedsættes et råd med deltagelse af landbrugets parter. Rådet skal foreslå et fair og fornuftigt mål for, hvor meget landbruget kan reducere deres CO2-udledning samt foreslå, hvordan ambitionen kan indfries. Anbefalingerne skal tage udgangspunkt i realiseringen af Danmarks langsigtede klimamål.
- **Foretage en national afdækning af, hvor jordfordelinger med fordel kan gennemføres gennem frivillige aftaler.** Landbrugsjord skal samles, så landmanden har kortest mulig afstand til sine marker. Natur, der ligger omringet af marker, skal forbindes, så dyr og planter kan bevæge sig frit. Jordfordelinger giver klimagevinst, når lavbundslande tages ud af drift, da disse ellers udleder betydelige mængder CO2, når de drænes i forbindelse med opdyrkning.
- **Forskning i reduktion af metan fra husdyrbrug og lattergas fra planteproduktion.** Der prioriteres midler til forskning i reduktion af metan fra husdyrbrug ved et ændret foderindtag samt reduktion af udledningerne af lattergas fra planteproduktion, f.eks. via ny teknologi og managementsystemer.

Klimapolitik

Ren energi. Socialdemokratiets klimapolitik bygger på en vision om en fremtid, hvor vi lever, bor, producerer og transporterer os selv på en måde, der ikke ødelægger vores klima og miljø.

En klimapolitik med nye og ambitiøse pejlemærker for klimaet

At sætte politiske mål for en bestemt udvikling er ofte et godt redskab. Fordi det forpligter os til at tage de initiativer, der er nødvendige for at nå de mål, vi har fastlagt.

Danmark er kommet langt i den grønne omstilling, fordi vi har sat ambitiøse mål. Og sat handling bag ordene.

Derfor ønsker Socialdemokratiet at hæve barren for Danmarks klimaindsats og fremrykke den langsigtede ambition om et fossilfrit Danmark til 2045. Det er fem år tidligere end det nuværende mål. Det vil gøre også gøre det mere realistisk at nå netto-nuludledning i 2050.

Samtidig er det ikke ligegyldigt, hvilke pejlemærker vi sætter på kortere sigt. De mål, vi tidligere har sat, har drevet os langt. Men vi står nu i en ny situation.

Det giver ikke længere mening at måle vores fremgang alene på mængden af vindmøller og solceller. Eller på et tal for CO2-reduktion. Sigter vi alene efter CO2-reduktioner, risikerer vi ikke at få en bred nok indsats. Sigter vi alene efter vedvarende energi, sådan som regeringen lægger op til, får vi ikke landbrugets CO2-udledning med. Og bliver vi ikke bedre til at bruge og lagre den grønne strøm, bliver omstillingen ikke en succes.

Der er brug for en ny tilgang til den danske klimapolitik. Der er brug for en ny måde at sætte mål på. Vi mener både, at ambitionerne skal hæves, og at indsatsen skal bredes ud.

Derfor vil Socialdemokratiet hæve den eksisterende målsætning for vedvarende energi. Vores udgangspunkt er, at 55 pct. af den energi, vi bruger, kommer fra vedvarende kilder i 2030, som Klimarådet anbefaler.

Og vi vil indføre flere nye mål. For bl.a. elektrificering, energieffektivisering, forskning og reduktion af drivhusgasser. Disse nye pejlemærker for klimaet skal være langsigtede og sætte en klar og ambitiøs retning for den grønne omstilling. Og de skal – modsat tidligere – vurderes i en helhed. Vi vil politisk forpligte os til, at vi hvert 3. eller 4. år vurderer, om vi stadig er på rette kurs. Går det hurtigt nok? Skal vi tilpasse de enkelte pejlemærker? Justere målsætninger? Skrue op for ambitionerne? Tage nye initiativer? Her skal pejlemærkerne fungere som retningsgivere mod det langsigtede klimamål. Det vigtigste er ikke længere, om hvert pejlemærke nås på marginalen, men at vi styrer Danmark sikkert på vej mod en fossilfri fremtid med flere kloge og ambitiøse pejlemærker.

På den måde kan vi tilpasse indsatsen, men aldrig gå baglæns i den grønne omstilling.

Socialdemokratiet foreslår:

- Nye og mere ambitiøse klimapejlemærker, der skal sikre følgende:
 - Vedvarende energi i energiforbruget
 - Elektrificering af transport og varmesektoren
 - Energieffektivisering
 - Forskningsmidler
 - Private investeringer i grøn omstilling
 - Eksport af grønne løsninger
 - Drivhusgas-reduktion

Samlet skal målene være ledestjerne for Danmarks grønne erhvervsliv, så vi også fremover kan leve af at gøre verden mere grøn. Vi tror på, at en fortsat ambitiøs politisk styring af energipolitikken bedst udløser det store erhvervspotentiale.

9. En grøn forskningsmilliard

Grøn energi er som vinden blæser. Lige nu er det ikke noget problem. Der er strøm nok i kontakterne, når vi tænder lyset. Men når Danmark er blevet uafhængig af fossile brændsler, er vi til gengæld afhængige af den grønne energi. Og så vil det være ærgerligt, hvis vaskemaskinen stopper, fordi der bliver vindstille udenfor.

Derfor skal vi knække koden: Hvordan kan vi gemme noget af den energi, der skabes, når vinden blæser – til de dage, hvor det ikke blæser?

Udover at det simpelthen bare er vigtigt, at man ikke skal tænke på, om der mon er strøm nok, når vi skal bruge den, så kan det også blive Danmarks nye eksporteventyr. For resten af verden får samme udfordring.

I Danmark har vi været fremsynede og dygtige til at støtte nye måder at producere energi på. Vindmøller, solceller, biogas. Derfor har Danmark et forspring. Med dygtige forskningsmiljøer og et innovativt erhvervsliv.

Men når de ringer fra udlandet om ti år, så er det ikke længere for at spørge, hvordan man bygger en havvindmøllepark. Så er det for at få svar på, hvordan de får mere ud af al den strøm, som vindmøller og solceller producerer.

Hvis de stadig skal ringe til os, så skal vi investere meget mere i forskning. Og vi skal være mere strategiske i, hvordan vi bruger de midler, vi har til forskning.

Socialdemokratiet foreslår:

- En grøn forskningsmilliard. Vi vil arbejde for, at vi samlet bruger en mia kr. årligt til forskning i energiteknologi og -løsninger. Og at der sikres flerårige bevillinger til demonstrationsprogrammer.
- National satsning på forskning inden for lagring og konvertering af energi. Det skal ske i et samarbejde mellem førende nationale forskningsmiljøer på området og danske virksomheder.

10. Et grønt nationalregnskab

Vi er overbeviste om, at det er en god forretning at gøre noget godt for vores klima.

Og vi er i hvert fald ikke bange for at måle på det. Vi skal vide, hvad politiske beslutninger betyder for vores klima og miljø. Og vi skal kunne se, hvor langt vi når med grønne fremskridt. Det kan ikke stå hen i det uvisse.

Som en del af Socialdemokratiets klimapolitik vil vi derfor genindføre det danske grønne na-

tionalregnskab, som vi indførte sidst, vi var i regering – men som den nuværende regering desværre har afskaffet.

Socialdemokratiet foreslår:

- Et grønt nationalregnskab. Så vi kan udvide vores viden om sammenhænge mellem miljø, naturressourcer og økonomi.

Ældrepolitik

En tryk og værdig alderdom Vores ældrepolitik er at skabe en værdig og tryk ældrepleje for dem, der skal have hjælp til at klare sig i hverdagen.

En ældrepolitik for de ældre

Nærvær, medbestemmelse og respekt er pejlemærkerne for Socialdemokratiets ældrepolitik.

De mennesker, som har skabt Danmark, skal have en værdig alderdom.

Vi lever lykkeligvis længere og længere, og langt de fleste har gode liv uden ældrepleje.

De ældre, som får svært ved at klare hverdagen selv, skal have den hjælp, de har brug for.

Hvad end de har brug økonomisk støtte med eksempelvis ældrecheck, hjemmehjælp eller en lejlighed på et plejehjem.

I dag mangler der tid og hænder mange steder i vores ældrepleje. Ældre ligger for længe i sengen, maden er for dårlig, demente får ikke tilstrækkelig støtte. Mange er ensomme. Det er ikke godt nok.

Det skal være trygt at blive gammel i Danmark. Socialdemokratiet har tre mål for vores ældrepleje:

- Mere fællesskab. Mindre ensomhed.
- Ordentligt mad, der smager og dufter.
- Mere tid til de ældre.

En ældrepleje vi kan stole på

Vi er allerede i gang. Socialdemokratiet har sikret bedre hjælp til ensomme ældre i den nyeste satspuljefortale. Og foreslået, at der bliver ansat flere i ældreplejen, så ingen risikerer at blive glemt eller overset.

Vores ældrepolitik er at skabe tryghed for ældre og deres pårørende.

De seneste år er mange private plejefirmaer gået konkurs. Det skaber utryghed og usikkerhed.

Vi er ikke imod, at private løfter opgaven, så længe kvaliteten er i orden. Men vi skal som samfund stille større krav om, at de dokumenterer en holdbar økonomi og bærer et økonomisk ansvar, hvis det går galt.

De ældre og deres pårørende skal kunne stole på vores ældrepleje. Uanset hvem der leverer den.

Ældrepolitik skal give værdighed og frihed

Socialdemokratiets ældrepolitik satser mere på at hjælpe folk til at kunne selv i længere tid. Forblive herrer i eget liv.

Vi vil investere i træning og alle de hjælpemidler, der findes, som sikrer, at man selv kan komme op af sengen, tage tøj på, spise når man vil, komme i bad, når det passer en, og alle de andre ting, der er rarest at kunne selv.

Langt færre skal vente på, at der kommer nogen forbi fra hjemmeplejen. Det frigiver samtidig tid og hænder i vores ældrepleje, så sosu-hjælperne og sygeplejerskerne kan bruge deres tid på de borgere, der har brug for mere hjælp.

En aktiv ældrepolitik forudsætter ordentlig økonomi

Et samfund kan måles på, hvordan det tager sig af sine ældre. Den nuværende regerings ældrepolitik er et spare-projekt.

De kommende år bliver vi flere ældre. Det er dejligt. Men økonomien følger ikke med. Flere ældre skal have hjælp og pleje for de samme penge. Og i forvejen er der skåret ind til benet mange steder i ældreplejen. Det er ikke godt nok.

I stedet for at sætte sig mål for, hvad der er bedst for de ældre, bliver de ældres hverdag og muligheder med andre ord underlagt en regnearkstankegang.

I Socialdemokratiet har vi en anden tilgang: Ældrepolitik må først og sidst være for de ældre.

Økonomien skal være i orden. Der skal ikke spares på de ældre.

Vi skal udvikle vores ældrepleje og føre en aktiv ældrepolitik, som sikrer værdighed og frihed for dem, det hele handler om. De ældre.

[Læs mere om Socialdemokratiets vision for den offentlige sektor](#)

Uddannelse

Uddannelse for alle. God uddannelse og en SU, man kan leve af, er hjørnesten i velfærdssamfundet.

Uddannelse, uddannelse, uddannelse

Ingen skal betale for at tage en uddannelse i Danmark. Vi har et generøst SU-system. Vores lærere er dygtige og engagerede, og hver generation er blevet bedre uddannet end den forrige.

Alligevel forlader hver sjette stadig grundskolen uden at kunne læse og skrive ordentligt. Der er ingen enkel forklaring på, hvorfor det er sådan, men uddannelsessystemet spiller en stor rolle.

I årevis har mantraet været: Uddannelse, uddannelse, uddannelse. Og uddannelse er vigtigt. Vi skal satse på uddannelse. Især i et land som Danmark. Vi lever af det, vi kan med vores hænder og det, vi har imellem ørerne.

Dygtige håndværkere, HK'ere, sygeplejersker og ingeniører. Men undervejs har fokus flyttet sig for entydigt imod de lange videregående uddannelser.

Ingen rigtig eller forkert uddannelse: Et opgør med uddannelsessnobberi

I dag kan man møde unge, der næsten undskylder, at de har valgt en [erhvervsuddannelse](#) eller står i butikslære. Det er udtryk for et usundt syn på uddannelse. En lang uddannelse er ikke den rigtige uddannelse for alle.

Det er lige så fint at bygge et hus, som det er at tegne det. Det er lige så fint at stå i butikken, som det er at lede den. Det er lige så fint at hjælpe ældre op af sengen, som det er at udvikle teknologien, du bruger til at løfte dem.

Socialdemokratiet vil tage et opgør med det uddannelsessnobberi, som har sat sit præg på Danmark det seneste årti.

Det ikke et opgør med [akademiske uddannelser](#). Universiteterne gør Danmark rigere og dygtigere. Vi har lige så hårdt brug for dygtige akademikere, som [vi har brug for dygtige håndværkere](#).

Målet er, at alle skal kunne drive det så langt, som evnerne og viljen rækker. Om det er sønnen af en portør, der vil være professor. Eller datteren af advokat, der vil være anlægsgartner.

Socialdemokratiet har en ambition om et dygtigere Danmark: Det, vi er gode til i dag, skal vi blive dygtigere til i morgen.

Uddannelse for alle

Fri og lige adgang til uddannelse betyder, at børnenes muligheder i livet ikke afhænger af deres forældrenes økonomi eller status, men af egen arbejdsindsats og talent.

Det er ikke kun retfærdigt. Det er også rigtigt rent økonomisk. Danmark er ikke alene blevet et af verdens mest lige samfund af, at vi i fællesskab betaler for, at alle kan tage en uddannelse. Danmark er også blevet et verdens rigeste lande, fordi vi udnytter danskernes evner bedre.

Derfor skal vi holde fast i fri og lige uddannelse. Et vigtigt redskab er de studerendes SU. En rimelig SU skaber en økonomisk sikkerhed, som hjælper børn fra hjem uden særlig meget uddannelse med at tage en uddannelse.

Stop besparelser på uddannelse

Hvis Venstre kan komme til det, vil de skære i de unges SU. Vi vil en anden vej. I stedet for at forgælde ungdommen, før den kommer i gang på arbejdsmarkedet, vil vi arbejde for at forbedre den uddannelse, de studerende tager. Vi vil løfte kvaliteten af deres uddannelse.

Siden Lars Løkke Rasmussen blev statsminister, har de videregående uddannelser, ungdomsuddannelserne og erhvervsskolerne skullet spare 2 procent hvert år. Fordi han ville have råd til at give skattelettelser.

Nedskæringerne påvirker kvaliteten af den undervisning, som studerende og elever får under deres uddannelse.

Det kan koste Danmark dyrt.

Erhvervslivet lever af veluddannede og kvalificerede medarbejdere. De er Danmarks konkurrencefordel.

Uddannelse af højeste international kvalitet er en forudsætning for, at danske virksomheder også i fremtiden kan klare sig i en stadig hårdere global konkurrence.

Socialdemokratiet vil derfor fjerne det årlige sparekrav, så pengene bliver i uddannelsessystemet.

Vi lever af uddannelse. Lad os investere i uddannelse.

Uddannelse og opkvalificering er den nye vækstdagsorden

Uddannelse udgør kernen i den nye vækstdagsorden. Især uddannelse af flere faglærte.

Danske virksomheder mangler faglærte. Smede, elektrikere, VVS'ere. Uden nok kvalificerede medarbejdere må de afvise ordrer, hente udenlandsk arbejdskraft til Danmark eller flytte produktionen til udlandet.

Socialdemokratiet vil skabe bedre erhvervsuddannelser og give de praktiske fag en central plads i folkeskolen. Den faglige stolthed skal tilbage.

Ellers ender vi med en generation, hvor alle kan analysere malerierne på væggen, men ingen ved, hvordan man hænger dem op.

Vi har fremlagt konkret politik, som giver ufaglærte bedre muligheder for at tage en uddannelse. Både på kort og langt sigt. For nogle er det et spørgsmål om at få papir på det, de allerede kan. Andre skal have muligheden for at efteruddanne eller omskole sig.

De kommende år forsvinder tusindvis af ufaglærte arbejdspladser. Til gengæld bliver der skabt lige så mange faglærte job. Vi kan få alle med i opsvinget, hvis vi fører den rigtige politik og satser på uddannelse.

[Læs vores udspil om opkvalificering](#)

Uddannelse og undervisning skal være forskningsbaseret

Uddannelse og undervisning af høj international kvalitet kan kun lade sig gøre, hvis vi har forskning af høj international kvalitet.

Uddannelsessystemet er i lige så høj grad et forskningssystem.

Socialdemokratiet vil investere i forskning og målrette det virksomhederne og samfundets behov.

Fx vil vi hæve andelen af teknisk forskning fra 15 til 20 procent. Danmark skal satse på sine styrkepositioner, såsom det grønne.

Med forskningsbaseret undervisning får de studerende en uddannelse, der inddrager den nyeste viden inden for faget og i høj grad gør dem i stand til at indsamle, fortolke og forholde sig til viden. De kan med andre ord lettere bruge det, de lærer i praksis, når de kommer ud på arbejdsmarkedet.

Forskerne bringer deres viden og nye opdagelser med ind i auditorierne og klasselokalerne. Og som

en del af deres uddannelse, laver de studerende egne projekter under kyndig vejledning af nogle af verdens dygtigste forskere.

Erhvervsuddannelser

Erhvervsuddannelser gør Danmark rigere. Danmark har brug for flere faglærte. Derfor skal vi styrke landets erhvervsuddannelser.

Erhvervsuddannelser gør Danmark rigere

De unge, som tager en af landets mange erhvervsuddannelser i dag, er med til at gøre Danmark rigere i morgen.

Danske virksomheder kommer til at mangle 70.000 mekanikere, elektrikere og andre faglærte frem mod 2025. Hvis erhvervslivet ikke kan få den arbejdskraft, det har brug for, må det rykke til udlandet eller afvise ordrer. Det gør Danmark fattigere og koster arbejdspladser.

En ansvarlig økonomisk politik hænger uløseligt sammen med bedre erhvervsuddannelser.

Danmark har brug for flere faglærte. Derfor skal vi styrke landets erhvervsuddannelser. Det er lykkedes os at stoppe regeringens nedskæringer i 2019. Men allerede fra 2020 vil regeringen spare igen.

Det er ikke alene økonomisk uansvarligt. Det er også uretfærdigt over for eleverne, som mærker konsekvenser af nedskæringspolitikken i deres undervisning.

Erhvervsuddannelser forsømt som ungdomsuddannelse

I dag vælger for få unge erhvervsskolen, når de er færdige med 9. og 10. klasse. Det skyldes ikke mindst, at mange erhvervsuddannelser i lang tid blev forsømt både økonomisk og politisk.

Sidst vi var i regering, gennemførte vi derfor en større reform af vores erhvervsuddannelser, som bl.a. indebar adgangskrav og flere undervisningstimer. Med den seneste aftale om erhvervsuddannelserne har vi styrket kvaliteten i grundforløbene, så færre vil falde fra.

Nu skal reformerne have lov at virke, og det ser de heldigvis ud til at gøre. Optagene stiger, og flere får en praktikplads.

Skolerne skal de have tid og plads til at koncentrere sig om at lave relevante og højt kvalificerede erhvervsuddannelser, så flere unge bliver faglærte i fremtiden.

Erhvervsuddannelser med bedre praktikmuligheder

De borgerlige partier har foreslået at importere faglærte fra lande uden for Europa, fordi virksomhederne mangler arbejdskraft.

Vi vil starte et helt andet sted: Lad os færdiguddanne de unge, som er i gang.

I dag mangler mange på landets erhvervsuddannelser en praktikplads. 10.000 unge kan ikke afslutte deres uddannelse, fordi de ikke kan komme i lære.

Vi kan ikke fortænke nogen i at fravælge landets erhvervsuddannelser, hvis de ikke ved, om de kan få lov til at gøre uddannelsen færdig.

Erhvervsuddannelser skal vises større respekt

Én ting er vilkårene på erhvervsskolerne, noget andet er at få flere til at vælge vejen derhen. Det skal være lige så anset at vælge erhvervsskolen som enhver anden ungdomsuddannelse.

En studentertue og et svendebrev er lige værdifulde. Danmark har brug for kloge hænder og kvikke hoveder.

I lang tid har der været en tendens til at se lidt ned på de unge, der søger ind på vores erhvervsuddannelser. Den tendens skal vi bryde.

Det er lige så fint at bygge et hus, som det er at tegne det. Ingen uddannelse er finere end andre. Danmark har brug for alle.

Bedre erhvervsuddannelser begynder i folkeskolen

Hvis flere skal vælge en af de mange erhvervsuddannelser, skal de vide mere om, hvad de har at vælge imellem.

Erhvervsuddannelser skal præsenteres på lige fod med en hver anden ungdomsuddannelse under studievejledningen. Det er første skridt. Og måske endnu vigtigere: En praktisk uddannelse skal i højere grad ligge i naturligvis forlængelse af grundskolen.

Hvis du bruger det meste af dine første ni skoleår på boglige fag, så er klart, at en boglig uddannelse ligger mere ligefor end en håndværksuddannelse.

Socialdemokratiet har sammen med SF og De Radikale foreslået 10 konkrete tiltag, der skal styrke de praktiske fag og den praktiske dannelse i folkeskolen. Blandt andet for at øge kendskabet til vores erhvervsuddannelser.

Det er allerede lykkedes os at samle et bredt flertal bag en del af forslagene, så vi nu styrker undervisningen i praktiske fag i folkeskolens ældste klasser.

Erhvervsuddannelser skal føre til rimeligt arbejdsliv

Vi kan ikke løse det hele i uddannelsessystemet. De unges valg handler også om fremtiden.

Vi må spørge os selv: Kan man fortænke nogen i at fravælge vores erhvervsuddannelser, hvis de kan se frem til et langt og nedslidende arbejdsliv uden mulighed for at trække sig tilbage i tide?

Faglærte anbefaler ikke deres børn at gå samme vej, hvis de kan se, at børnene kommer til at arbejde, indtil kroppen ikke kan mere.

Når Venstre sår tvivl om danskernes pensionsalder, skaber det ikke kun utryghed hos de mange danskere, der ikke ved, hvornår de kan trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Det gør det også sværere at råde unge til at søge ind på vores erhvervsuddannelser – de ved ikke, hvilket arbejdsliv de kan se frem til, eller hvornår de kan gå på pension.

Usikkerheden kan blive tungen på vægtskålen, der får de unge til at fravælge erhvervsskolerne.

Nej til at hæve danskernes pensionsalder endnu mere. Ja til en rimelig pensionisttilværelse.

I dag bliver mange allerede slidt ned, før de kan gå på pension.

Socialdemokratiet har foreslået en ny ret til tidlig pension. Den skal gælde nedslidte og dem, der har været længst tid på arbejdsmarkedet.

Gymnasium

Et blandet og bedre gymnasium. Stx, hhx og htx skal klæde de unge bedre på til uddannelsessystemet, og vi vil sikre et mere blandet gymnasium.

Det almene gymnasium er ikke for alle

Størstedelen af en ungdomsårgang tager i dag en ungdomsuddannelse, og for de fleste unge falder valget på stx, hhx og htx.

Det er en sejr for velfærdssamfundet, at gymnasiet i dag er en uddannelse for den brede befolkning. Men det står efterhånden også klart, at mange unge vælger især det almene gymnasium, fordi det er det, man gør efter 9. eller 10. klasse.

Der er opstået en grad af uddannelsessnobberi i det danske uddannelsessystem. De boglige ungdomsuddannelser bliver betragtet som finere end håndværksfagene.

Sådan skal det ikke være. Gymnasiet skal være et valg på linje med andre muligheder – fx erhvervsskolerne. De unge skal have et reelt valg – ingen ungdomsuddannelse er bedre eller mere rigtig end andre.

Socialdemokratiet vil arbejde på, at vores unge mennesker havner på rette hylde. Alle skal ikke på det almene gymnasium. Ligesom alle ikke skal være håndværkere eller HK'ere.

Vi skal gøre det, vi er gode til. For vores egen skyld og for samfundets skyld.

Danmark lever af, at dygtige elektrikere, programmører, portører, ingeniører og økonomer arbejder sammen.

Vi har brug for alle, og for at alle bliver så dygtige, de kan.

Et gymnasium, der fører dig videre.

Det almene gymnasium, handelsegymnasiet, teknisk gymnasium og HF skal i endnu højere grad åbne dørene for unge, så de kan tage en uddannelse og få fast plads på arbejdsmarkedet i fremtiden.

Det er hovedformålet for stx, hhx og htx.

Med den seneste gymnasireform fik vi forhandlet os frem til en aftale, der øger den sociale mobilitet og gør flere i stand til at gennemføre uddannelsen, så de kan læse videre bagefter.

Bl.a. ved at sikre, at HF stadig giver adgang til de videregående uddannelser, gøre matematik obligatorisk og forenkle studieretningerne.

Det er afgørende, at alle studenter har kvalifikationerne til at læse videre, når de har haft sidste dag på deres gymnasium.

Derfor skal økonomien også være i orden.

Venstres, De Konservatives og Liberal Alliances årlige nedskæringer på landets ungdomsuddannelser skal stoppes. Det lille lokale gymnasium uden for de store byer bliver særligt hårdt ramt. Det kan føre til lukninger, og at færre unge tager en uddannelse.

Bedre blandede gymnasium

Når de kommende studenter skal vælge gymnasium, går mange uden om det lokale gymnasium, hvis sammensætningen af elever er skæv.

Det er en god nyhed, at flere med indvandrerbaggrund tager en ungdomsuddannelse, herunder det almene gymnasium. Men det er en dårlig nyhed, at 13 gymnasier i dag har flertal af elever af anden etnisk oprindelse end dansk.

Opdelte gymnasier skader [integrationen](#) og svækker sammenhængskraften. Vi ønsker at blande gymnasierne bedre, så et gymnasium ikke i fremtiden har flere end 30 procent elever med udenlandsk baggrund.

Målet er, at gymnasierne afspejler samfundet, og at flere unge vælger deres lokale gymnasium i stedet for at vende det ryggen.

Sammen med andre ungdomsuddannelser giver stx, hhx og htx unge frihed og muligheder for at være en del af det danske samfund.

Videregående uddannelse

En videregående uddannelse skal føre til arbejde. Videregående uddannelse og forskning skal passe bedre til samfundets behov.

Målet med en videregående uddannelse er at få et job

Tiden er til et nyt fokus i uddannelses- og forskningspolitikken: Vi har nået målet om, at seks ud af ti tager en videregående uddannelse, og Danmark er stadig et af de lande, der bruger den største andel af BNP på forskning. Nu skal vi løfte kvaliteten og relevansen af uddannelserne og forskningen, så de passer bedre til erhvervslivets og samfundets behov.

Vi mener, at universiteterne og professionshøjskolernes hovedfokus bør være:

1. Større fokus på naturvidenskab og teknisk forskning. Gerne i tættere samarbejde med erhvervslivet. Konkret vil vi hæve andelen af de offentlige udgifter til teknisk forskning og udvikling fra 15 til 20 procent.
2. Videregående uddannelse skal føre til job; det skal også afspejle sig i indholdet af uddannelserne.
3. Videreuddannelse skal fylde mere; uddannelsessystemet skal omstilles til livslang læring.

En videregående uddannelse skal være relevant

Når man som ung bruger op til fem år på at tage en videregående uddannelse, så skal det også være muligt at finde et arbejde bagefter. I dag er alt for mange ledige i lang tid efter den sidste eksamen.

Flere ting spiller ind. Det er bl.a. et spørgsmål om, at der ikke må blive uddannet flere, end arbejdsgiverne efterspørger, og at indholdet af den videregående uddannelse skal passe til det arbejdsmarked, som den nyuddannede skal ud på.

Videregående uddannelse som videreuddannelse

Det er selvfølgelig svært at spå om, hvilken arbejdskraft erhvervslivet og det offentlige får brug for om 5-10 år.

Derfor skal videregående uddannelse i højere grad være videreuddannelse. Vi skal væk fra ideen om, at man tager en uddannelse som ung, og så arbejder man resten af livet. Danskerne skal uddanne sig hele livet.

Opkvalificering og efteruddannelse skal fylde mere, og uddannelsessystemet skal være mere fleksibelt, så det passer til det arbejdsmarked, vi går i møde.

Du starter måske med en teknisk eller faglig uddannelse, og så kan du senere i livet bygge ovenpå med en videregående uddannelse, hvis behovet opstår.

[Læs mere om opkvalificering og videreuddannelse](#)

Samtidig må vi spørge, om alle, der i dag tager en kandidatuddannelse, tager den rigtige kandidatuddannelse?

Nogle steder i uddannelsessystemet uddanner vi flere kandidater, end arbejdsmarkedet efterspørger. Det betyder, at alt for mange går direkte fra specialekontoret til køen i a-kassen.

Det er ikke kun dyrt for samfundet. Det er også dyrt for den enkelte. Ingen skal uddanne sig til arbejdsløshed.

Vi skal have flere til at vælge en videregående uddannelse, som virksomhederne mangler. Og så vil vi gøre det lettere at komme ud på arbejdsmarkedet, når bacheloren er i hus, så de studerende kan få erfaring fra arbejdsmarkedet, før de læser videre.

Stop besparelser på videregående uddannelse

Hvis universiteter og professionshøjskoler skal skabe bedre [uddannelser](#), skal økonomien være i orden.

Siden Lars Løkke Rasmussen blev statsminister, er der blevet skåret ned på uddannelsesbevillingerne.

Flere studier er allerede lukket, forskere er blevet fyret, og underviserne får mindre tid til de studerende.

Penge, som kunne være brugt på mere undervisning, bedre feedback og støtte til de studerende, er

forsvundet ud af uddannelsessystemet. Blandt andet fordi den siddende regering vil sænke registreringsafgiften, lette arveafgiften og gøre det billigere at købe aktier.

En socialdemokratisk ledet regering vil stoppe besparelserne.

Sats på forskning, hvor Danmark går forrest

Samtidig vil vi investere mere i den forskning, som erhvervslivet og Danmark lever af.

Teknisk forskning skal fylde mere, og så skal vi satse på forskning inden for Danmarks styrkeposition. Fx forskning i energi.

Venstre, Konservative og Liberal Alliance har skåret ned på forskning i energi, mens de har siddet i regering. Selvom lige netop danske energivirksomheder er i vækst og gør Danmark rigere.

Historisk har Danmark investeret massivt i forskning i miljø, klima og energi. Det er bl.a. derfor, at Danmark eksporterer grønne løsninger for milliarder i dag.

Hvis Danmark skal være en grøn stormagt igen, er forskning i nye grønne teknologier afgørende.

Vi skal ikke skære ned. Vi skal skrue op.

[Læs vores udspil: Danmark skal igen være en grøn stormagt](#)

Børn

Alle skal have de bedste muligheder. Vi arbejder for stærke daginstitutioner og folkeskoler, der kan give alle børn og unge en god start på livet og de bedste forudsætninger for at klare sig godt og få en uddannelse.

Alle skal have de bedste muligheder

Gode daginstitutioner, folkeskoler og uddannelser for alle unge er en vigtig grundsten i et retfærdigt velfærdssamfund. Alle skal have de bedste muligheder for at udleve deres potentiale uanset, om de kommer fra et ufaglært eller akademikerhjem. Derfor vil vi målrettet løfte kvaliteten i vores dagtilbud, skoler og ungdomsuddannelser, så alle børn og unge trives, og styrke læringen for alle børn og unge.

Dagtilbud

Stort set alle børn i Danmark går i vuggestue, børnehave eller dagpleje. Derfor skal vi have gode dagtilbud, hvor børnene trives og udvikler sig med støtte fra dygtige og nærværende pædagogiske

medarbejdere. Vi vil arbejde for at styrke dagtilbuddene og sikre bedre normeringer – særligt i de institutioner, hvor der er mest behov for det.

Dagtilbud skal også forberede børnene til livet i skolen. Derfor skal dagtilbuddene hjælpe alle børn til at udvikle gode sociale kompetencer og et godt sprog, så de ikke allerede fra start kommer bagud i skolen.

Vi skal respektere pædagogernes faglighed. Derfor vil Socialdemokratiet indgå en velfærdskontrakt med medarbejderne i den offentlige sektor, hvor målet er at få fagligheden, arbejdsglæden og stoltheden tilbage. Vi vil give mere frihed til faglighed mod, at medarbejderne forpligter sig til at levere en god offentlig service. Det vil vi gøre ved at afskaffe al unødigt bureaukrati og kontrol, så medarbejdernes faglige handlerum udvides. Ved at rydde op i procesregler og dokumentationskrav vil vi frigøre tid, som pædagogerne kan bruge sammen med børnene.

Et godt liv starter med et godt børneliv. Gode dagtilbud gør især en forskel for udsatte børn og er en nøgle til at bryde negativ social arv. Derfor skal vi styrke dagtilbuddenes helt tidlige indsats særligt for de udsatte børn.

Folkeskolen

Vores mål er, at alle børn skal blive så dygtige som muligt og trives, mens de går i skole, så de kan blive i stand til at gribe livets muligheder uanset deres baggrund eller opvækst. Det er ikke godt nok, at mange ikke lærer at læse, skrive og regne. Det skal vi lave om på.

Folkeskolen skal gøre børnene klar til videre uddannelse. Derfor er det vigtigt, at skoledagen ikke blot skal betyde mere af det samme, men skal betyde nye undervisningsformer og et læringsmiljø, der kan rumme og udfordre elever på alle niveauer.

Folkeskolen skal helst være det oplagte førstevalg for alle forældre og børn i Danmark.

Vi er på rette vej til nye og bedre rammer for vores folkeskole. Nogle steder i landet er man nået meget langt og har skabt en mere varieret og spændende skoledag, ofte i samarbejde med lokalmiljøet og i god dialog mellem ledelse og personale. Andre steder er der stadig et stykke vej at gå.

For at gøre visionerne for folkeskolen til virkelighed kræver det både politisk og faglig opbakning. Derfor vil Socialdemokratiet målrettet sætte ind for at løfte de skoler, hvor de nye rammer endnu ikke fungerer, og invitere landets skoleledere, lærere og pædagoger til at indgå i et samarbejde om at løfte vores fælles folkeskole.

Finanspolitik

Et rigere, dygtigere og mere retfærdigt Danmark. En ansvarlig finanspolitik er at udvikle og styrke velfærdssamfundet.

Finanspolitik: Prioriter velfærd og uddannelse

Hvis vi fører den rigtige finanspolitik, har vi muligheden for at skabe et rigere, mere lige og retfærdigt Danmark.

Økonomien er i fremgang, virksomhederne klarer sig bedre, flere er i arbejde. Det går den rigtige vej. Men selvom det på mange måder går bedre, står vi også over for flere udfordringer.

En ansvarlig og retfærdig økonomisk politik i Danmark anno 2019 er investeringer i uddannelse, velfærd og arbejdspladser i hele landet.

Vi vil blandt andet styrke velfærden, så den kan følge med, når vi bliver flere ældre og børn de kommende år. Vi vil målrette vækstinitiativer, så vores virksomheder også i fremtiden kan klare sig i konkurrencen med udlandet. Og så vil vi løfte erhvervsskolerne, så flere kan uddanne og efteruddanne sig.

Vi vil styrke det danske velfærdssamfund, som skaber så megen velstand og så mange muligheder for så mange mennesker, uden at det går ud over den enkeltes frihed.

[Læs vores samlede økonomiske 2025-plan Stol på Danmark](#)

En retfærdig økonomisk politik i Danmark

Venstre, De Konservative og Liberal Alliance baserer til gengæld deres økonomiske politikker på forkerte analyser. De vil lave arbejdsudbudsreformer for at få flere hænder på arbejdsmarkedet.

Men det hjælper ikke, at flere kommer ud på arbejdsmarkedet, hvis de ikke har kompetencerne til at tage de job, der er.

Vi har ikke alene brug for flere hænder. Vi har brug for de rigtige hænder.

I Socialdemokratiet har vi sagt det længe, og økonomerne giver os ret: Den rigtige økonomiske politik i Danmark er at investere i uddannelse og opkvalificering.

Virksomhederne mangler allerede kvalificeret arbejdskraft, og de kommer til at mangle endnu mere. Vi får brug for tusinder flere faglærte frem mod 2025. Elektrikere, smede og andre håndværkere.

Derfor skal vi løfte erhvervsskolerne og give ufaglærte bedre muligheder for at få et svendebrev eller papir på det, de kan.

Modsat den siddende regering, der skærer ned på uddannelse år efter år.

[Læs mere om vores opkvalificeringsreform](#)

En finanspolitik, der fører os ind i fremtiden

Socialdemokratiet og et bredt flertal i Folketinget tog ansvar for hårde reformer under krisen. Derfor vokser arbejdsudbuddet de kommende år, og vi kan investere i velfærden, som vi dengang lovede danskerne, at vi ville få råd til.

Nu vil de borgerlige partier løbe fra aftalen med danskerne og bruge pengene på at sænke skatten. Det er ikke alene løftebrud. Det er også uansvarligt, fordi de risikerer at sætte det økonomiske opsving over styr.

Der er et valg i Danmark. Mellem forskellige økonomiske politikker. Mellem en finanspolitik, der hænger fast i fortiden, og en finanspolitik, der fører Danmark ind i fremtiden.

Vores finanspolitik: Stol på Danmark

Socialdemokratiet har fremlagt en samlet plan for at en retfærdig økonomisk politik i Danmark: Stol på Danmark. Vi mener, at Danmark står over for fem udfordringer:

1. Vores velfærd er under pres
2. Produktivitetsvæksten gik i stå i 00'erne
3. Der er mangel på de rette kompetencer
4. Globaliseringen skaber kamp om arbejdspladserne
5. Væksten er for ujævnt fordelt på tværs af landet.

Disse udfordringer løses ikke ved at give personskattelettelser og finansiere dem ved at skære ned i vores fælles velfærd. Regeringen vil bruge vores fælles opsparing på at give store skattelettelser særligt til dem, der i forvejen har mest. Det er uretfærdigt, og det trækker Danmark skævt.

Vi skal i stedet styrke og bygge videre på vores unikke samfundsmodel. For at sikre en fortsat fri og lige adgang til uddannelse og sundhed. For at sikre en lav arbejdsløshed, højere vækst og fortsat grøn omstilling. For at sikre at de ufaglærte og faglærte lønmodtagere kan klare sig i den globale konkurrence.

Beskæftigelse

Flere i arbejde. Velfærdssamfundet bygger på høj beskæftigelse. Alle skal være en del af arbejdsfællesskabet. Både for deres egen og samfundets skyld.

Høj beskæftigelse får Danmark til at hænge sammen

Hvis vi også vil have et velfærdssamfund i fremtiden, er det en forudsætning, at dem der kan arbejde, er i beskæftigelse.

Alle skal bidrage med det, de kan. Det er et krav, vi stiller til hinanden. Ellers kan samfundet ikke hænge sammen, og det kan den enkelte i virkeligheden heller ikke. Man får et bedre liv af at have noget at stå op til om morgenen.

I dag er arbejdsløsheden lav, men inden for en kort årrække risikerer mange at stå uden arbejde, hvis de ikke finder en anden beskæftigelse end i dag. Titusinde ufaglærte jobs ser ud til at forsvinde. Samtidig kommer dansk erhvervsliv til at mangle lige så mange faglærte.

I stedet for at udstede den ene arbejdstilladelse efter den anden til udenlandske arbejdstagere, som virksomheder må hente hertil, mener Socialdemokratiet, at vi skal hjælpe flere herhjemme med at få en erhvervsuddannelse.

Vi vil styrke erhvervsskolerne, efteruddannelserne og foreslår en bred opkvalificeringsreform.

[Læs mere om vores opkvalificeringsreform](#)

Højere beskæftigelse blandt nye danskere

Flere ikke-vestlige indvandrere skal i arbejde. I dag står hver anden i den arbejdsdygtige alder uden for arbejdsmarkedet.

Det er især et problem blandt kvinderne. Tre ud af fire danske kvinder arbejder, mens mindre end én ud af fire somaliske kvinder er i beskæftigelse. De nuværende forsøg på aktivering ser ikke ud til at virke.

Vi vil derfor gøre det til en pligt at bidrage 37 timer om ugen, hvis man er på kontanthjælp eller integrationsydelse. For at få flere ind på arbejdsmarkedet og for at få alle til at bidrage til samfundet.

Men vigtigst af alt: For at fremme ligestillingen i de minoritetsmiljøer, hvor den har trange kår. Dit køn skal ikke bestemme, om du har et arbejde og forsørger dig selv. At få flere kvinder med minoritetsbaggrund i beskæftigelse er også et frigørelsesprojekt.

[Læs mere om bidragspligt i udspillet retfærdig og realistisk udlændingepolitik](#)

Aktivering skal få folk i varig beskæftigelse

Vi vil forbedre mulighederne for at komme i arbejde. Gennem uddannelse, virksomhedspraktik eller løntilskudsjob. Det afgørende er, at aktivering reelt hjælper arbejdsløse med at komme i beskæftigelse.

Der er for mange børnesygdomme i det nuværende system. Reformerne af førtidspension og fleksjob skal ses efter i sømmene, så vi sikrer os, at de virker efter hensigten.

Målet med reformerne var at hjælpe folk tættere på arbejdsmarkedet frem for at parkere dem på førtidspension. Det lykkes ikke i tilstrækkelig grad i dag.

Venstre, De Konservative og Liberal Alliance vil skære næsten én milliard kroner af mentorordninger, aktivering og opkvalificering af de dårligst stillede arbejdsløse.

Det er den forkerte vej at gå, fordi det skubber de danskere, der er længst væk fra arbejdsmarkedet, endnu længere væk. I stedet for at få folk i beskæftigelse bliver de holdt udenfor.

Socialdemokratiet vil skabe et system, der hjælper folk tættere på arbejdsmarkedet, fordi vi mener, at alle skal i beskæftigelse, hvis de kan.

Beskæftigelse man kan leve af

En ting er at få flere i beskæftigelse. En anden ting er at sikre, at de danskere, som er i beskæftigelse, kan leve af deres arbejde.

Vi kommer ikke uden om, at social dumping er et reelt problem i mange brancher i Danmark i dag. Udenlandsk arbejdskraft bliver hentet hertil, og mange arbejder på helt andre vilkår, end deres danske kolleger. På landevejene, i landbruget og i byggebranchen.

Det er ikke kun et problem for dem, der bliver udnyttet og underbetalt, og for de danskere, som mister deres arbejde. Det er også unfair konkurrence for de mange virksomheder, der overholder reglerne.

Hvis man arbejder i Danmark, skal man arbejde på danske løn- og arbejdsvilkår. Alle skal have en løn, de kan leve af, og et arbejde, de ikke bliver syge af.

Siden Lars Løkke Rasmussen blev statsminister, har indsatsens været forsømt. På nogle punkter ligefrem svækket.

Socialdemokratiet vil skrue op for indsatsen mod [social dumping](#).

Efteruddannelse

Efteruddannelse og opkvalificering i tide. Efteruddannelse betyder, at man også har et arbejde i morgen. Vi skal satse mere på opkvalificering og voksenuddannelse.

Efteruddannelse og opkvalificering er den næste vækstdagsorden

Efteruddannelse bliver vigtigere og vigtigere på et arbejdsmarked, der forandrer sig hurtigere og hurtigere og stiller stadig større krav til medarbejderne. Opkvalificering er nøglen, hvis arbejdsstyrken skal kunne følge med.

De kommende år får dansk erhvervsliv brug for titusindvis flere faglærte. Samtidig forsvinder lige så mange ufaglærte arbejdspladser.

De ufaglærte, som ser deres arbejde forsvinde, skal have bedre muligheder for enten efteruddannelse eller opkvalificering, så de kan tage de job, der bliver skabt. Både for deres egen, virksomhedernes og Danmarks skyld.

Efteruddannelse er den største opgave i dansk økonomi

Socialdemokratiet har en samlet plan for, hvordan vi opprioriterer opkvalificering, efteruddannelse og voksenuddannelse herhjemme.

Vi vil blandt andet styrke erhvervsskolerne, gøre det mere økonomisk attraktivt for ledige at opkvalificere sig og sikre praktikpladser til alle.

Helt konkret foreslår vi blandt andet at:

1. Fjerne besparelserne på erhvervsskoler
2. Hæve dagpengesatsen til 110 procent for ledige ufaglærte, der tager en uddannelse
3. Øge indsatsen for at hjælpe ordblinde voksne danskere

[Læs mere om Socialdemokratiets opkvalificeringsreform](#)

Opkvalificering, efteruddannelse og voksenuddannelse bliver afgørende for, om opsvinget kan fortsætte, og for om danskerne kan tage de job, der bliver skabt de næste 5-10 år.

Det er den største opgave for dansk økonomi lige nu: Flere faglærte til virksomhederne. Bedre uddannelsesmuligheder for medarbejderne.

Efteruddannelse må ikke blive kritik af ufaglærte

I debatten om opkvalificering og efteruddannelse kommer det let til at lyde, som om Danmark ikke har brug for ufaglærte. Det er ikke rigtigt.

Langt størstedelen af de ufaglærte arbejder i højt kvalificerede stillinger i danske virksomheder. Flere steder tager det flere måneder, fra en medarbejder er ansat, til han eller hun er lært op og kan indgå i arbejdet.

Selvom mange ikke har nogen formel uddannelse, har de altså reelt en teknisk - måske ligefrem faglært - uddannelse fra arbejdslivet.

Vi har to mål med efteruddannelse og opkvalificering af ufaglærte:

For det første skal ufaglærte have papir på de kvalifikationer, de har. Så det ikke kun er deres nuværende arbejdsgiver, der ved, hvad de kan, men også den næste.

For det andet skal vores mange dygtige ufaglærte have bedre muligheder for at dygtiggøre sig og tage den uddannelse, de af forskellige årsager ikke har fået taget endnu.

Ordblindhed har fx stået i vejen for mange, fordi vi ikke har været gode nok til at opdage og hjælpe de mennesker, der har svært ved at læse og skrive. Det skal vi gøre bedre. For vi er stadig ikke gode nok. Hver sjette forlader i dag 9. eller 10. klasse uden at kunne skrive og læse godt nok til at tage en uddannelse.

Bedre efteruddannelse på stærkere erhvervsskoler

Hvis flere ufaglærte skal blive faglærte, skal erhvervsskolerne have bedre vilkår. Igennem mange år er de blevet forsømt politisk og økonomisk, og de bliver det stadig.

Venstre er på overfladen optaget at få flere faglærte i Danmark, men samtidig har de skåret 2 procent på erhvervsuddannelserne, siden Lars Løkke Rasmussen blev statsminister.

Hvis skolerne ikke får ro om økonomien, kan vi ikke forvente, at de kan løfte en større opgave. Vi vil stoppe og tilbagerulle de borgerlige besparelser og i stedet investere i uddannelse. Ikke mindst erhvervsuddannelserne.

Fleksjob

Fleksjob skal give mening og frihed. Fleksjob skal sikre flere mennesker en plads på arbejdsmarkedet.

Fleksjob giver plads til flere

Der skal være plads til alle i det danske arbejdsfællesskab – også dem, der ikke kan tage et almindeligt fuldtidsarbejde. Vi skal have lov til at bidrage med det, vi kan.

Fleksjob betyder, at arbejdslivet ikke behøver være fuldtid eller intet.

Grundlæggende er fleksjob en anerkendelse af, at man sagtens kan gøre en positiv forskel på arbejdsmarkedet, selvom man af den ene eller anden grund ikke kan arbejde 37 timer om ugen.

Ingen skal parkeres på offentlig forsørgelse, alene fordi de har brug for, at arbejdsgiverne tager særligt hensyn til dem.

Det skal være muligt at have et aktivt arbejdsliv, selvom man kun kan arbejde få timer og har brug for mere omsorg og andre særlige rammer end andre. Her spiller de socialøkonomiske virksomheder en stor rolle.

Fleksjob skaber et rummeligt arbejdsmarked

Sidst Socialdemokratiet sad i regering, stod vi bag en reform af førtidspension og fleksjob. Reformen gav endnu flere og bedre muligheder for at oprette ressourceforløb, som skulle føre til en fuldtidsansættelse eller et fleksjob.

Intentionen bag reformen var rigtig: Vi skal afprøve mulighederne, før vi tilkender førtidspension.

Socialdemokratiet tror på, at både samfundet og den enkelte har bedst af at være en del af et arbejdsfællesskab. Og nedsat arbejdsevne skal ikke tvinge folk til fuldtidslediggang. Der skal være reelle tilbud om at bruge den arbejdsevne, man har.

Reformen har hjulpet mennesker fra arbejdsløshed og ensomhed til et job og et arbejdsfællesskab. De er nu skattede kolleger på en arbejdsplads. Det er godt.

Men reformen har også ført til, at folk, der ikke kan passe et arbejde, alligevel bliver bedt om at gøre det.

Tanken bag ressourceforløbene var at give de mest udsatte borgere den tværfaglige og rehabiliterende indsats, der er nødvendig. Det er lige så meget et socialt spørgsmål som et beskæftigelses spørgsmål.

Evaluer reformen af fleksjob og førtidspension

Sengeliggende skal ikke i aktivering, og handicappede skal ikke tælle varer på hylderne i et supermarked fem minutter om dagen. Der findes mange absurde eksempler på, at syge borgere er blevet sat til et meningsløst og nedværdigende arbejde. Sådan skal det ikke være.

Derfor vil vi gennemføre en evaluering af reformen af fleksjob og førtidspension. Det, der ikke fungerer, skal laves om.

Der er mange mennesker, der gerne vil arbejde, men som slet og ret er for syge. De har selvfølgelig krav på alles respekt og hjælp.

Vi vil fortsat arbejde på at bringe folk tættere på arbejdsmarkedet.

Princippet er det samme som hele tiden: Ingen skal parkeres på offentlig forsørgelse, hvis de kan arbejde. Men dem, der ikke kan arbejde, skal ikke.

Arbejdsløshed

Arbejdsløshed er roden til alt ondt. Arbejdsløshed skader den enkeltes velfærd og velfærdssamfundet.

Arbejdsløshed fjerner borgeren fra samfundet og sig selv

Socialdemokratiet ser arbejde som grundlaget for både samfundet og den enkelte. Og arbejdsløshed som roden til alt ondt.

Uddannelse er det stærkeste værn mod arbejdsløshed. I mange år har Danmark fokuseret meget på gymnasierne og de videregående uddannelser. Til gengæld er erhvervsskoler og efteruddannelse blevet forsømt.

Frem mod 2025 forsvinder titusinder ufaglærte job. Til gengæld bliver der skabt lige så mange nye job til faglærte. Flere unge skal ind på erhvervsskolerne, og flere ufaglærte skal have svendebrev, så de også har et arbejde om fem år.

Socialdemokratiet vil investere i erhvervsuddannelserne, opkvalificering og efteruddannelse.

Arbejdsløshed må ikke sætte sig

Uanset hvor mange job, der bliver skabt, får en lille gruppe danskere aldrig fodfæste på arbejdsmarkedet.

8.000 danskere har været på kontanthjælp i mere end ti år. De sidder fast i arbejdsløshed. Vi skal have vristet dem fri og fundet en plads til dem. Både for samfundets og deres egen skyld.

Velfærdssamfundet kan kun hænge sammen, hvis alle bidrager med det, de kan. Og den enkelte får også en bedre tilværelse af at have kolleger og opgaver at stå op til. Det betyder noget for mennesker, at nogen mangler dig, hvis du ikke er der.

Ud af arbejdsløshed

Mange af dem, der er ramt af længerevarende arbejdsløshed, er ikke-vestlige indvandrere. Det går ud over integrationen. Den bedste måde at blive integreret i det danske samfund er ved at have et arbejde. Og det næstbedste er at have en hverdag, som svarer til at gå på arbejde.

Derfor vil Socialdemokratiet indføre pligt til at arbejde eller bidrage til samfundet på anden vis. For at få flere ind på arbejdsmarkedet, så de bliver en del af Danmark. Og så de får friheden til selv at vælge, hvad de vil i deres liv. At kunne forsørge sig selv er også friheden til at bestemme selv.

Arbejdsløshed er et fælles ansvar

Blandt borgerlige er det udbredt at mene, at arbejdsløshed kommer af dovenskab eller frirytteri. Kan man finde arbejdsløse, der udnytter systemet? Ja. Er de mange? Nej. Langt de fleste, der sidder fast i arbejdsløshed, vil gerne have et arbejde.

Ansvar for at få et arbejde er først og fremmest deres eget. [Velfærdssamfundet](#) må aldrig tage ansvaret fra borgerne, fordi man i samme øjeblik umyndiggør dem.

Danskere, der har brug for hjælp, er ikke klienter. De er borgere, der selv kan og skal, men som af den ene eller anden grund har brug for andres hjælp til at finde et arbejde og finde sig til rette.

[Det danske beskæftigelsessystem](#) fungerer for mange, men ikke for alle. Derfor skal vi se beskæftigelsespolitikken efter i sømmene. Også vores egne reformer af førtidspension- og fleksjobordninger.

Alle, der kan arbejde, skal arbejde. Men dem, som ikke kan, skal selvfølgelig ikke.

Social dumping

Social dumping skal stoppes. Social dumping er en trussel mod arbejdspladser i Danmark. Vi arbejder for dansk løn for dansk arbejde og for dansk arbejde under danske vilkår.

Social dumping skal bekæmpes

Social dumping truer vores samfundsmodel. Alle kender eksemplerne:

Stewardesser og piloter flyver til en alt for lav løn og under kritisable vilkår.

Lastbilchauffører lever kummerlige liv på danske og europæiske rasteplasser, fordi de bliver udnyttet af vognmænd, der går helt til kanten af, hvad de kan tillade sig.

Folk gør rent om dagen og serverer om aftenen, fordi de ikke kan leve af ét job, men må have flere. I Tyskland og England har man et begreb for det fænomen: Working poor.

Vi får forhåbentligt aldrig et dansk ord, der dækker det samme. Vi skal bekæmpe social dumping.

På danske arbejdspladser skal man have en løn, der er til at leve af, og et arbejdsmiljø, som man ikke bliver syg af. Til gengæld får virksomhederne veluddannede, trygge og produktive medarbejdere, der kan klare sig i den stadig hårdere internationale konkurrence. Det er kernen i den danske model, som har gjort vores samfund til et af verdens rigeste, tryggeste og mest lige.

Illegalt arbejde presser danske arbejdspladser

De senere år er presset på danske arbejdspladser steget, og problemerne med social dumping er blevet værre. Den fri bevægelighed i EU øget presset på lønmodtagernes løn og rettigheder. Illegale arbejdere ryster det regulerede danske arbejdsmarked, som vi kender det, og skævvrider konkurrencen mellem virksomheder.

Illegal arbejdskraft er et reelt problem, som både presser vilkårene på danske arbejdspladser og bliver udnyttet til at unddrage sig skat.

Venstre, De Konservative og Liberal Alliance ser igennem fingre med social dumping. Det vil vi ikke.

Vi foreslår konkret markant større bøder, flere razziaer, kædeansvar for virksomhederne og krav om arbejdstilladelse i Danmark fra første dag.

Vi vil videre af det spor, vi lagde sidst, vi var i regering. Dengang blev der indført ID-kort på landets byggepladser og nummerpladekontrol for at hindre ulovlig udenlandsk godstransport.

Der blev også blevet afsat et tocifret millionbeløb til kontrol, og samarbejde mellem Arbejdstilsynet, SKAT og politiet blev styrket.

Brug EU i kampen mod social dumping

Kampen mod social dumping tager vi ikke kun i Danmark. Vi kæmper også for ordentlige danske arbejdspladser i EU.

Den frie bevægelighed skal også være en retfærdig bevægelighed.

For det er ikke kun i Danmark, at lønmodtagerne oplever et pres på løn, arbejdsvilkår og grundlæggende rettigheder. Det sker over hele Europa og er med til at skabe ulighed og frustration.

Problemet er, at den fri bevægelighed af arbejdskraft, kapital og varer har forrang for alt andet. I særdeleshed respekten for lønmodtagernes lønninger, rettigheder og arbejdsvilkår. Det holder ikke.

Både på Christiansborg og i Bruxelles arbejder Socialdemokratiet for, at EU skal intensivere kampen mod social dumping.

Vi arbejder fx for at ændre udstationeringsdirektivet, så man reelt forfølger målet om samme løn for samme arbejde på samme sted.

Vi vil have sat en stopper for løndumping i flybranchen og lave regler, der forhindrer cabotagekørsel.

Allerede nu arbejder vi på at få indført en social protokol, der sidestiller respekten for lønmodtagernes grundlæggende rettigheder, lønninger og arbejdsvilkår med de økonomiske friheder, der lige nu vejer tungest i EU.

[Læs mere om vores EU-politik i publikationen En solidaritetspagt for Europa](#)

Boliger

Byer med plads til alle. Vi skal bygge flere og billigere boliger.

Vi skal bygge flere og billigere boliger

For Socialdemokratiet er det vigtigt, at vi bor blandet, går i skole sammen og møder hinanden i samfundet. Socialdemokratiets vigtigste prioriteter er derfor, at almindelige lønmodtagere fortsat skal have råd til at bo i de største byer, og at der ikke eksisterer parallelsamfund med andre grundlæggende værdier. Vores samfundsmodel bygger på et stærkt fællesskab, som styrkes, når vi bor blandet på tværs af etniske, sociale og økonomiske skel. Det betyder, at børnene går i skole sammen, vi spiller fodbold i samme lokale klub og møder hinanden i hverdagen. Sammenhængskraften i samfundet bliver større, når vi bor side om side med folk, som ikke nødvendigvis er som vi selv.

Overalt i de store byer i landene omkring Danmark ser vi, hvordan boligpriserne bare stiger og stiger. Der er byer, hvor man i dag må sige, at mennesker med en almindelig lønindkomst reelt ikke har råd til at bo centralt længere. Sådan må det ikke gå i Danmark. Med Socialdemokratiets boligudspil vil vi derfor arbejde for flere og billigere almene boliger.

En anden udfordring er, at for mange boligområder oplever lav beskæftigelse, manglende uddannelse, høj kriminalitet og store sociale problemer blandt beboerne. Og der er boligområder, hvor beboerne føler sig utrygge, og hvor vores politi og brandfolk ikke kan komme uden at rykke talstærkt

ud. De boligområder risikerer at udvikle sig til parallelsamfund. Det er et problem for vores sammenhængskraft. Antallet af udsatte boligområder skal derfor nedbringes.

Vækst

Et rigere Danmark. Vækst i erhvervslivet skaber arbejdspladser og gør Danmark rigere. Den næste store opgave er at omstille produktionen, så økonomisk vækst bliver grøn vækst.

Vækst i virksomhederne

Hvis dansk økonomi skal fortsætte med at være i vækst, skal vi sætte målrettet ind for at skabe bedre vilkår for private virksomheder.

På mange måder går det godt i Danmark i dag. Vi er et af verdens rigeste og mest lige lande. Virksomhederne vokser, eksporten stiger, arbejdsløsheden falder.

Men hvis fremgangen skal fortsætte, og flere skal have del i den, så vi have økonomisk vækst i hele landet.

Der er tre hovedudfordringer for dansk økonomi og et Danmark i vækst:

1. Virksomheder kommer til at mangle kvalificeret arbejdskraft i fremtiden. I 2025 har vi brug for titusindvis flere faglærte end i dag.
2. Allerede i dag har nogle brancher akut brug for specialiserede medarbejdere. Hvis de ikke kan ansætte nok med de rigtige kvalifikationer, må de afvise ordrer eller flytte arbejdspladser til udlandet.
3. Globaliseringen og den stigende internationale konkurrence stiller stadig større krav til, hvor produktive virksomheder skal være, hvis de skal kunne blive i Danmark. De sidste 16 år har Danmark mistet omkring 100.000 industriarbejdspladser. Udviklingen er ved at vende, men den skal have hjælp.

Konkrete forslag til større vækst

Vi har en samlet vækstreform med 11 konkrete forslag til, hvordan vi skaber vækst og [arbejdspladser](#) i hele landet. Regeringen har heldigvis ladet sig inspirere af Socialdemokratiet, og gennemført dele af vores forslag. Men der skal mere til.

Vi vil sikre større viden og flere investeringer i virksomhederne, højere produktivitet i produktionen og mere kvalificeret arbejdskraft på både kort og langt sigt.

Det er vækst der virker. Både for store og små virksomheder.

Læs vores vækststudspil: Vækst der virker

Ikke alene er det godt for erhvervslivet, at vi har økonomisk vækst. Det er også godt for samfundet. Et velfungerende og voksende privat erhvervsliv er forudsætningen for velfærden. Og så er det godt for borgerne, når der bliver skabt flere og bedre arbejdspladser.

Grøn vækst

Danmark skal satse på sine økonomiske styrkepositioner, og en af dem er grøn vækst.

Vi vil investere endnu mere i grøn forskning og teknologi. Det øger eksporten, forbedrer konkurrenceevnen, skaber nye arbejdspladser og er en gevinst for miljøet.

I dag eksporterer Danmark bæredygtige løsninger for milliarder, og sektoren beskæftiger ti-tusinde ansatte.

Vi skaber endnu mere grøn vækst ved at omstille til en mere bæredygtig produktion og investere i klimaløsninger. Det skaber arbejdspladser og sikrer, at Danmark også i fremtiden er et produktions- og landbrugsland.

Det er ikke nemt. Det enkle er at forbedre miljøet ved at hæmme økonomisk vækst. Eller øge væksten ved at ødelægge miljøet. Det svære er, at få de to hensyn til at balancere. Men Danmark har vist, at det kan lade sig gøre at skabe grøn vækst.

Socialdemokratiet vil gøre Danmark til en grøn stormagt igen.

Læs udspillet: Danmark skal igen være en grøn stormagt

Veje til vækst

Vores vækstreform skal skabe vækst og sikre arbejdspladser. Det er lykkedes Socialdemokratiet at få gennemført flere af forslagene, men vi vil gøre mere. Vi vil arbejde for målrettet at skabe bedre vilkår for erhvervslivet og sikre danske arbejdspladser.

1. Øget fradrag for forskning og udvikling på 130 procent
2. Forhøjet afskrivningsgrundlag for små og mellemstore virksomheders investeringer i maskiner og IT-udstyr
3. Styrkelse af teknisk forskning

4. Oprettelse af fast-trackordning til SKAT ved udenlandske virksomheders etablering i Danmark
5. Afdækning af barrierer for lagring og konvertering af energi
6. Ansvarlig kapital til små og mellemstore virksomheder
7. Opkvalificeringsreform: Flere faglærte – nye arbejdspladser
8. Flaskehalsudspil: Flere medarbejder til et Danmark i vækst

EU

Samarbejde hvor det giver mening. Vi ønsker et stærkt EU, hvor vi samarbejder om grænseoverskridende problemer, men hvor vi også gør noget ved de udfordringer, som EU står over for i disse år.

Samarbejde hvor det giver mening

Brexit-kaoset viser tydeligt, at man ikke bliver hverken stærkere, rigere eller mere handlelydig af at stå alene. Faktisk tvært imod. Derfor har vi brug for et velfungerende EU-samarbejde, så vi sammen kan tage hånd om fælles grænseoverskridende udfordringer såsom klimakrisen og internationalt skattefusk.

Sådan er det bare ikke i dagens EU-samarbejde. I over 20 år har der været et solidt borgerligt flertal i EU – og det kan mærkes. Markedet er ikke bare blevet sat fri, det er løbet løbsk. Resultatet har været social dumping, unfair konkurrence og et ræs mod bunden på selskabsskatten. De rige er blevet rigere, lønmodtageren er blevet ladt i stikken, og almindelige menneskers arbejdsvilkår og velfærd er under pres.

Sammen skal vi slå ring om ordentlige arbejdsforhold på hjemlandenes vilkår. Sådan kan vi værne om den danske model og vores gode løn- og arbejdsvilkår. Sammen skal vi tage et opgør med skatteflygt og skattesvindler. Sådan kan vi sikre en fair finansiering af det danske velfærdssamfund, hvor også multinationale selskaber bidrager.

Ved europaparlamentsvalget i 2019 ønsker Socialdemokratiet at opstille et klart valg for Danmark og Europa. Nogle ønsker mere af det samme. Andre, at vi helt melder os ud af Europa. Men ingen af disse to tilgange løser de problemer, som Danmark står overfor.

For Socialdemokratiet er valget derfor klart. Vi ønsker at trække EU-samarbejdet i en ny og socialdemokratisk retning. En solidarisk retning. En retning, hvor EU sikrer ordentlige arbejdsvilkår og fair skattebetaling. Dét er samarbejde, der giver mening. Solidaritetspagten er Socialdemokratiets bud på dette.

[Læs publikationen "En Solidaritetspagt for Europa"](#)

[Læs mere om Socialdemokratiets EU-politik i følgende pjece, som er baseret på en kronik af Mette Frederiksen samt Socialdemokratiets solidaritetspagt: Vi skal genvinde europæernes tillid](#)

[Se den korte film om den fælles solidaritetspagt i Europa](#)

[Få også et indblik i Socialdemokratiets europapolitiske linje i denne korte film:](#)

Forsvar

Ansvar hjemme og ude i verden. Vi ønsker et effektivt forsvar, så vi står vagt om danskernes tryghed og samtidig bidrager til at løse opgaver ude i verden.

Forsvar: Ansvar hjemme og ude i verden

Danmark har brug for et velfungerende og effektivt forsvar, der både kan håndtere vores sikkerhed som nation og samtidig kan bidrage til at løse opgaver ude i verden.

Vi har de senere år været vidne til stadigt flere trusler mod vores sikkerhed: Terrorisme og flygtningestrømme, et aggressivt Rusland og voldsomme cyberangreb. Socialdemokratiet vil altid sætte danskernes tryghed først, og det vil vi tage alle midler i brug for at sikre.

Derfor var vi en del af det seneste forsvarsforlig, som over de kommende år tilføjer forsvaret et massivt løft. Det var et rettidigt svar på det stigende trusselsniveau.

For os var det især vigtigt, at vores forsvar mod cyberangreb blev markant styrket. Truslerne fra cyberspace er større end nogensinde og har alvorlige sikkerhedsmæssige og samfundsøkonomiske konsekvenser for Danmark.

Med det nye forsvarsforlig prioriterede vi også flere midler til internationale missioner – dels i vores nærområder, men også langt væk fra Danmarks grænser. Det er vigtigt for os, at vi fremadrettet både kan deltage i militære operationer og samtidig hjælpe med fredsbevarende missioner i FN-regi.

Når vi udsender vores soldater, er det afgørende for Socialdemokratiet, at de har opbakning fra et bredt flertal i Folketinget. Det skylder vi vores soldater. Og det er lige så vigtigt, at vi er der for dem, når de kommer hjem – nogle desværre med ar på krop eller sjæl. Det ansvar tager vi på os. Vi skal passe godt på dem, der har passet godt på os.

Kultur

Alle skal kunne deltage i kulturlivet. Vi ønsker stærke public service-medier og et rigt forenings- og kulturliv.

Kultur er en kilde til fornyelse og inspiration, men det er også det kit, der binder os sammen som nation, og det er ofte igennem kulturelle oplevelser, kunst, idræt og i foreningslivet, vi som danskere finder fællesskab.

Socialdemokratiet støtter stærke public service-medier. I en tid hvor vi oversvømmes af internationalt, kommercielt medieindhold, er det en styrke, at der kan produceres reklamefrit dansk kvalitetsindhold uafhængigt af politiske, økonomiske og erhvervmæssige interesser. Det skal vi værne om. Public service-medier sikrer, at danskerne får tilbudt danskproduceret kvalitetsindhold på alle platforme. Og giver os noget at være fælles om – på tværs af uddannelse, holdninger og postnummer.

Ildræts- og foreningslivet er en central del af det danske demokrati, og derfor ønsker Socialdemokratiet at styrke det. Alle – uanset alder eller økonomisk formåen – skal kunne engagere sig i idræts- og foreningslivet. Det frivillige foreningsarbejde er med til at styrke den sociale sammenhængskraft, og vi skal være stolte af, at så mange i vores samfund vil gøre en forskel for andre ved at være aktive i en forening eller frivillige.

Landbrug og fødevarer

En fødevarereproduktion i balance. Vi vil skabe vækst og arbejdspladser i fødevarer- og landbrugs- erhvervene og samtidig sikre, at der tages hensyn til miljø, natur og drikkevand.

Landbrug: En fødevarereproduktion i balance

Danmark er et landbrugsland, og det skal vi fortsætte med at være. Samtidig skal Danmark igen være en grøn stormagt. Derfor skal Danmark producere endnu grønnere og gå forrest for at forsyne hele verdenen med bæredygtige fødevarer. Derfor vil vi udvikle fødevarerektoren i Danmark, og samtidig gå forrest globalt, hvor vi vil etablere en global fremtidsfond på 20 mia. kr., der blandt andet skal sikre en endnu mere bæredygtig fødevarereproduktion.

Socialdemokratiet ønsker at føre en fødevarer- og landbrugspolitik, som skaber vækst og arbejdspladser i hele Danmark. Fødevarerektoren har stor betydning for Danmark. Derfor er det afgørende, at erhvervet sikres gode og stabile rammevilkår. Socialdemokratiet vil samarbejde bredt og lytte til erhvervet sådan, at fødevarerektoren fortsat kan udvikle sig under hensyn til miljø, natur og drikkevand. Vi vil eksempelvis gennemføre en jordreform, der skaber bedre vilkår for erhvervet og samtidig giver mere plads til natur og miljø. Vi vil samarbejde med landbruget om nye bindende klimamål. Og vi vil gennem en miljøgaranti sikre vores vandmiljø mod forurening fra landbruget.

Dansk landbrug skal også gå forrest for at sikre god dyrevelfærd. Socialdemokratiet arbejdede i sidste regeringsperiode hårdt for bedre dyrevelfærd. Vi lavede flere planer, der skulle forbedre dyrevelfærd i landbruget. Det spor vil vi tilbage på.

Danske fødevarer skal være de sikreste og sundeste i verden. Derfor tager vi problemer som listeria og MRSA meget alvorligt. Vi skal følge udviklingen nøje, så vi kan handle i tide. Vi gik forrest med en handlingsplan mod MRSA, hvor vi eksempelvis stillede skrappe hygiejnekrav, nedsatte antibiotikaforbruget og besluttede at udfase brugen af særligt problematiske antibiotika. Danskernes sikkerhed og sundhed er afgørende for os. Derfor vil det være en hjørnesten i den socialdemokratiske fødevarerpolitik at sætte yderligere fokus på at sikre sunde fødevarer.

Landdistrikter

Nærheden tilbage. Vi ønsker et land i balance og arbejder for et sammenhængende Danmark med vækst og muligheder i alle dele af landet.

Nærheden tilbage

Der findes mere end 1.000 postnumre i Danmark.

Et lille, firecifret nummer, der ret præcist angiver, hvor på danmarkskortet man befinder sig. Og som samtidig indeholder en meget større historie.

Tag nu f.eks. bare ét af numrene: 9690 Fjerritslev. En by, der gennem tiden både har haft et amtssygehus, slagteri og en jernbanestation. Det er alt sammen fortid nu. Det er det lokale gymnasium heldigvis ikke – allerede for 15 år siden lykkedes det trods spareplaner at bevare Fjerritslev Gymnasium.

Men postnummeret 9690 er meget mere end bare Fjerritslev by. Det er landet mellem hav og fjord, et område der bugter sig langs klitterne mod Jammerbugten til bakkelandskabet ud mod Limfjorden. Her mellem skove, heder, marker og klitplantager finder man bl.a. Trekroner-området, hvor landeveje binder små landsbyer som Bonderup, Skræm, Kirkedal, Bejstrup, Haverslev-Holmsø, Manstrup og Trekroner sammen.

Små lokalsamfund, hver med under 200 indbyggere, hvor borgerne for nogle år siden købte et nedrivningsklart hus i bymidten, som de renoverede – og som i dag danner lokaler for byens købmandsbutik, der ellers var lukket. Sammen med 20 frivillige drives butikken nu af en socialøkonomisk virksomhed, der samtidig giver beskæftigelse til sårbare unge mennesker. Det er også i Trekroner-området, man har taget initiativ til "Landsby på prøve", hvor en børnefamilie i tre måneder får gratis hus, bil, børnepasning, idræt og havehjælp.

Overalt i Danmark kæmper borgere og politikere for at bevare og udvikle deres lokalsamfund. På Bornholm – hvor postnumrene er fra 3700 Rønne til 3790 Hasle – er det f.eks. lykkedes at redde øens slagteri. Der bliver lavet vindmøller og solcelleanlæg. Små virksomheder vokser sig større. Børnefamilier flytter til.

I 5792 Årslev har Faaborg-Midtfyn Kommune købt og stillet en gammel fabrik til rådighed for krigsveteraner, gaming for ensomme unge, crossfit, skatere, Røde Kors, kunststillinger, borgermøder og meget mere.

De små historier fra bare nogle få af Danmarks mange postnumre siger os to ting.

For det første: At der mange steder trives et engagement, båret frem af ildsjæle, der skaber stærke lokale fællesskaber. Mennesker, der tager ansvar, og som insisterer på at præge udviklingen. Det er Danmark, når det er bedst.

Og for det andet: Politik gør en forskel. Den kan være positiv eller negativ. Men vi er selv med til at bestemme, hvad der skal ske med vores samfund.

Vi er ganske vist oppe imod en tendens, der gør sig gældende i hele verden. En urbanisering, hvor borgere flytter fra landet mod byerne.

Spørgsmålet er, hvordan vi forholder os til tidens strømning.

Tænker vi: Sådan er det jo?

Eller forholder vi os aktivt til det? Tør vi sætte spørgsmålstegn ved, om større altid er bedre? Har det en værdi i sig selv, at beslutninger træffes tæt på dem, det vedrører? Hvad er prisen for et Danmark, der ikke rives over? Socialdemokratiet vil insistere på, at vi sammen kan gøre en forskel. Politikere, foreninger, ildsjæle, borgere, erhvervsliv.

For det er der brug for.

Hvis man på en tur rundt i Danmark tager en afstikker fra motorvejen, slukker for Google Maps og lader landevejen føre én forbi de mange små landsbysamfund, kan man ved selvsyn se udfordringerne.

Side om side med de velholdte haver og huse, der er tilbage, står forfaldne og forladte bygninger. Hvor malingen skaller, fundamenter har slået sprækker, vindueskarme er faldet af, og persienerne er nedrullede. Alt sammen triste minder om noget, der var engang.

I 9574 Bælum er de fleste butikker og banken lukket. Kroen er lavet om til boliger. Købmanden er der stadig, godt bakket op af at borgerne har købt andele i butikken. Men vil man have brød fra bageren om morgenen (og hvem vil ikke gerne det?), ja så skal man nu køre til 9575 Terndrup.

Andre steder i landet kan man høre foredrag om "dengang der var liv i landsbyerne". Og på lokale museer kan man studere egnshistorien fra den tid, hvor en by ikke bare var en by, men derimod en stationsby.

Og selvom det kan lyde som om, at alt var bedre i gamle dage, så er der næppe nogen, der ønsker sig damplokomotivet tilbage. Udviklingen har ført meget godt med sig. Men når man følger den offentlige debat, får man sommetider indtryk af, at alle bor i de større byer. Sådan forholder det sig ikke.

Knap hver anden dansker bor uden for de større byer. Og vores land er altså ikke større, end at det må være muligt at have udvikling og muligheder også uden for byerne. Hvis vi vil det. Hvis vi beslutter os for det.

Det kræver en ny retning.

Hver tredje politistation er væk. Og hvor der før var 140 landbetjente, er der i dag kun 20.

Samtidig er [sygehuse](#) lukket i mange byer bl.a. i Kalundborg, Nakskov, Haderslev, Fredericia og Grenaa.

Du kan ikke længere blive lærer i Haslev. Nu skal du til Roskilde eller Vordingborg. Og du kan ikke længere gå på [erhvervsskole](#) i Maribo. Nu er det nærmeste sted Nakskov eller Nykøbing.

Det er – trods alt – ikke resultatet af en ustoppelig international urbanisering.

Det er resultatet af politiske beslutninger. Beslutninger taget med åbne øjne.

Og særligt én politiker har mere end nogen anden ansvaret. Hans navn er Lars Løkke Rasmussen.

Som indenrigsminister stod han bag kommunalreformen, der reducerede 271 kommuner til 98 kommuner og erstattede 14 amter med fem regioner.

Det blev omtalt som Lars Løkke Rasmussens ”svendestykke”. Siden fulgte reformer, der centraliserede yderligere. Domstole. Politi. Sygehusvæsen. Skat. Større og færre enheder, længere væk fra borgerne.

Med kommunalreformen ville vi – ifølge Lars Løkke Rasmussen – få ”den bedste løsning – til den billigste pris”. Den ville endda ”gøre det mere attraktivt at bo på landet”. I dag ved vi, at det ikke var sandt. Det var mest af alt en skrivebordsøvelse, der fik alvorlige konsekvenser for balancen i Danmark.

Vi kan ikke rulle hele udviklingen tilbage. Men vi kan vælge, om vi vil skifte retning.

Det vil Socialdemokratiet.

Vi har 18 forslag til, hvordan vi får nærheden tilbage. Hvordan vi samler Danmark igen. Bl.a. vil vi:

Åbne nærhospitalet tæt på borgerne. Det skal gøre det muligt for borgerne at blive behandlet for helt almindelige og ukomplicerede sygdomme – tæt på, hvor de bor.

Flytte flere uddannelser ud i hele landet. Vi vil droppe besparelserne på erhvervsuddannelserne og i stedet forpligte dem til at oprette lokale uddannelsespladser. Og så vil vi styrke de små gymnasiers økonomi.

Oprette 20 nye nærpoliti-enheder fordelt med 10 enheder på hver side af Storebælt. Det er i sig selv vigtigt, at politiet er synligt og tilstede over hele landet. Udover de nye nærpolitienheder vil vi oprette mobile politistationer, der sammen med flere moderne landbetjente skal skabe tryghed og sikre en forebyggende indsats i lokalområderne.

Fordoble nedrivningspuljen. Særligt i landdistrikterne er der flere tusinde faldefærdige huse, der skæmmer i landskabet og gør det svært at tiltrække nye borgere. Der er behov for yderligere støtte til at rive de huse ned.

De visioner, vi lægger frem nu, handler især om [sundhed](#), [uddannelse](#), [tryghed](#) og medindflydelse. I andre sammenhænge har vi præsenteret forslag, der skal øge væksten og forbedre [infrastrukturen](#) – hvilket også er afgørende for, at Danmark hænger sammen.

Det samme er [den grundlæggende velfærdsøkonomi](#). Den opgave har regeringen også svigtet. Det lykkedes dem ikke at finde en løsning på de åbenlyse udfordringer i den kommunale udligningsordning. Den opgave vil vi tage på os, hvis danskerne betror os ansvaret efter næste valg. Socialdemokratiet vil afsætte flere penge til den kommunale udligning, så der er råd til velfærd i alle dele af Danmark.

Det er ikke en kamp mellem land og by. Det skaber ikke mere liv i de små samfund, at regeringen skælder ud på København.

Regeringen bryster sig af, at en række statslige arbejdspladser er blevet bedre fordelt. Og det er fint. Men samtidig fører regeringen en politik, der fjerner offentlige job. I Esbjerg har man f.eks. fået 116 udflyttede statslige job, men samtidig mistet 300 kommunale arbejdspladser. Siden Lars Løkke Rasmussen blev statsminister i 2015 er der forsvundet knap 7.000 offentlige job uden for Københavnsområdet.

Samtidig har regeringen gang på gang forsøgt at føre en politik, der er både socialt og geografisk skæv. Lettelser i topskatten. Ingen progression i boligskatten. Store besparelser på ungdomsuddannelserne i provinsen. Nej til Togfonden. Færre vindmøller.

Jeg er stolt af, at det er lykkedes Socialdemokratiet at forhindre mange af de initiativer, der ellers ville vride Danmark mere skævt, end det i forvejen er.

Men Socialdemokratiets ambition handler ikke kun om at forhindre regeringen i at trække Danmark skævt. Jer, der kæmper for et Danmark i balance – I har fortjent en regering, der vil hele Danmark.

Vi vil skabe en ny udvikling. Vi vil have nærheden tilbage. Fordi vi synes, at Danmark er for lille et land til, at forskellene bliver for store. Fordi vi synes, at Danmark er for rigt et land til blindt at acceptere, at det ikke kan betale sig også at sikre velfærd og muligheder uden for byerne. Og fordi vi tror på, at vi sammen kan tage skeen i den anden hånd og forme fremtiden selv.

Lad os samle Danmark igen.

Ligestilling

Lige muligheder Vi ønsker et samfund, hvor mænd og kvinder har reelt lige muligheder, og hvor alle, uanset køn, har de samme gode muligheder for at udleve deres potentiale og leve de liv, de ønsker

Hvad er ligestilling?

Ligestilling er grundlæggende et spørgsmål om frihed og lige muligheder. Det handler om at give stadig flere mennesker muligheden for at forme deres eget liv. Uanset hvor man er født, hvad man er født som, eller hvem ens forældre er.

Den nye frihedskamp

I dag står vi over for et nyt kapitel i ligestillingens frihedskamp: [De nye danskere](#). Ligestilling mellem kønnene skal også gælde for dem. Ret og pligt. At religion altid er underordnet demokratiet.

Det kræver et opgør med de normer, der eksisterer i dele af Danmark. Det kræver først og fremmest, at flere bliver en del af det danske fællesskab. Hvor vi deler de samme grundlæggende værdier. Og hvor vi møder hinanden i boligområder og skoler.

Ligestillet forældreorlov

På mange områder er vi nået langt med ligestillingen i Danmark. Men vi er langt fra i mål. For der er stadig store forskelle mellem mænd og kvinder.

Det gælder i forhold til løn, hvor kvinder i gennemsnit tjener mindre end mænd, selv om de udfører det samme arbejde. Det gælder i forhold til chefstillinger, hvor der er alt for få kvinder, selv om de har lange uddannelser. Og det gælder i forhold til barsel.

I Socialdemokratiet ser vi gerne, at mænd tager mere barsel end nu. Derfor vil vi have en ligestillet forældreorlov, så forældrene som udgangspunkt får 16 uger hver af den dagpengeberettigede forældreorlov på 32 uger - med mulighed for helt frit at overlevere så mange af de 16 uger til den anden forælder, som man ønsker. I dag ligger alle 32 uger som udgangspunkt hos mor.

Retspolitik

Tryghed i hele Danmark. Vi insisterer på, at man som borger i Danmark skal kunne føle sig tryk – uanset hvem man er, og hvor man bor.

Retspolitik: Et synligt og nærværende politi i hele landet

Vi skal have et nærværende politi, der er synligt, tilgængeligt og rykker hurtigt ud. Et politi, der har tid til det forebyggende arbejde og kommer, når vi ringer, hvad enten det skyldes indbrud i kolonihaven, eller når banderne stjæler byrummet fra os andre. Mange danskere oplever desværre et mindre synligt politi, hvilket skaber større utryghed for mange. Derfor vil Socialdemokratiet styrke politiets synlighed og lokale tilstedeværelse i hele landet.

Socialdemokratiets ambition er, at vi får styrket politiets forebyggende og tryghedsskabende indsatser i lokalområderne. Politiets synlighed og lokale tilstedeværelse bør styrkes i hele landet.

Derfor har vi i Socialdemokratiet lagt en plan frem for, hvordan vi får trygheden tilbage. Vi foreslår:

- 20 nye nærpolti-enheder fordelt med 10 enheder på hver side af Storebælt. Det skal ske i tæt samarbejde med kommuner og politi. Efter en årrække skal ordningen evalueres med henblik på at etablere yderligere politienheder.
- Moderne landbetjente i lokalsamfundene, der har en forebyggende effekt og kan tage kriminaliteten i opløbet.
- Mobile politistationer, som kan sættes ind i lokalområder for at skabe tryghed og nærhed over for borgerne.
- Lokalt politi i de socialt belastede og udsatte boligområder til at sikre den nødvendige tryghed for beboerne og for at sikre den præventive kontakt til børn og unge, der står på kanten af en kriminel løbebane.

Kriminelle udlændinge

I Socialdemokratiet mener vi, at flere kriminelle udlændinge skal afsone i hjemlandet. De seneste par år er der sket et fald i antallet af kriminelle udlændinge, der er sendt til afsoning i hjemlandet. I 2018 blev kun 14 personer sendt til afsoning i hjemlandet. Samtidig blev ingen rumænere i hverken 2017 eller 2018 udsendt til afsoning, som ellers udgør den største gruppe af EU-borgere, der er fængslet i Danmark. Vi mener ikke, at det kan være rigtigt, at vi har statsborgere fra andre EU-lande, som vi ikke kan sende til afsoning i deres eget hjemland. Kriminelle udlændinge skal ikke afsone for danske skattekroner. De skal sendes hjem.

Reglerne for udvisning af kriminelle udlændinge skal strammes. Kriminelle udlændinge skal ikke bare have advarsler og betingede udvisninger. De skal udvises ved første dom. Derfor har vi i vores udlændingeudspil "Retfærdig og realistisk" foreslået en række tiltag, der skal sikre, at flere kriminelle udlændinge udvises af Danmark.

Samtidig skal der være hårdere sanktioner for personer på tålt ophold. Det er uholdbart, at dybt kriminelle personer, som er blevet udvist af Danmark, frit kan bevæge sig rundt uden opsyn, og at de gang på gang bryder deres opholds- og meldepligt. Målet for os er altid, at de skal sendes hjem, og at danskernes tryghed, mens de er her, skal sikres bedst muligt. Og mens de er her, skal det være meget klart for dem, at de ikke er ønskede i Danmark, og at vi ikke vil acceptere, at de render frit rundt i vores samfund.

Bandebekæmpelse

Vi vil ikke acceptere bander og rockere. De er ikke velkomne i vores samfund. Det er fuldstændig uacceptabelt, når rockere og bander skyder i gaderne og skaber utryghed hos almindelige borgere og erhvervsdrivende. Derfor har Socialdemokratiet strammet nettet om rockerne og banderne – både ved at skærpe straffene og ved at gøre mere for at hjælpe unge og andre ud af rocker- og bandemiljøer.

Samtidig er det nødvendigt, at vi får stoppet fødekæden til banderne. Vi ser nemlig en kæmpe udskiftning i miljøet. Derfor mener vi, at skal det være ulovligt for banderne at rekruttere unge medlemmer under 18 år, og det skal straffes med fængsel. Vi har herudover foreslået en række tiltag, der skal bekæmpe banderne: Børn skal fjernes fra bandekriminelle hjem, en taskforce skal ransage bandernes økonomi, nærpolitiet skal styrkes, og der skal indføres bandetilhold.

Socialdemokratiet vil fortsætte den hårde kurs over for det kriminelle rocker- og bandemiljø. Politiet skal være massivt og synligt til stede i områder, der er plaget af bandekriminalitet. Politiets særlige bandeenheder skal styrkes. Og vi vil gøre det nemmere og mere trygt for de modige borgere, der tør at stå frem og anmelde rocker- og bandekriminalitet, at vidne i retten. De skal mødes med en skræddersyet vidnepakke. Hvis ingen tør vidne, bliver ingen dømt.

Kriminel lavalder

Alle børn har ret til en barndom uden kriminalitet.

Vi skal bryde børn og unges kriminelle løbebane. Med etableringen af ungdomskriminalitetsnævn sikrer vi en tidlig og målrettet indsats over for de børn og unge, der i en alt for tidlig alder er endt i en alvorlig kriminel løbebane. Vi får sat fokus på, at barnet eller den unge kommer tilbage på ret kurs og tilbage i fællesskabet. Til et liv uden kriminalitet. Og samtidig har vi i Socialdemokratiet sikret, at den kriminelle lavalder ikke bliver sænket. Det var det scenarie, vi stod over for, da blå blok overtog regeringsmagten i 2015.

Vi har krævet løbende evaluering og er klar til at foretage de nødvendige ændringer. Vi vil under ingen omstændigheder acceptere, at regeringen og Dansk Folkeparti indfører en lavere kriminel lavalder ad bagdøren. Og derfor har vi også sikret, at der bliver en meget tæt og løbende evaluering af, hvordan ordningen bliver implementeret ude i virkeligheden. Og skulle det vise sig, at hele eller dele af den her ordning ikke lever op til vores intention om at bringe børn og unge tilbage på ret kurs, så skal der ikke herske nogen som helst tvivl om, at vi er klar til at foretage de nødvendige ændringer.

Samtykkebaseret voldtægtslovgivning

Seksuelle handlinger uden samtykke er voldtægt. Og det skal straffes hårdt. Men strafsækærper er ligegyldige, hvis gerningsmanden ikke bliver dømt. Vi er nødt til at kigge på lovgivningen. Det skal ikke være afgørende, hvilket tøj man har på, eller hvilke signaler ofret måtte have udvist. Relationen

mellem parterne skal heller ikke have afgørende betydning. Dét, der er afgørende, er, om parterne var enige eller ej. Derfor ønsker vi, at samtykkekravet skal fremgå direkte af straffeloven. Og samtidig skal vi se på nye initiativer, så vi kan hjælpe ofrene.

Terror

Ifølge PET er terrortruslen mod Danmark stadig alvorlig. Derfor skal de myndigheder, som står vagt om vores sikkerhed, have de redskaber og ressourcer, der er nødvendige. Vi ønsker at styrke politiet, PET og Forsvarets Efterretningstjeneste med bedre redskaber og mere mandskab. Og vi støtter op om de teknologiske muligheder, der er for at forfølge og afsløre potentielle terrorister, og vi er tilhængere af øget overvågning i kampen mod terror.

Som et lille land, der er udsat for en alvorlig terrortrussel, er vi i høj grad afhængige af et tæt og tillidsfuldt samarbejde med andre lande. Derfor mener Socialdemokratiet, at det er bedst for Danmark at deltage i det europæiske politisamarbejde, Europol, og samarbejde tæt med andre lande om at bekæmpe terrortrusler.

Grænsekontrol

Vi mener, at grænsekontrollen fortsat er nødvendig. Men at det ikke skal gå ud over danskernes tryghed. Derfor bakker vi op om, at politibetjente bruger ressourcerne andre steder end ved grænsen, og at de erstattes af hjemmeværnet, forsvaret og politikadetter. Samtidig vil vi give politiet ny og effektiv teknologi som automatiske nummerpladescannere ved grænserne. For vi mener, at tryghed er et politisk ansvar.

Straf og forebyggelse

Straf er vigtigt af hensyn til ofrene. De skal vide, at forbrydelsen mod dem bliver efterforsket, og at forbryderen bliver retsforfulgt. For Socialdemokratiet er det også vigtigt, at straffene er så hårde, at de afskrækker folk fra at begå kriminalitet. Derfor har vi bl.a. stemt for at skærpe straffen for voldtægt.

Men for Socialdemokratiet kan straf aldrig stå alene. Forebyggelse og resocialisering er afgørende redskaber i kampen for at undgå kriminalitet og dermed skabe færre ofre for kriminalitet. Derfor vil vi styrke den forebyggende indsats, og vi vil give dømte bedre forudsætninger for et kriminalitetsfrit liv.

Socialdemokratiet mener også, at vi skylder ofrene for kriminalitet den bedste hjælp, tryghed og omsorg. Vi er optagede af at give ofre øget hjælp og bedre behandling i retssystemet. Og vi arbejder fortsat for, at Offerfonden skal vedligeholdes og styrkes.

Skattepolitik

Et retfærdigt skattevæsen. Vi vil sikre et skattevæsen, man kan stole på. Vi tager kampen op mod skattesvind og skattely. Samtidig er vi imod regeringens ønske om skattelettelse til dem, der har mest.

Skattepolitik: Dyre skattelettelse er ikke det, Danmark har brug for

Regeringen vil give store skattelettelse særligt til dem, der i forvejen har mest. De største skattelettelse går til Gentofte, Rudersdal og Hørsholm, som får omkring tre gange så store skattelettelse som dem, der bor på Langeland og Lolland. Der er samtidig ingenting til pensionisten, mens direktøren kan se frem til en skattelettelse på mindst 26.700 kr. om året.

Det er skattelettelse, der trækker Danmark skævt, og som regeringen vil give på bekostning af velfærden. Det er et forkert fokus.

Vi ønsker i stedet at samle Danmark og løse de reelle udfordringer, vi står over for. Mange virksomheder peger på, at deres største udfordring er at finde kvalificeret arbejdskraft. Vi kommer simpelthen til at mangle danske medarbejdere, der kan løse de opgaver, der er. Her hjælper regeringens skattelettelse ikke. Der er ingen ufaglært sønderjyde, der bliver dygtigere af, at direktøren får en lettelse af skatten. Derfor er vi imod regeringens bud på en skattereform. Ikke fordi vi har noget imod at lette skatten på arbejde. Men nu og her mener vi, at pengene er bedst brugt på uddannelse, opkvalificering og konkrete vækstinitiativer, så vi kan fastholde og skabe nye arbejdspladser i hele Danmark.

Et retfærdigt skattevæsen

I Danmark har vi en kontrakt med hinanden. En kontrakt hvor alle kan regne med fællesskabets hjælp til at få en god uddannelse. Behandling hvis man bliver syg. Og en hjælpende hånd, hvis man mister sit arbejde. Til gengæld er det en forudsætning, at enhver yder sit. Det er hele grundlaget for den tillid, vi har til hinanden.

De store udfordringer i Skat har rystet den tillid. De seneste år har vi været vidne til, at internationale svindlere har kunnet trække enorme beløb ud af Danmark. At nogle af de bredeste skuldre her i landet har kastet deres læs fra sig og flyttet deres penge i skattely. Og at helt almindelige mennesker og mindre virksomheder har oplevet en uacceptabel vilkårlighed i Skats kontrol af, hvem der rent faktisk betaler. Hvis ikke det ændres, risikerer vi, at hele grundlaget for vores kontrakt med hinanden skrider.

Socialdemokratiet vil genoprette tilliden til vores skattevæsen. Det sker ikke af sig selv, men kræver en massiv investering nu og her. Vi vil f.eks. styrke Skat markant med 1.000 ekstra medarbejdere fordelt på fire nye regionale skattecentre - to i Jylland, ét på Fyn og ét på Sjælland/Lolland-Falster.

[Læs mere om vores udspil "Et skattevæsen vi kan stole på"](#)

Opgør med skattely

Grænseoverskridende skattespekulation og brug af skattely er en kæmpe udfordring for både det danske og det internationale samfund.

Det er fællesskabet, der bliver snydt, når danske virksomheder og enkeltpersoner aggressivt spekulerer i ikke at betale skat der, hvor de har tjent deres penge. Penge, de bl.a. har tjent på ryggen af Danmarks høje uddannelsesniveau, gode infrastruktur og stærke velfærdssamfund.

Socialdemokratiet mener, at der skal slås hårdt ned på skattesvindler. Derfor har vi fremlagt en skattelypakke med konkrete bud på, hvordan vi vil bekæmpe skattely og skattespekulation.

[Læs mere om vores skattelypakke](#)

Tryghed for boligejerne

Socialdemokratiet kæmper altid for at sikre tryghed for boligejerne. Derfor var vi med i den brede boligskatteaftale, der blev indgået i foråret 2017. For os var det vigtigste i forhandlingerne at fjerne de uretfærdige tiltag, som f.eks. de store skattelettelser til de rigeste boligejere, som regeringen havde haft med i deres udspil. Og det lykkedes vi med.

Psykiatri

Fri og lige adgang. Socialdemokratiet foreslår en 10 års plan for en mere moderne psykiatri, hvor psykiske sårbarhed og sygdom behandles på lige fod med fysiske lidelser.

Flere og flere mennesker får brug for hjælp i psykiatrien. Det gælder vores børn og unge, der tidligt mærker forventningspresset i uddannelsessystemet, på sociale medier og fra samfundet. Det samme gælder de voksne. For selvom stigningen i dårligt mentalt helbred er størst blandt unge kvinder, så ses tendensen i næsten alle aldersgrupper. Lidelser som stress, angst og depression er efterhånden blevet de nye store folkesygdomme, hos både børn og voksne. Det medfører et kæmpe pres på vores sundhedsvæsen og stiller samtidig store krav til den forebyggende indsats i kommuner, på skoler og i vores uddannelsessystem.

På syv år er der sket en fordobling af børn med psykiske diagnoser som ADHD, autisme, depression

eller angst. I 2017 var det 9 procent af alle børn, der havde fået en psykisk diagnose, inden de gik ud af 9. klasse.¹ Siden 2009 er antallet af børn og unge, som bliver behandlet i psykiatrien, mere end fordoblet. Og i 2018 var der mere end 33.000 børn og unge, som fik behandling. Antallet af patienter i voksenpsykiatrien er også steget voldsomt. Og i 2018 fik over 120.000 voksne mennesker behandling i psykiatrien.

Derfor tror vi heller ikke på, at man kan løse alle udfordringer i psykiatrien med et snuptag. Fra den ene dag til den anden. Det kræver et langt sej træk og en langsigtet plan. En plan, hvor vi tænker 10 år frem og med klare, realistiske visioner lægger spor ud til en mere moderne psykiatri, der er ligesillet med andre sygdomsområder.

Og hvor vi er gode til både at forebygge og til at helbrede. Vi mener der er behov for store visioner. Og en realistisk tilgang til, hvordan vi på den lange bane når derhen, hvor psykiske sårbarhed og sygdom behandles på lige fod med fysiske lidelser.

Vi skal blive bedre til at sætte ind, før det går galt. Det skal ikke være nødvendigt at have en diagnose før man kan få hjælp. Den vigtigste forudsætning for at skabe bedre forhold for de mennesker, der bliver ramt af psykiske lidelser, er at stoppe den store tilgang til psykiatrien. At sørge for, at færre bliver syge.

Det kræver, at vi bliver bedre til at forebygge. At vi sætter ind i skolen. At vi holder op med at presse vores unge og i stedet giver dem rum og plads til at udfolde og udvikle sig. Og at vi bliver bedre til at behandle, når sygdommen rammer.

Derfor foreslår Socialdemokratiet 11 tiltag, på baggrund af 5 principper, som både skal sikre, at færre bliver syge, og at dem, som allerede er blevet syge, får bedre hjælp.

[Læs mere i vores udspil: En 10 års plan for psykiatrien:](#)

Transport

Landet skal bindes bedre sammen. Vi vil investere i den kollektive trafik og vejnettet og sætte en stopper for social dumping i transporterhvervet.

Vi ønsker at fastholde et højt, men realistisk og økonomisk ansvarligt investeringsniveau i vores trafikale infrastruktur. Gode transportforbindelser både i form af et godt vejnet og en god kollektiv trafik er afgørende for at skabe vækst og beskæftigelse og for et mere sammenhængende Danmark. Vi vil også sætte fart på den grønne omstilling af transportsektoren.

Togfonden

Socialdemokratiet ønsker at gennemføre Togfonden. Med Togfonden får danskerne en hurtigere og mere klimavenlig jernbane, som sikrer, at landet hænger bedre sammen. Togfonden vil betyde en rejsetid på en time mellem København-Odense, Odense-Esbjerg, Odense-Aarhus og Aarhus-Aalborg. Men også kortere rejsetider uden for de store byer. Hastighedsopgraderinger af regionale baner vil sammen med forbedrede forbindelser til timemodellens tog gavne rejsende i hele landet. Togfonden indebærer også en elektrificering af jernbanenettet til gavn for klimaet og miljøet.

Investeringer i kollektiv trafik

Socialdemokratiet vil investere i at forbedre hele den kollektive trafik. Vi har allerede besluttet at bygge mere metro i Hovedstaden og letbaner i de største byer. Vi har satset massivt på at styrke cyklisme med supercykelstier, bedre overgang til kollektiv transport og bedre cykelparkering. Og vi har gjort billetterne billigere uden for myldretiden.

Investeringer i vejnettet

Vi vil i de kommende år opleve mere transport på vejene, når flere personer og varer skal transporteres. Socialdemokratiet vil mindske trængsel og tidsspilde i kø på vejene, og derfor skal vi sikre en rimelig balance mellem investeringer i vejnettet og kollektiv transport. Socialdemokratiet har f.eks. været med til at beslutte at bygge en ny motorvej fra Holstebro til Herning, en ny Storstrømsbro og en ekstra etape af Kalundborgmotorvejen samt en udbygning af Køge Bugt Motorvejen.

Nye teknologiske muligheder

Vi byder de nye muligheder, som teknologien giver, velkommen. Blandt andet ser vi positivt på de muligheder, som opstår med udviklingen af førerløse biler. Færre vil vælge at have en privat bil, der optager parkeringspladserne, og bilparken vil kunne blive taget i anvendelse også om natten, hvor den kan køre med varer. Vi mener dog ikke, at førerløse biler vil gøre den kollektive trafik overflødig. Det handler om at kombinere forskellige transportformer hurtigt og bekvemt, så de enkelte transportformers styrke udnyttes optimalt.

Men de nye teknologiske muligheder åbner desværre også for en lang række lovgivningsmæssige huller, som udfordrer vores fællesskab og skaber helt nye muligheder for at unddrage sig eksisterende lovgivning. Derfor ønsker vi, at de juridiske gråzoner, der opstår som følge af de nye teknologiske muligheder, bliver identificeret og håndteret. Alle aktører på taxiområdet skal betale skat, og der skal slås hårdt ned på dem, der forsøger at omgå den gældende lovgivning.

Grøn omstilling af transportsektoren

Vi ved, at transportsektoren er en af de største kilder til Danmarks samlede udledning af klimagasser. Derfor vil vi sætte fart på den [grønne omstilling af transportsektoren](#). Det gælder først og fremmest gennem en fuld gennemførelse af Togfonden, som både vil gøre den kollektive trafik grønnere og få flere til at vælge toget frem for bilen. Men en bedre kollektiv trafik kan ikke stå alene. Den grønne omstilling skal også være et fokus i de næste store investeringer i vejnettet, hvor Socialdemokratiet blandt andet har et bindende mål om 500.000 grønne biler i 2030. Vi vil også have flere elbusser i Danmarks store byer.

Social dumping

Socialdemokratiet vil bekæmpe [social dumping](#), også på transportområdet. Vi skal derfor blandt andet holde fast i sociale klausuler, der sikrer, at vi i Danmark benytter organiseret arbejdskraft med danske løn- og arbejdsvilkår samt lærlinge i forbindelse med byggeriet af Femern og under ud-rulningen af Togfonden.

Udenrigspolitik

En tryk verden. Vi står for en aktiv og ansvarlig udenrigspolitik, der forener vores nationale interesser med vores ideal om at forandre verden til det bedre.

Udenrigspolitik: En tryk verden

Som et lille land med en åben økonomi er Danmark afhængig af en fredelig omverden. Vi kan ikke løse alle verdens problemer alene, men vi har en interesse i at arbejde for en mere stabil verden. Troen på fremskridt både herhjemme og internationalt er en hjørnesteen i vores arbejde.

Terrorisme og flygtningestrømme, et aggressivt Rusland og et utilregneligt USA med Trump i spidsen gør, at vi må se verden med nye øjne. Vi skal samarbejde på nye måder og tage nye redskaber i brug. Kun sådan kan vi sikre, at Danmark fortsat er et af de trykkest lande i verden at bo i.

Ude i verden er vi stærkest sammen med vores allierede. Derfor støtter vi et tæt samarbejde med vores allierede og vores stærke tilknytning til NATO og FN. På den måde sikrer vi den bedste og mest stabile indsats, der gør en reel forskel, men samtidig nyder bred international opbakning. Det er i Socialdemokratiets øjne en ansvarlig udenrigspolitik.